

ผลของการวางกรอบในข่าวสิ่งแวดล้อมต่อการรับรู้ความเสี่ยง

นางสาวชุมทอง นพพันธ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECT OF FRAMING IN ENVIRONMENTAL NEWS ON RISK PERCEPTION

Miss Khumtong Noppan

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Journalism and Information

Department of Journalism

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการวางกรอบในข่าวสิ่งแวดล้อมต่อการรับรู้ความ
เสี่ยง

โดย

นางสาวชুমทอง นพพันธ์

สาขาวิชา

วารสารสนเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ชาติประเสริฐ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คนบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ยุกต เบญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ยุกต เบญจรงค์กิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ชาติประเสริฐ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. พีระ จิรโสภณ)

ศูนย์วิทยุวิทยุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุมทอง นพพันธ์ : ผลของการวางกรอบในข่าวสิ่งแวดล้อมต่อการรับรู้ความเสี่ยง.
(THE EFFECT OF FRAMING IN ENVIRONMENTAL NEWS ON RISK
PERCEPTION) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ. ดร. ดวงกมล ชาติประเสริฐ, 91
หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการวางกรอบในการรายงานข่าวสิ่งแวดล้อมต่อการรับรู้ความเสี่ยงของผู้อ่าน และศึกษาอิทธิพลร่วมระหว่างการรับรู้ความสามารถในตนเองของผู้อ่านและการวางกรอบในข่าวสิ่งแวดล้อมต่อการรับรู้ความเสี่ยง การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีกึ่งทดลอง โดยเรียงเรียงข่าวสิ่งแวดล้อมเรื่องขยะอิเล็กทรอนิกส์และข่าวพายุฤดูร้อนขึ้นใหม่ตามกรอบที่เป็นตัวแปรจัดกระทำ 3 แบบ คือ กรอบเน้นเหตุการณ์ กรอบเน้นประเด็น และกรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็น และแบ่งการรับรู้ความสามารถของผู้อ่านออกเป็น 2 ประเภท คือ ผู้ที่รับรู้ความสามารถของตัวเองต่ำ และผู้ที่รับรู้ความสามารถของตัวเองสูง ข่าวที่ใช้ในการทดลองคือข่าวขยะอิเล็กทรอนิกส์และข่าวพายุฤดูร้อน กลุ่มตัวอย่างหนึ่งคนจะได้อ่านข่าวคนละหนึ่งชิ้น

ผลการทดลองพบว่ากรอบการรายงานข่าวมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความเสี่ยงในด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้นและด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเอง โดยกรอบเน้นประเด็นและกรอบเน้นเหตุการณ์ทำให้ผู้อ่านรับรู้ความเสี่ยงทั้งสองด้านนี้สูงกว่าผู้ที่อ่านข่าวผ่านกรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็น อย่างไรก็ตามไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบและการรับรู้ความเสี่ยงในด้านความรุนแรง ด้านความเกี่ยวข้องกับตนเอง และด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่น นอกจากนี้แล้วกรอบที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อแนวโน้มในการปฏิบัติตนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาแตกต่างกัน

นอกจากนี้แล้วการทดลองครั้งนี้ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการรับรู้ความเสี่ยง แนวโน้มที่จะปฏิบัติตนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของผู้อ่าน

ภาควิชา.....วารสารสนเทศ.....
สาขาวิชา.....วารสารสนเทศ.....
ปีการศึกษา.....2552.....

ลายมือชื่อนิสิต.....ชุมทอง นพพันธ์.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....ดวงกมล ชาติประเสริฐ.....

5084666228 : MAJOR JOURNALISM AND INFORMATION

KEYWORDS : FRAMING / ENVIRONMENTAL NEWS/ RISK PERCEPTION

KHUMTONG NOPPAN : EFFECT OF FRAMING IN ENVIRONMENTAL NEWS
ON RISK PERCEPTION. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. DUANG-KAMOL
CHARTPRASERT, Ph.D., 91 pp.

This experimental research aims at studying the effect of environmental news frames on readers' risk perception. It also investigates the interaction effect between readers' self-efficacy and news frames on risk perception. Two fictional environmental news stories were rewritten into three versions representing three news frames: episodic, thematic and somewhat episodic. Readers were also divided into the high and the low self-efficacy groups based on their efficacy test scores. Each reader was asked to one version of one of the environmental news stories.

The result of the experiment showed that news frames affected readers' perception of the probability and the chance of being exposed to risk. Thematic and episodic news frames made readers perceive higher risk than the somewhat episodic frame did. However, news frames did not affect readers' perception of the magnitude of the risk, self-involvement and the chance of others being exposed to risk. Moreover, news reports using different frames did not affect readers' intention to engage in environmental protection behavior or the perceived ability to solve environmental problems.

Besides, there was no interaction effect between news frames and self-efficacy on risk perception, intention to engage in environmental protection behavior and the perceived ability to solve environmental problems.

Department : ..... Journalism .....

Student's Signature ... Khumtong Noppa

Field of Study : ..... Journalism and Information .....

Advisor's Signature Duangkamol Chartprasert

Academic Year : 2009 .....

กิตติกรรมประกาศ

ถ้าจุดหมายปลายทางของการทำวิทยานิพนธ์ คือได้สำเร็จการศึกษาตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด การเขียนหน้ากิตติกรรมประกาศก็ถือเป็นการเฉลิมฉลองความสำเร็จนั้น และเป็นงานเลี้ยงที่ยิ่งใหญ่ เพราะเป็นการรวบรวมบุคคล ความทรงจำ และสิ่งต่างๆ ที่ได้อนุเคราะห์ช่วยเหลือ เป็นกำลังใจให้ข้าพเจ้าตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปลายทาง

บุคคลสำคัญที่ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ คือ ผศ. ดร. ดวงกมล ชาติประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ที่ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจเรื่องทางวิชาการที่แสนยากและทำให้เข้าใจความหมายของคำว่า “ครู...ผู้ให้” อย่างแท้จริง ข้าพเจ้าขอบพระคุณสำหรับความรู้ทั้งเรื่องเรียนและการใช้ชีวิต คำชี้แนะเมื่อสับสน กำลังใจยามท้อ และความรักและเมตตาที่คุณครูมีแก่ผู้เป็นศิษย์เสมอ ข้าพเจ้าขอบพระคุณ รศ. ดร. ยุบล เบญจรงค์กิจ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ชี้แนะและตรวจทานข้อบกพร่องต่างๆ และ รศ.ดร. พีระ จิโรโสภณ ที่ได้ให้คำแนะนำเพื่อทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ดียิ่งขึ้น ขอบพระคุณคณะอาจารย์ ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้ความรู้และกำลังใจตลอดการศึกษา ขอบพระคุณคณะอาจารย์คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคุณครูทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ และชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ศิษย์ผู้นี้

ขอบคุณคุณศศิธร ยูวโกศลสำหรับความช่วยเหลือและความห่วงใยที่มีมาให้เสมอไม่เคยขาด ขอบคุณรุ่นพี่ภาควิชาวารสารสนเทศ เจ้าหน้าที่ประจำภาคใจดีทุกท่านที่คอยแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารต่างๆ

ขอบใจน้ำใจของเหล่าสมาชิก เพื่อนโรงเรียนผดุงปัญญา เพื่อนอักษรฯ 71 เดอะแกงค์ ถ้าปราศจากความช่วยเหลือ ความห่วงใย กำลังใจที่ทุกคนมีให้ ความสำเร็จในครั้งนี้อาจไม่เกิดขึ้น

ขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ได้สละเวลาเข้าร่วมการทดลองและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ขอบคุณเพื่อน พี่ น้อง ที่ศูนย์ครุฑ และน้องๆ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ AT18 (สาขาสิ่งแวดล้อม) สำหรับความช่วยเหลือ เรื่องข้ามเมื่อเครียด และกำลังใจยามเหนื่อย

ท้ายสุด ข้าพเจ้าขอบคุณความรักอันยิ่งใหญ่ของครอบครัววนพพันธ์ แม่ พ่อ น้องสาวตัวจิ๊ด น้องชายจอมแสบ ย่าเตือนใจ ป้านวนลจันทร์ ป้าอุไรวรรณ อาอนุกานต์ อาธิดารักษ์ ขอบพระคุณทุกคนที่ทำให้ข้าพเจ้ารู้ว่าไม่ว่าชีวิตจะยาก อุปสรรคจะมากเพียงใด แต่ทุกคนพร้อมที่อยู่เคียงข้างและเป็นกำลังใจให้เสมอ

สุดท้าย ขอบคุณความอดทนและการยืนหยัดที่จะมองโลกในแง่ดีของตนเองที่ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
1) สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน.....	5
1.1 ความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม.....	7
2) การรับรู้ความเสี่ยงของประชาชน.....	7
2.1 การรับรู้.....	7
2.2 นิยามความเสี่ยง.....	9
2.3 การรับรู้ความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม.....	14
3) การสื่อสารความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อมของสื่อสารมวลชน.....	15
3.1 การสื่อสารความเสี่ยง.....	15

	หน้า
4) การวางกรอบในข่าวสิ่งแวดล้อม.....	16
4.1 การวางกรอบ.....	16
4.2 ผลของการวางกรอบ.....	19
5) การรับรู้ข่าวสิ่งแวดล้อมและการรับรู้ความเสี่ยง.....	22
5.1 การใช้ความคิดเชิงรวบรัด.....	22
5.2 การตัดสินใจในภาวะเสี่ยง.....	23
5.3 การเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม.....	25
6) การรับรู้ความสามารถของตนเองและการรับรู้ความสามารถในการแก้ไข ปัญหาของประชาชน.....	26
นิยามตัวแปร.....	28
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	31
การออกแบบการทดลอง.....	31
ตัวแปรในการวิจัย.....	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	40
ตอนที่ 2 ผลการทดลองเพื่อทดสอบสมมุติฐาน.....	46

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	58
สรุปผลการวิจัย.....	58
อภิปรายผล	58
1) อิทธิพลของกรอบการรายงานข่าวต่อการรับรู้ความเสี่ยง.....	58
2) อิทธิพลร่วมระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและกรอบการรายงาน ข่าวต่อการรับรู้ความเสี่ยง พฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรับรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	64
ข้อเสนอแนะเพื่อการสื่อสารความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม.....	66
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต.....	66
รายการอ้างอิง.....	68
ภาคผนวก.....	72
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	91

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตินำ

ตารางที่		หน้า
1	แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ของคน.....	8
2	สรุปคุณลักษณะของเหตุการณ์อันตรายเป็นแนวคิดของ Fischhoff และคณะ.....	13
3	แสดงคุณลักษณะเด่นของกรอบการรายงานข่าวตาม Iyengar	20
4	แสดงอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อความคิดและ พฤติกรรมของมนุษย์.....	27
5	แสดงการจัดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลอง.....	30
6	แสดงตัวแปรต้นและตัวแปรตามในการทดลอง.....	33
7	แสดงโครงร่างการเขียนข่าวขยะอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นตัวแปรจัดกระทำในการ ทดลอง.....	35
8	แสดงโครงร่างการเขียนข่าวพายุฤดูร้อนเพื่อเป็นตัวแปรจัดกระทำในการทดลอง	36
9	แสดงจำนวนตามเพศของกลุ่มตัวอย่าง.....	41
10	แสดงจำนวนตามช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง.....	41
11	แสดงจำนวนตามระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง.....	41
12	แสดงประเภทสื่อและแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลด้าน สิ่งแวดล้อม.....	43
13	แสดงการประเมินความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง.....	44
14	แสดงประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง.....	44
15	แสดงประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	44
16	แสดงประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจ.....	45
17	แสดงการรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง.....	46
18	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการรับรู้ความเสี่ยงด้านความรุนแรงของผู้อ่านข่าว สิ่งแวดล้อมในกรอบทั้ง 3 แบบ.....	47
19	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการรับรู้ความเสี่ยงด้านความเกี่ยวข้องกับตนเองของ ผู้อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบทั้ง 3 แบบ.....	47
20	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการรับรู้ความเสี่ยงด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้นของ ผู้อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบทั้ง 3 แบบ.....	48

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
21	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดขึ้นกับตนเองของผู้อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบทั้ง 3 แบบ.....	49
22	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่นของผู้อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบทั้ง 3 แบบ.....	49
23	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบแนวโน้มที่จะปฏิบัติตนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบทั้ง 3 แบบ.....	50
24	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาระหว่างผู้อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบทั้ง 3 แบบ.....	51
25	แสดงการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านความรุนแรง.....	53
26	แสดงการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านความเกี่ยวข้องกับตนเอง....	53
27	แสดงการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองการรับรู้ความเสี่ยงด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้น.....	54
28	แสดงการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเอง.....	55
29	แสดงการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่น.....	55
30	แสดงการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อแนวโน้มการแสดงพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้อ่าน.....	56
31	แสดงการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหามาของผู้อ่าน..	57
32	แสดงผลการทดลองอิทธิพลของกรอบต่อการรับรู้ความเสี่ยงในด้านต่างๆ.....	59

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1

แสดงวิธีการแจกแจงแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

32

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

Cox (2006) ได้ยกคำกล่าวของนักหนังสือพิมพ์อาวุโสท่านหนึ่งที่พูดถึงเรื่องสิ่งแวดล้อมสรุปความได้ว่า ประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นเรื่องภัยธรรมชาติ หรือมลพิษต่างๆ เป็นเรื่องที่เมื่อคนทั่วไปได้ยินต่างงุนงง สงสัย และไม่เข้าใจ เพราะเรื่องเหล่านี้ไม่มีทางแก้ปัญหา หรือทางออกที่ชัดเจน ไม่มีคำตอบเกี่ยวกับผลกระทบที่แน่นอน และท้ายสุดเรื่องเหล่านี้ไม่น่าจะย่ำยวนใจให้อายากู้

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในแง่ลบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสภาพอากาศแปรปรวน ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นและรุนแรงขึ้น ตลอดจนเชื้อโรคใหม่ๆ ที่แพร่ระบาดทั่วโลก ประเด็นเหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องอันตรายและส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนทั่วไป ในหนังสือ 'เมื่อปลาจะกินดาว 8 รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม 10 เรื่องในรอบปี 2551' พบว่าประเด็นทางสิ่งแวดล้อมที่สังคมให้ความสนใจและเป็นกังวลนั้น มีตั้งแต่เรื่องของมลพิษที่ปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผลมาจากการกำจัดของเสียจากโรงงาน มลพิษทางอากาศอันเกิดจากธรรมชาติ อาทิ ไฟป่า และจากคน ได้แก่ การเผาตอ การขยายตัวของพื้นที่อยู่อาศัยและธุรกิจท่องเที่ยวบนเทิงที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ช่องทางหนึ่งที่ประชาชนจะสามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปคือหนังสือพิมพ์ เพราะหนังสือพิมพ์เป็นหนึ่งในสื่อมวลชนที่มีหน้าที่ในการรายงานให้สมาชิกของสังคมรับรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในสังคมบ้าง พร้อมทั้งทำหน้าที่ประสานส่วนต่างๆ ของสังคมให้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น งานวิจัยในอดีตสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนรับรู้เรื่องอันตรายทางสิ่งแวดล้อมผ่านหนังสือพิมพ์ อาทิ Byrd และ VanDerslice (1998) พบว่าหนังสือพิมพ์เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับเรื่องความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม ทั้งสองได้ศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อมในสามชุมชนของเมือง El Paso และพบว่าหนังสือพิมพ์เป็นแหล่งข้อมูลที่ทุกคนในสามชุมชนนั้นใช้ในการรับทราบเรื่องความเสี่ยง

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าหนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือสำคัญ ที่มีหน้าที่ในการสื่อสาร ความเสี่ยงหรืออันตรายที่เกิดขึ้นในสังคม โดยการประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และเสนอ มาตรการป้องกันหรือจัดการกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้ประชาชนรับรู้และทราบวิธีที่จะ ปฏิบัติตัวเมื่อต้องเผชิญกับความเสี่ยง (เจนติมา เกษมวิชญ์, 2550: 30) การจัดการกับความเสี่ยง หรือ การบริหารความเสี่ยง ประกอบไปด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การระบุชี้ว่ากำลังมีภัย เป็นการระบุชี้ว่ามีภัยอะไรบ้างที่สังคมเผชิญอยู่ และอยู่ใน ลักษณะใดหรือขอบเขตเป็นอย่างไร นับเป็นขั้นตอนแรกในการบริหารความเสี่ยง
2. การประเมินผลกระทบของภัยและความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ เป็นการประเมินผล กระทบของภัยที่จะเกิดขึ้นซึ่งอาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การประเมินความเสี่ยงที่จะต้องเตรียมตัว เพื่อรับมือกับภัยแต่ละชนิดได้อย่างเหมาะสมมากที่สุด
3. การจัดทำมาตรการตอบโต้ความเสี่ยงจากภัย การจัดทำมาตรการตอบโต้ความเสี่ยง เป็นมาตรการที่จัดเรียงลำดับความสำคัญแล้วในการประเมินผลกระทบของภัย

นอกจากการรายงานข่าวในหนังสือพิมพ์จะบอกเล่าเกี่ยวกับอันตรายที่เกิดขึ้นหรือ มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นแล้ว ข่าวยังมีอิทธิพลต่อการรับรู้และความเข้าใจของประชาชนต่อเรื่องต่างๆ ที่นำเสนออีกด้วย Rogers (1973 อ้างถึงใน เจนติมา เกษมวิชญ์, 2550: 29) ระบุว่าสื่อส่งผลต่อ ผู้รับสารสามระดับคือ (1) ผลต่อความรู้ของผู้รับสาร (Knowledge/ Cognitive=K) (2) ผลต่อ ทักษะคติของผู้รับสาร (Attitude/ Affective=A) (3) ผลต่อพฤติกรรมของผู้รับสาร (Performance/ Conative=P) ซึ่งรูปแบบหรือขั้นตอนการนำเสนอที่ต่างกันย่อมส่งผลต่อการรับรู้หรือความเข้าใจที่ ต่างกัน ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อที่มีต่อผู้รับสารในอดีต ที่สะท้อนให้เห็นว่า การนำเสนอโดยสื่อต่างชนิดกัน หรือมีความถี่ และรูปแบบที่ใช้ในการสื่อสารต่างกัน ปัจจัยเหล่านี้มี ผลต่อทัศนคติ การรับรู้ และพฤติกรรมของผู้รับสาร

เครื่องมือหนึ่งของสื่อที่ส่งผลต่อการรับรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมของสื่อก็คือ การ วางกรอบในการรายงานข่าว การวางกรอบ (Framing) เป็นกระบวนการหนึ่งในการนำเสนอข่าว ของนักข่าว โดยจัดระบบข้อมูล เนื้อหาต่างๆ ผ่านการคัดเลือก (Selection) การเน้นย้ำ (Emphasis) การคัดออก (Exclusion) และการพรรณนารายละเอียด (Elaboration) เมื่อความคิด แกนหลักที่ได้รับการจัดระเบียบมาแล้วตามขั้นตอนเหล่านี้ ถูกส่งต่อไปยังผู้รับสาร ก็จะมีผลในการ ชี้นำความคิด และการรับรู้ประเด็นต่างๆ

อย่างไรก็ตามเนื้อหาที่ได้ถูกวางกรอบไว้แล้วนั้น อาจไม่ส่งผลอย่างที่ได้จัดวางไว้ Entmann (1993) ได้อธิบายไว้ว่า แม้ว่าเนื้อหาบางส่วนไม่ได้รับการทำให้โดดเด่น แต่เนื้อหาส่วนนั้นเป็นส่วนที่สอดคล้องกับกรอบความคิดที่ผู้รับสารมี ก็อาจทำให้ผู้รับสารสามารถจดจำรายละเอียดส่วนนั้นๆ ได้ดี เพราะกระบวนการเกี่ยวกับการวางกรอบนั้นประกอบไปด้วย ผู้ส่งสาร ผู้รับสาร ตัวบท และวัฒนธรรม จึงอาจกล่าวได้ว่าสื่อไม่ได้มีอิทธิพลอย่างสมบูรณ์ในการถ่ายทอดความคิดหรือความรู้ต่อมวลชน

จากข้อคิดเห็นข้างต้นทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาและพิสูจน์ว่ากรอบการรายงานข่าวที่มีคุณลักษณะเด่นแตกต่างกันนั้น ส่งผลกระทบต่อทัศนคติและพฤติกรรมของผู้อ่านแตกต่างกันด้วยหรือไม่ โดยศึกษาการวางกรอบในข่าวสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นการรายงานสถานการณ์อันตรายที่สามารถส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคน เพื่อนำผลที่ได้นี้มาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารเรื่องสิ่งแวดล้อมหรือเรื่องความเสี่ยงในด้านอื่นๆ ต่อไป ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะตอบปัญหา นำวิจัยดังต่อไปนี้

คำถามวิจัย

1. กรอบการรายงานข่าวสิ่งแวดล้อมดังต่อไปนี้ มีผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงของผู้อ่านแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
  - 1.1 กรอบเน้นเหตุการณ์ (very episodic)
  - 1.2 กรอบเน้นประเด็น (very thematic)
  - 1.3 กรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็น (somewhat episodic)
2. ผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน จะรับรู้ความเสี่ยงจากข่าวที่รายงานด้วยกรอบดังต่อไปนี้ แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
  - 1.1 กรอบเน้นเหตุการณ์ (very episodic)
  - 1.2 กรอบเน้นประเด็น (very thematic)
  - 1.3 กรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็น (somewhat episodic)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นองค์ความรู้ในวิชาชีพสื่อสารมวลชนในการรายงานข่าวสิ่งแวดล้อมและข่าวที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง
2. เพื่อเป็นแนวทางให้แก่หนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์นำไปใช้รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมและเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน
  - 1.1 ความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม
2. การรับรู้ความเสี่ยงของประชาชน
  - 2.1 การรับรู้
  - 2.2 นิยามความเสี่ยง
  - 2.3 การรับรู้ความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม
3. การสื่อสารความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อมของสื่อสารมวลชน
  - 3.1 การสื่อสารความเสี่ยง
4. การวางกรอบในข่าวสิ่งแวดล้อม
  - 4.1 การวางกรอบ
  - 4.2 ผลของการวางกรอบ
5. การรับรู้ข่าวสิ่งแวดล้อมและการรับรู้ความเสี่ยง
  - 5.1 การใช้ความคิดเชิงรวบรัด
  - 5.2 การตัดสินใจในภาวะเสี่ยง
  - 5.3 การเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม
6. การรับรู้ความสามารถของตนเองและการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของประชาชน

1. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

เมื่อเอ่ยถึง 'สิ่งแวดล้อม' คนจะนึกถึงสิ่งต่างๆ ที่อยู่รายรอบตัว ไม่ว่าจะเป็นอาคาร บ้านเรือน ถนน ยานพาหนะ ต้นไม้ ท้องฟ้า แม่น้ำ เป็นต้น สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้สรุปความหมายของ 'สิ่งแวดล้อม' ว่าหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องและมองเห็นได้) และนามธรรม (วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณี ความเชื่อ) มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากสิ่งหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจร

และวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันไปทั้งระบบ (รสนันท์ สรรเสอาด, 2540: 12) นอกจากนี้ยังมีการจัดประเภทสิ่งแวดล้อมตามต้นกำเนิด ดังจะเห็นได้จากแนวคิดของ Dahlan (1994 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2549: 19) ที่แบ่งระดับของสิ่งแวดล้อมออกเป็นสามระดับ คือ

1. สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ (Natural environment) หรือระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่ประกอบไปด้วยทรัพยากรที่สร้างขึ้นใหม่ได้และไม่ได้ ทั้งสิ่งมีชีวิตและไร้ชีวิต สรรพสิ่งเหล่านี้อยู่ร่วมกันอย่างมีหลักการ มีกระบวนการและมีวัฏจักร
2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made environment) เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ เมื่อมนุษย์ได้สร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เช่น ถนน สะพาน ตึก ไฟฟ้า ซึ่งยังคงมีลักษณะทางกายภาพที่มองเห็นจับต้องได้อยู่
3. สิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social environment) เป็นสิ่งแวดล้อมประเภทที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาเช่นเดียวกันหากแต่เป็นงานสร้างสรรค์ที่ไม่มีลักษณะทางกายภาพและมีมิติเชิงคุณภาพ อันได้แก่ ค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม การรับรู้ ปรัชญา วัฒนธรรม เป็นต้น

จากความหมายของสิ่งแวดล้อมข้างต้น สรุปได้ว่า 'สิ่งแวดล้อม' หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น และสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเกี่ยวพันซึ่งกันและกันเหมือนห่วงโซ่ การมีอยู่และดับไปของสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อทุกสรรพสิ่งในห่วงโซ่นี้

ประเด็นทางสิ่งแวดล้อมในอดีตที่ผู้คนให้ความสนใจมักเป็นเรื่องภัยธรรมชาติที่มนุษย์ตกเป็นฝ่ายถูกกระทำจากธรรมชาติอันโหดร้าย อาทิ ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหว พายุไซโคลน น้ำท่วม ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ แต่ในปัจจุบันเมื่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพัฒนา รุดหน้า ชีตความสามารถของมนุษย์ในการจัดการและรับมือกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ประเด็นทางสิ่งแวดล้อมก็แปรผันตามไปด้วย กลายเป็นเรื่องของมลพิษทางสิ่งแวดล้อม การปนเปื้อนของสารเคมีในพืชผัก ตลอดจนการตัดแต่งพันธุกรรมของพืชและสัตว์ พลังงานนิวเคลียร์ ฯลฯ แม้ว่าความโหดร้ายของสถานการณ์จะเปลี่ยนจาก 'อันตรายตามธรรมชาติ' มาเป็น 'อันตรายด้วยน้ำมือมนุษย์' แต่สำหรับมนุษย์แล้ว สิ่งแวดล้อมยังคงเป็นเรื่องที่อยู่เหนือการควบคุมได้อย่างเบ็ดเสร็จ ยังคงมีอันตราย หรือ ความเสี่ยงต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ตลอดเวลา

1.1 ความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม

เหตุการณ์ที่จัดว่าเป็นความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม อาจเป็นเหตุการณ์หนึ่งๆ ที่เกิดขึ้นและจบลง หรือ เหตุการณ์ที่มีความต่อเนื่อง โดยเป็นผลจากการกระทำของมนุษย์ หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ที่สามารถทำลายหรือส่งผลเสียต่อสุขภาพของมนุษย์ และหรือระบบนิเวศวิทยาซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงลักษณะทางกายภาพหรือเชิงเศรษฐกิจและสังคม

นอกจากนี้ความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อมยังหมายถึงโอกาสที่สุขภาพอนามัยของประชาชนจะได้รับผลเสียจากอันตรายซึ่งมีสาเหตุมาจากภัยคุกคามในสิ่งแวดล้อม ภัยคุกคามดังกล่าวนี้สามารถเป็นอะไรก็ได้ ที่ส่งผลเสียหรือเป็นอันตรายได้

ดังนั้นความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม คือ เหตุการณ์อันตรายที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์ที่มีความเป็นไปได้ที่จะส่งผลกระทบในแง่ลบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมเอง ไม่ว่าจะเป็นอันตรายที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติเป็นผู้กระทำ อาทิ แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด พายุไซโคลน พายุฤดูร้อน ดินถล่ม หรือเหตุการณ์อันตรายที่เป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์ อาทิ การปนเปื้อนของสารเคมีในอากาศ ภาวะโลกร้อน สัตว์ป่าสูญพันธุ์ น้ำเสีย

การรับรู้ความเสี่ยงของประชาชน

2.1 การรับรู้

การรับรู้ คือ การใช้ประสบการณ์เดิมแปลความหมายสิ่งเร้าที่ผ่านประสาทสัมผัสทางหู ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง แล้วเกิดเป็นความรู้สึก ความเข้าใจ และสามารถระลึกถึงความหมายว่าเป็นอะไร มีลักษณะอย่างไร การรับรู้เป็นกระบวนการที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความเข้าใจ การคิด ความรู้สึก ความจำ การเรียนรู้ การตัดสินใจ การแสดงพฤติกรรม

ซีตาดา สุขพลา (2548 อ้างถึงใน รินา สุนทรธัย, 2550: 24) ได้สรุปความหมายของการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการในการรับ ประมวลผล และตีความ ซึ่งเป็นอาการตอบสนอง (Response) ต่อสิ่งเร้า (Stimulus) ที่อยู่รอบตัว เพื่อประเมินค่า ตัดสินใจและแสดงพฤติกรรมต่อสิ่ง

นั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการรับรู้เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล การรับรู้จะเป็นแนวกำหนดพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน

กระบวนการรับรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องเป็นไปตามลำดับขั้นของกระบวนการดังนี้

1. สิ่งเร้ามากระทบอวัยวะรับความรู้สึกของร่างกาย
2. กระแสประสาทที่รับความรู้สึกส่งไปยังระบบประสาทส่วนกลางซึ่งมีศูนย์อยู่ที่สมอง
3. สมองแปลความหมายออกมาเป็นความรู้ ความเข้าใจโดยอาศัยประสบการณ์เดิม ความจำ บุคลิกภาพ ระดับสติปัญญา และองค์ประกอบอื่น ๆ
4. เกิดพฤติกรรม หรือ การตอบสนอง

ทั้งนี้การที่มนุษย์จะสามารถแปลความหมายจากการรู้สึกสัมผัส และมีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกได้ดีมาน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความรู้สึกเดิม หรือประสบการณ์ในอดีต ระดับสติปัญญา การสังเกตพิจารณา เจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความคาดหวัง สภาวะจิตใจของบุคคลในขณะนั้น ตลอดจนชนิดและธรรมชาติของสิ่งเร้าด้วย จึงสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ของคนนั้นประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญคือ ลักษณะของผู้รับรู้ และลักษณะของสิ่งเร้า ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่

ตารางที่ 1 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ของคน

ลักษณะของผู้รับรู้	ลักษณะของสิ่งเร้า
<p>ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่เป็นเหตุให้การรับรู้ของบุคคลมีความแตกต่างกัน รายละเอียดดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความพร้อมทางสรีระ 2. ประสบการณ์เดิม 3. ความตั้งใจ และ ความสนใจ 4. ความต้องการและความปรารถนา 5. สภาวะอารมณ์ในขณะรับรู้ 6. ความคาดหวัง 7. สติปัญญา 8. การคล้อยตามผู้อื่น 9. การให้คุณค่า 	<p>ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวบุคคล มีรายละเอียดดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลง 2. ความใหม่ 3. การทำซ้ำ 4. สี 5. ลักษณะของสังคม ได้แก่ ลักษณะความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมของคนในสังคมเป็นเครื่องช่วยกระตุ้นการรับรู้ของบุคคล ทำให้แต่ละคนหรือกลุ่มคนในสังคมรับรู้สิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป

2.2 นิยามความเสี่ยง

ความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ไม่มีการดำเนินชีวิตแบบใดที่จะปลอดภัยสมบูรณ์ แม้กระทั่งการเดินข้ามถนนโดยใช้ทางม้าลายก็จัดเป็นความเสี่ยงอย่างหนึ่งหากคนข้ามไม่ระมัดระวัง แม้โดยทั่วไปจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเผชิญกับความเสี่ยงได้ทั้งหมด แต่คนสามารถที่จะลดความเสี่ยงต่างๆ ได้โดยการปฏิบัติตามคำเตือน หรือ ข้อปฏิบัติต่างๆ

คำว่า 'เสี่ยง' ตามความหมายในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 หมายถึง การมีโอกาสที่จะได้รับทุกข์หรืออันตราย เว็บไซต์วิกิพีเดีย ได้นิยามความเสี่ยงไว้ว่า เป็นภาวะที่มีความเป็นไปได้ที่ประชาชนหรือทรัพย์สินจะประสบกับเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผลกระทบในแง่ลบซึ่งเกิดจากการกระบวนกรในปัจจุบันหรือเหตุการณ์ในอนาคต ประเมินค่าได้จากผลกระทบและความเป็นไปได้ (เจนติมา เกษมวิชญ์, 2551: 10) พร้อมกันนี้ความเสี่ยงยังหมายรวมไปถึงเหตุการณ์ต่างๆ อันไม่เป็นที่พึงปรารถนาที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลหนึ่งๆ อีกด้วย

ความเสี่ยงจึงเป็นเรื่องของความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์อันไม่พึงปรารถนาหรือเหตุการณ์อันตรายจะเกิดขึ้น ดังนั้นถ้าต้องการที่จะลดความเสี่ยง ก็ต้องกำจัดสาเหตุที่จะก่อให้เกิดเหตุการณ์อันไม่พึงปรารถนานั้นๆ แต่บ่อยครั้งที่มีการระบุถึงสาเหตุของปัญหาแตกต่างกันออกไปเนื่องมาจากการให้ความหมายของความเสี่ยงที่ไม่เหมือนกัน จึงทำให้การตัดสินใจว่าสิ่งใดเป็นความเสี่ยง หรือเป็นอันตรายแตกต่างกันด้วย ซึ่งอาจจะนำไปสู่วิธีการเพื่อจัดการความเสี่ยงที่ไม่เหมาะสม

การนิยามหรือระบุว่าสิ่งใดเป็นความเสี่ยงหรือไม่นั้น มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงมาตลอดเวลา Lupton (1999) ได้อธิบายถึงที่มาที่ไปของการนิยาม 'ความเสี่ยง' ว่าแต่เดิมนั้น 'ความเสี่ยง' หมายถึง อันตรายแบบวัตถุวิสัย อันเป็นผลมาจากการกระทำของพระเจ้า เป็นเหตุสุดวิสัยเกินกว่าที่มนุษย์จะรับมือได้ ความเสี่ยงตามแนวคิดในช่วงนี้จึงไม่ได้ถูกนิยามหรืออธิบายในแง่ที่เกี่ยวกับการกระทำแบบผิดๆ และความรับผิดชอบของมนุษย์ สำหรับช่วงเวลานี้ความเสี่ยงจัดเป็นเรื่องของภัยธรรมชาติ อาทิ พายุ น้ำท่วม โรคระบาด ดังนั้นแล้ว มนุษย์จึงไม่สามารถที่จะประเมินหรือคาดการณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ความเสี่ยงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น และมนุษย์จึงไม่สามารถหาวิธีการป้องกันผลที่จะเกิดขึ้นได้ในท้ายที่สุด

แต่ต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 18 ได้มีการพัฒนาแนวคิดเรื่องความเสี่ยงให้เป็นเชิงวิทยาศาสตร์มากขึ้น โดยเริ่มจากแนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความน่าจะเป็น การพัฒนาการคำนวณทางสถิติของความเสี่ยงและการแพร่ขยายของธุรกิจประกันภัยในช่วงต้นยุคสมัยใหม่ (Modern era) คำว่า 'เสี่ยง' จึงหมายถึงผลของเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่กระทบเพียงคนใดคนหนึ่งในสังคม แต่ต่อมาสามารถอธิบายเกี่ยวกับความเสี่ยงนั้นได้อย่างเป็นระบบและใช้ความรู้เชิงสถิติในการอธิบาย 'ความเสี่ยง' ในช่วงนี้จึงเป็นเหตุการณ์ที่สามารถทำนายได้ และท้ายสุดแล้วจะสามารถระบุได้ว่าเหตุการณ์ความเสี่ยงนี้จะสามารถเกิดขึ้นกับบุคคลอื่น ๆ ได้ ต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 19 แนวความเชื่อเกี่ยวกับความเสี่ยงได้ขยายกว้างขึ้น ความเสี่ยงไม่ได้จำกัดแต่เฉพาะเรื่องอันตรายในธรรมชาติเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ โดยความเสี่ยงสามารถเกิดขึ้นได้ในการใช้ชีวิตอย่างมีอิสระ ในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน และในการเข้าสู่สังคม

จากแนวคิดข้างต้นอาจสรุปได้ว่าความเสี่ยง คือ เหตุการณ์อันตรายหรือเหตุการณ์อันไม่เป็นที่ปรารถนาซึ่งมีสาเหตุมาจากทั้งการกระทำของมนุษย์และธรรมชาติและมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและตลอดเวลา

2.3 การรับรู้ความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม

ในทางวิทยาศาสตร์แล้ว การรับรู้ความเสี่ยง คือ การประเมินหรือการตัดสินใจของบุคคลหนึ่งถึงความเสียหายหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือเป็นภัยคุกคามระยะยาวสำหรับสิ่งมีชีวิต Adeola (2007) ได้นิยามการรับรู้ความเสี่ยงว่าเป็นความคิดเห็นของคนๆ หนึ่งในการคาดการณ์ถึงความเป็นไปได้ของความเสียหาย ซึ่งก็คือความเป็นไปได้ที่จะต้องประสบกับอันตราย ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือ การเลือกดำเนินชีวิตแบบใดแบบหนึ่ง

บุคคลจะรับรู้ว่ายอันตรายใดเป็นความเสี่ยงนั้นมักจะเกิดจากความรู้สึกว่าตนเองสามารถควบคุมเหตุการณ์อันตรายนั้นได้มากน้อยเพียงใด ยกตัวอย่างเช่น คนอาจเลือกที่จะสูบบุหรี่ แม้จะรู้ว่าสูบบุหรี่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และมีความเสี่ยงที่จะเป็นมะเร็ง แต่คนจะรู้สึกโกรธเคืองและหวาดกลัวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยไม่สมัครใจ อาทิ การตั้งโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ในบริเวณใกล้ที่อยู่อาศัย ซึ่งในความเป็นจริงตามที่ได้รับทราบการประเมินจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความเสี่ยงที่เป็นอันตรายมากกว่า คือ การสูบบุหรี่

Lupton (1999) ได้แบ่งแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงออกเป็นสองแนวทางได้แก่มุมมองของกลุ่มสังคมนิยม (Realist perspective) ซึ่งเริ่มต้นพัฒนามาจากวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเทคนิค (Technical and Scientific approach) และมุมมองของกลุ่มการประกอบสร้างความจริงทางสังคม (Social constructionism) ซึ่งมาจากกลุ่มนักคิดที่สนใจในเชิงสังคมและวัฒนธรรมของความเสี่ยง ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. มุมมองเชิงสังคมนิยม (Realist perspective)

นักคิดกลุ่มนี้เชื่อว่า ความเสี่ยงเป็นสิ่งที่มียอยู่แล้วตามธรรมชาติ ตามหลักการแล้ว ความเสี่ยงเป็นสิ่งที่สามารถระบุได้ผ่านกระบวนการวัดและคำนวณทางวิทยาศาสตร์ และสามารถใช้ความรู้ด้านการคำนวณและวิทยาศาสตร์นี้ในการจัดการ ควบคุมความเสี่ยง สำหรับกลุ่มสังคมนิยมแล้ว ความเสี่ยงเป็นผลผลิตของความน่าจะเป็นและผลที่ตามมาของเหตุการณ์ที่มีมาก่อนหน้า คำถามในการทำวิจัยด้วยแนวคิดของกลุ่มนี้จะเป็นประเด็น อาทิ การนิยามและคำนวณความเสี่ยงนั้นทำได้ถูกต้องและดีเท่าใด การศึกษาระดับความรุนแรงของความเสี่ยงโดยดูจากผลที่อาจเกิดขึ้นได้ การค้นหาว่าแนวทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการคำนวณหรือศึกษาเกี่ยวกับความเสี่ยงนั้นถูกต้องแล้วหรือไม่

นอกจากนี้แล้วยังใช้แนวคิดการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาในการศึกษาอีกด้วย โดยดูว่าความจริงที่แท้ (Objective facts) ของความเสี่ยงของนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญนั้น เหมือนหรือแตกต่างจากความเข้าใจแบบอัตวิสัย (Subjective) ของคนธรรมดาอย่างไร โดยดูว่าถูกต้องมากหรือน้อยเมื่อเทียบกับความเสี่ยงของผู้รู้

2. มุมมองเชิงสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural/Socio-Structural approach)

นักคิดกลุ่มนี้มีหลากหลายแนวคิด ซึ่งสามารถแยกย่อยได้อีก 3 ประเภท ได้แก่ (1) มุมมองที่พัฒนามาจาก Mary Douglas ที่ได้ริเริ่มมุมมองเชิงวัฒนธรรม/สัญลักษณ์ (Cultural/Symbolic) (2) แนวคิดเรื่อง Risk Society ของ Ulrich Beck และ Anthony Giddens (3) แนวคิดเชิงโครงสร้างอำนาจ ซึ่งเอามาจากงานเขียนของ Michael Foucault ถึงแม้ทั้งสามแนวคิดนี้จะแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ทั้งสามแนวคิดในกลุ่มมุมมองเชิงสังคมและวัฒนธรรมมีร่วมกันคือ (1) ความเสี่ยงเป็นแนวคิดที่สะท้อนความเป็นอัตวิสัยของมนุษย์ (2) มนุษย์สามารถ

จัดการกับความเสียหายได้ (3) ความเสี่ยงเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในเรื่องของตัวเลือก ความรับผิดชอบ และการกล่าวโทษ

ความเสี่ยงในมุมมองเชิงสังคมและวัฒนธรรมเห็นว่าไม่สามารถพิจารณาความเสี่ยงได้โดยปราศจากบริบททางสังคม วัฒนธรรมและกลุ่มอำนาจต่าง ๆ ในสังคม เพราะสิ่งที่มนุษย์รับรู้หรือเข้าใจว่าเป็นความเสี่ยงหรืออันตรายนั้น ล้วนเป็นผลผลิตมาจากวิธีการมอง (Way of Seeing) เชิงการเมือง สังคมและประวัติศาสตร์ อคติอันเกิดจากวัฒนธรรมนั้นส่งผลให้ผู้คนตัดสินใจเลือกว่าสิ่งใดเป็นอันตราย หรือความเสี่ยงใดที่สามารถรับได้หรือควรหลีกเลี่ยง รวมถึงความยุติธรรมในการกระจายความเสี่ยงให้ทั่วสังคมตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการหาคนมาเป็นผู้รับผิดชอบเวลาที่เหตุการณ์ต่างๆ ไม่ได้ดำเนินไปอย่างปกติ

อย่างไรก็ตามทั้งสองแนวคิดนี้ยังไม่สามารถที่จะอธิบายถึงความเสี่ยงที่มีอยู่ในขณะนี้ได้เพียงพอ จึงได้เกิดแนวคิดใหม่ในการมองความเสี่ยงนั้นคือแนวคิด Social amplification of risk (Taylor-Gooby และ Zinn, 2006) ซึ่งเป็นการพยายามที่จะเชื่อมแนวคิดเชิงสังคมและแนวคิดเชิงสังคมและวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน แนวคิดนี้ได้หยิบเอาการเปรียบเทียบ (Metaphor) ของทฤษฎีการสื่อสารมาอธิบายว่าเหตุใดเหตุการณ์อันตรายบางอย่างจึงได้รับความสนใจเป็นพิเศษ ในขณะที่เหตุการณ์อันตรายอื่น ๆ กลับไม่ค่อยได้รับความสนใจอย่างเท่าเทียมกัน

3. แนวคิด Social amplification of risk

แนวคิดนี้เชื่อว่าในขณะที่เหตุการณ์อันตรายอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นและคุณสมบัติของเหตุการณ์ (ความตาย การบาดเจ็บ ความเสียหาย ผลกระทบต่อสังคม) นั้นเป็นสิ่งที่มืออยู่จริง สิ่งเหล่านี้จะมีปฏิสัมพันธ์กับกระบวนการทางวัฒนธรรมสังคม และจิตวิทยาในการที่จะเปลี่ยนสัญญาณ (Signal) ของความเสี่ยง ข้อโต้เถียงที่สำคัญคือว่าเมื่อสัญญาณนั้นผ่านกระบวนการในการคัดกรอง หรือ ตัวแปรสัญญาณทางสังคมที่หลากหลาย อาทิ นักวิทยาศาสตร์ สื่อมวลชน หน่วยงานของภาครัฐและนักการเมือง หรือกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ซึ่งจะทำให้ระดับความรู้สึกเกี่ยวกับความเสี่ยงเพิ่มขึ้นหรือลดลง Kasperson และคณะ (1988) ได้เสนออีกด้วยว่า ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแปรสัญญาณทางสังคมนั้นรับผิดชอบต่อการเฝ้าสังเกตสถานการณ์บางอย่างที่อาจจะนำไปสู่ภาวะแตกตื่นหรือตระหนกเกี่ยวกับผลกระทบที่ประชาชนจะได้รับจากสถานการณ์

นั้น ซึ่งความจริงแล้วอาจเป็นสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่ไม่ได้มีอันตรายมากนัก แต่อาจสร้างความรู้สึกขวัญเสียหรือวิตกกังวลมากเกินไปกว่าเหตุ

อย่างไรก็ตามเหตุการณ์อันตรายทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นไม่ได้สร้างความรู้สึกหวาดกลัวแก่ทุกคน สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากคุณลักษณะบางประการในเหตุการณ์อันตรายที่เกิดขึ้น ดังที่ Fischhoff และคณะ(1995) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเสี่ยงที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยงของคนและความพร้อมที่จะยอมรับความเสี่ยงนั้นๆ ดังรายละเอียดในตารางนี้

ตารางที่ 2 สรุปคุณลักษณะของเหตุการณ์อันตรายตามแนวคิดของ Fischhoff และคณะ (1995)

ความเสี่ยงที่ถูกมองว่าเป็น...	จะได้รับการยอมรับมากกว่าความเสี่ยงที่รับรู้ว่าเป็น...
<ul style="list-style-type: none"> ● ด้วยความสมัครใจ ● อยู่ภายใต้ความควบคุมของตัวเอง ● เห็นผลประโยชน์ชัดเจน ● มีการกระจายความเสี่ยงอย่างทั่วถึง ● เป็นเรื่องธรรมชาติ ● เป็นเชิงสถิติ ● ได้รับการเผยแพร่จากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ● เป็นเรื่องที่ไม่คุ้นเคย ● ส่งผลกระทบต่อผู้ใหญ่ ● กระทบตัวเอง 	<ul style="list-style-type: none"> ● ด้วยการบังคับ ● ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของตัวเอง ● มีผลประโยชน์เล็กน้อย หรือ ไม่มีเลย ● มีการกระจายความเสี่ยงอย่างไม่ทั่วถึง ● เป็นเรื่องที่ไม่มนุษย์สร้างขึ้น ● เป็นเหตุการณ์ร้ายแรง ● ได้รับการเผยแพร่จากแหล่งข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ ● เป็นเรื่องที่ไม่คุ้นเคย ● ส่งผลกระทบต่อเด็ก ● กระทบคนอื่น

ตารางข้างต้นที่ Fischhoff และคณะ (1995) ได้ระบุถึงคุณลักษณะของเหตุการณ์อันตรายที่ทำให้คนรู้สึกเสี่ยงนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่าอันตรายหรือความเสี่ยงนั้นมีอยู่จริง แต่การรับรู้อันตรายนั้นขึ้นอยู่กับบริบทของคนในสังคมด้วย ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับความคิดของกลุ่ม Social amplification of risk ดังนั้นอาจทำให้สรุปได้ว่า การรับรู้ของบุคคลว่าจะตกอยู่ในเหตุการณ์อันตรายหรือมีความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายนั้นมีทั้งมาจาก (1) ปัจจัยภายใน อันได้แก่ ความรู้สึกที่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ประสบการณ์ในอดีต และ (2) จากปัจจัยภายนอกอันได้แก่ ลักษณะของเหตุการณ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์

2.4 การรับรู้ความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม

ข้อสรุปข้างต้นสำหรับความเสี่ยงโดยทั่วไปนั้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อมที่มีนักคิดได้เสนอไว้ เหมือนเช่นที่ Sandman (1987) อดีตผู้อำนวยการ Environmental Communication Research Program แห่งมหาวิทยาลัย Rutgers ได้ระบุถึงหัวข้อที่คนจะให้ความสำคัญเวลาที่ต้องตัดสินใจเกี่ยวกับความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม อันประกอบไปด้วย

1. ความสมัครใจ (Voluntariness) : คนสมัครใจหรือถูกบังคับให้เผชิญกับความเสี่ยง
2. อำนาจควบคุม (Control) : บุคคลนั้นสามารถควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงได้ด้วยตัวเองหรือไม่
3. ความเท่าเทียม (Fairness) : คนพิจารณาว่าเขาต้องเผชิญความเสี่ยงมากกว่าคนอื่น ๆ ในสังคมหรือไม่ และการต้องเผชิญกับความเสี่ยงมากกว่าคนอื่นนี้ ส่งผลประโยชน์ให้กับเขาหรือไม่
4. กระบวนการจัดการความเสี่ยง (Process) : แหล่งข้อมูลของความเสี่ยงน่าเชื่อถือหรือไม่ ต้นเหตุของความเสี่ยงคือใคร การแก้ปัญหาที่รับฟังความคิดเห็นของคนในสังคมหรือไม่ ผู้รับผิดชอบในการแก้ปัญหาแจ้งให้ชุมชนทราบถึงวิธีการแก้ปัญหาก่อนทำการตัดสินใจใดๆ หรือไม่
5. เวลาและสถานที่ (Diffusion in time and space) : ความเสี่ยงส่งผลกระทบกว้างหรือน้อย เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มหรือกระจายทั่วไป

จากแนวคิดของ Sandman (1987) นี้ จะเห็นว่าเมื่อคนต้องตัดสินใจเกี่ยวกับความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม เขาไม่ได้ให้ความสำคัญเฉพาะกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเอง หรือความสามารถที่ตนเองจะควบคุมสถานการณ์เท่านั้น แต่คนจะพิจารณากระบวนการทางสังคมในการจะจัดการหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กล่าวคือ คนจะระบุสาเหตุของปัญหาและผู้ที่รับผิดชอบเหตุการณ์ดังกล่าวอีกด้วย พร้อมทั้งนี่ก็มองว่าตนเองมีส่วนที่จะต้องรับผิดชอบในการหาทางออกให้กับปัญหานี้หรือไม่

อย่างไรก็ตามคนทั่วไปมักจะรับรู้ถึงอันตรายหรือความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งแบบผิดๆ เนื่องมาจากการได้รับข้อมูลที่ผิดพลาด หรือ ไม่เพียงพอ และ

ด้วยเหตุนี้เองอาจนำไปสู่การรับรู้ที่ไม่ถูกต้องและการตัดสินใจที่ผิดพลาด ซึ่งท้ายสุดอาจทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมและทันท่วงที

จากข้อมูลข้างต้นทั้งหมด อาจสรุปได้ว่าการรับรู้ความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อมของคนในสังคมนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมและการให้ข้อมูลที่จำเป็นอื่นๆ ทั้งจากสื่อมวลชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบ ดังนั้นในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษากระบวนการรายงานข่าว ซึ่งก็คือการวางกรอบในข่าวสิ่งแวดล้อมว่ามีผลต่อการรับรู้ของผู้อ่านหรือไม่ อย่างไร และการใช้กรอบที่แตกต่างกันทำให้ผู้อ่านมีความคิดเห็นต่อประเด็นทางสิ่งแวดล้อมเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

3. การสื่อสารความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อมของสื่อสารมวลชน

3.1 การสื่อสารความเสี่ยง

Covello และ Slovic (1987 อ้างถึงในเกษมา ศิริกุล, 2548: 13) ให้ความหมายของการสื่อสารความเสี่ยง หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มที่สนใจ เกี่ยวกับประเด็นเรื่องธรรมชาติ ความสำคัญ หรือการควบคุมความเสี่ยง การสื่อสารความเสี่ยงมักเต็มไปด้วยข้อมูลที่หลากหลายซึ่งเกี่ยวข้องกับชนิดหรือประเภทของความเสี่ยง ตลอดจนระดับความรุนแรงของความเสี่ยง หรือ ความกังวล ข้อคิดเห็น ตลอดจนปฏิกริยาที่มีต่อข้อความที่นำเสนอเรื่องความเสี่ยง

Mileti และ Fitzpatrick (1991) กล่าวว่า การสื่อสารความเสี่ยงมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ การให้การศึกษา หรือ การให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง และยังเป็นการเตือนภัยเพื่อให้เกิดการป้องกันตัว

นักวิชาการบางกลุ่มได้ขยายความหมายของการสื่อสารความเสี่ยงว่ามีครอบคลุมการสื่อสารที่ผ่านสื่อสารมวลชนเพื่อแจ้งหรือรายงานข่าวแก่สาธารณชน เกี่ยวกับเรื่องของภัยธรรมชาติ อันตรายทางสิ่งแวดล้อม และอื่นๆ ว่าอยู่ในอันตรายระดับใด(เจนติมา เกษมิชฌ์, 2550: 21)

การสื่อสารความเสี่ยงโดยสรุปจึงหมายถึง การถ่ายทอดข้อมูลระหว่างกลุ่มที่สนใจหรือเกี่ยวข้อง เกี่ยวกับ (1) ระดับของความเสี่ยง (2) ความสำคัญของความหมายในความเสี่ยงนั้นๆ และ (3) การตัดสินใจ การปฏิบัติ หรือการวางจุดประสงค์ของนโยบายที่จะจัดการหรือควบคุมความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น

ดังนั้น การสื่อสารความเสี่ยงผ่านสื่อสารมวลชนจึงเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากสื่อสารมวลชนเป็นช่องทางในการกระจายข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายหรือความเสี่ยงที่จะช่วยให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ความเสี่ยง

4. การวางกรอบในข่าวสิ่งแวดล้อม

4.1 การวางกรอบ

การวางกรอบ (Framing) เป็นแนวคิดหนึ่งในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อ มีรากฐานมาจากการศึกษาด้านสังคมวิทยา และจิตวิทยา

ในการศึกษาด้านสื่อสารมวลชน กรอบมีความสำคัญในแง่ที่ว่า เป็นเครื่องมือสำหรับผู้ส่งสารในการนำเสนอสาร โดยช่วยในเชิงบอกเป็นนัย เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจสารได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการนำเสนอมุมมองของผู้ส่งสารที่มีต่อข่าว โดยรายงานมากไปกว่าเกิดอะไรขึ้น และผู้คนควรคิดเกี่ยวกับ 'อะไร' แต่ยังคงบอกให้ด้วยว่า 'ควรคิดอย่างไร' ดังที่ McCullagh (2002) กล่าวว่า สื่อไม่ได้เพียงแค่ให้ข้อมูลของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง แต่สื่อได้ให้มุมมองที่คนควรใช้กับเรื่องหรือเหตุการณ์นั้น ๆ โดยจัดวางเรื่องนั้นในบริบทใดบริบทหนึ่งแล้วทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวผ่านมุมมองหรือบริบทนั้น

การศึกษาเกี่ยวกับกรอบในการสื่อสารมวลชนจะถูกมองใน 2 ลักษณะ คือ กรอบในฐานะที่เป็นตัวสร้างข่าว หรือนำเสนอข่าว (Presenting news) และกรอบในฐานะที่เป็นตัวทำความเข้าใจกับข่าว (Comprehending news) แนวคิดทั้งสองลักษณะดังกล่าวจึงจำแนกออกได้เป็นกรอบของสื่อ หรือกรอบของข่าว (Media or News frame) กับกรอบของผู้รับสารหรือกรอบของปัจเจกบุคคล (Audience or Individual frame)

กรอบของสื่อ

กรอบ หมายถึง ความคิดหลักที่ได้รับการจัดลำดับมาแล้วในเนื้อหาซึ่งได้เสนอบริบทและได้ชี้แนะว่าสิ่งใดควรเป็นประเด็นผ่านกระบวนการคัดเลือก เน้นย้ำ คัดออกและพรรณานา (Tankard, Hendrickson, Silberman, Bliss, and Ghanem, 1991)

Entmann (1993) กล่าวว่ากรอกรอบเกี่ยวข้องกับอย่างมากกับการคัดเลือกและทำให้โดดเด่น เพราะเป็นการเลือกบางแง่มุมของความจริงที่รับรู้และทำให้เรื่องดังกล่าวโดดเด่นในเนื้อหาสารที่สื่อออกไป ซึ่งการทำเช่นนี้จะส่งเสริมความหมายให้กับปัญหาบางอย่าง เสนอแนะการตีความเหตุผล การประเมินทางจริยธรรม คุณธรรมและหรือเสนอคำแนะนำสำหรับทางออกของเรื่องที่ได้รับเลือกมา ดังนั้นแล้ว กรอบ จึงทำหน้าที่ที่ประสานต่อกัน ดังนี้

1. ระบุปัญหา – ชี้ให้เห็นถึงตัวการของสาเหตุว่ามีสร้างประโยชน์หรือทำให้เสียประโยชน์ โดยส่วนมากมักจะใช้คุณค่าทางวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ เป็นเกณฑ์
2. หาสาเหตุ – ระบุถึงแรงผลักดันหรืออำนาจที่ก่อให้เกิดปัญหา
3. ตัดสินทางจริยธรรม – ประเมินตัวการของสาเหตุและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น
4. ชี้แนะทางออก – เสนอและให้คำอธิบายเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาและทำนายถึงผลหลังจากแก้ปัญหาแล้ว

กรอบจะทำให้ข้อมูลบางอย่างในเนื้อเรื่องนั้นโดดเด่นขึ้นมาจนเป็นประเด็นของการสื่อสารนั้น ๆ การทำให้โดดเด่นนี้หมายถึงการทำให้ประเด็นนั้นเป็นที่สังเกตเห็นได้มากขึ้น มีความหมายมากยิ่งขึ้น หรือจดจำได้ง่ายขึ้นสำหรับผู้อ่าน การเพิ่มระดับความโดดเด่นนี้จะทำให้ความเป็นไปได้ที่ผู้รับสารจะรับรู้ข้อมูล เข้าใจความหมายแล้วหลังจากนั้นจึงบรรจุไว้ในความทรงจำ รายละเอียดในเนื้อหาจะทำให้บางประเด็นโดดเด่นขึ้นโดยการจัดวาง หรือ ทำซ้ำ หรือการนำเนื้อหาเชื่อมโยงกับสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นที่คุ้นเคยอยู่ก่อนแล้ว

Pan และ Kosicki (1993 อ้างถึงใน Robert Cox, 2006) ได้ระบุว่ากรอกรอบนั้นเป็นเหมือนแนวคิดกลางที่ได้รับการจัดระเบียบมาแล้ว ซึ่งกรอกรอบนี้สร้างขึ้นมาจากส่วนประกอบทางภาษาศาสตร์ของการเล่าข่าว อันได้แก่ การเขียนพาดหัวข่าว การอ้างคำพูด คำนำข่าว การ

นำเสนอภาพและโครงเรื่องในการบรรยายข่าว ซึ่งเมื่อรวมกันทุกอย่างแล้วจะนำไปสู่ประเด็นที่สื่อต้องการนำเสนอ ทั้งสองยังได้เสนอถึงส่วนประกอบในการสร้างวาทกรรมในข่าว อันได้แก่

1. โครงสร้างทางไวยากรณ์ ซึ่งจะดูคำต่าง ๆ ที่นักข่าวใช้ในการเล่าเรื่อง
2. บท หมายถึงวิธีการที่นักข่าวใช้ 'คำ' ในการเล่าเรื่อง
3. วาทศิลป์และใจความสำคัญ หมายถึงน้ำเสียงและแก่นเรื่องซึ่งถูกกำหนดโดยการใช่วาทศิลป์ต่าง ๆ อาทิ การใช้อุปมาอุปไมยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างกรอบ

กรอบมีอิทธิพลต่อการตีความข่าวสาร กล่าวคือ กรอบของสื่อจะส่งผลต่อการรับรู้และความเข้าใจของผู้รับ นักหนังสือพิมพ์จะเลือกกรอบในการตีความข่าวเพื่อให้ผู้อ่านนำไปใช้ตีความ ฟารีดา เตชะวรินทร์เลิศ (2548) สรุปประเด็นอิทธิพลของกรอบของสื่อไว้ว่า การกำหนดกรอบของสื่อหรือกรอบของข่าวจะทำให้สิ่งที่เกิดขึ้นอย่างไม่มี ความหมาย และไม่เป็นที่สังเกตเห็น เปลี่ยนไปเป็นเหตุการณ์ที่สามารถสังเกตเห็นได้ ดังที่ Price, Tewksbury และ Powers (1995) กล่าวว่า การกำหนดกรอบและการนำเสนอเหตุการณ์ และประเด็นข่าวในสื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างเป็นระบบต่อการเข้าใจเหตุการณ์ และประเด็นข่าวของผู้รับสาร และกรอบของสื่อยังมีผลต่อทัศนคติ ความคิดเห็นหรือกรอบของปัจเจกบุคคล

กรอบของผู้รับสาร

อย่างไรก็ตาม Entmann (1993) ได้เสนอแนวคิดที่ว่าสื่อมวลชนและกรอบของสื่อ นั้นไม่ได้มีอิทธิพลแบบเบ็ดเสร็จ Entmann (1993) เชื่อว่าอำนาจของกรอบนั้นมีอยู่จำกัด และอาจไม่ส่งผลไปในทิศทางที่สื่อต้องการ หากกรอบของสื่อที่สร้างขึ้นมานั้นไม่สามารถเข้ากันได้ดีกับกรอบของผู้รับสาร นอกจากนี้ยังเสนอว่าแม้ว่าเนื้อหาบางส่วนที่นำเสนอไป จะไม่ได้เป็นส่วนที่ถูกทำให้โดดเด่น แต่เนื้อหาส่วนนั้นอาจจะเป็นที่สังเกตเห็น หรือจดจำได้อย่างดีด้วยตัวของมันเอง หากสามารถเข้ากับระบบความเชื่อของผู้รับสารได้ดี ในทางกลับกันความคิดที่ถูกระบุและทำให้โดดเด่นนั้น หากไม่สอดคล้องหรือไปหักล้างความเชื่อเดิมที่ผู้รับสารมีอยู่ ก็จะทำให้ยากต่อผู้รับสารในการรับรู้ ตีความ และจดจำ

แนวคิดเรื่องกรอบที่ผู้รับสารใช้ในการตีความนั้น เริ่มมาจาก Goffman (อ้างถึงใน Dietram A. Scheufele, 2000: 300) นักสังคมวิทยา ซึ่งใช้คำว่า กรอบ ในการอธิบายความ

คาดหวังที่คนเราใช้ในการทำความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม Goffman สันนิษฐานว่าปัจเจกนั้นไม่สามารถที่จะเข้าใจโลกใบนี้ได้อย่างถ่องแท้ ดังนั้นแล้วปัจเจกจึงจัดประเภทและตีความประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเพื่อที่จะทำความเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอยู่เสมอ ปฏิกริยาตอบสนองของปัจเจกที่มีต่อข้อมูลที่ได้จากประสาทสัมผัสนั้นจึงขึ้นอยู่กับแบบแผนการตีความ

4.2 ผลของการวางกรอบ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น การรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ของสื่อสารมวลชนนั้นจะผ่านกระบวนการ “การสร้างกรอบ” คือ การที่นักข่าวเลือกแง่มุมใดมุมหนึ่ง หรือ เรียบเรียงเรื่องราวให้มีประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่โดดเด่นขึ้นมา เพื่อกระตุ้นและบอกให้ผู้รับสารคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไร ในการนำเสนอข่าวของนักข่าวนั้น มีกรอบมากมายหลายประเภทที่นักข่าวเลือกใช้ สำหรับการศึกษาคำนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาการวางกรอบแบบประเด็น (Thematic frame) การวางกรอบแบบเหตุการณ์ (Situation frame) และกรอบแบบกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็น โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับชนิดของกรอบจากงานวิจัยของ Iyengar (1991) ในหนังสือเรื่อง ‘Is Anyone Responsible? How Television Frames Political Issues’

ในงานวิจัยของ Iyengar (1991) นี้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า กรอบที่ใช้ในการนำเสนอข่าวที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อการระบุนสาเหตุความรับผิดชอบต่อสาเหตุของปัญหาสังคมและวิธีการแก้ไขแตกต่างกัน เขาเรียกการรายงานข่าวที่มุ่งประเด็นไปยังบุคคลที่ตกเป็นข่าว หรือเป็นตัวละครเหตุการณ์ ๆ ไป โดยแยกบุคคลหรือเหตุการณ์นั้นออกจากบริบทและสังคมรอบ ๆ ว่าเป็นการรายงานแบบเหตุการณ์ (Episodic) ในทางตรงกันข้าม การรายงานข่าวที่มีการนำเสนอในภาพที่กว้างขึ้น ดูความเปลี่ยนแปลงตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับบริบทและสังคมรอบ ๆ ที่เกิดเหตุการณ์นั้น Iyengar (1991) เรียกการรายงานเช่นนี้ว่าการรายงานแบบประเด็น (Thematic)

ตารางที่ 3 แสดงคุณลักษณะเด่นของกรอบการรายงานข่าวตาม Iyengar (1991) ระบุ

Episodic Frames	Thematic Frames
ปัจเจกบุคคล	ประเด็น
เหตุการณ์เฉพาะ	แนวโน้มของเหตุการณ์
เกี่ยวกับความรู้สึก นึกคิด	เกี่ยวกับการเมือง สิ่งแวดล้อม
เป็นเรื่องส่วนตัว	เป็นเรื่องสาธารณะ
เป็นเรื่องเฉพาะของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง	เป็นเรื่องของคนทุกคนในสังคม
วิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเน้นให้มีข้อมูลที่ดีขึ้น	วิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเน้นให้มีนโยบายในสังคมที่ดีขึ้น
แก้ปัญหาเฉพาะบุคคล	แก้สถานการณ์ทั้งหมด

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่ากรอกรายงานแบบเหตุการณ์นั้นจะแปรสถานการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้มีขนาดของกรอบที่เฉพาะเจาะจงไปยังตัวบุคคล ไม่มีการเชื่อมโยงสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เข้าไปในเรื่อง มุ่งเน้นเฉพาะเหตุการณ์ หรือบุคคลที่เป็นข่าว ซึ่งแตกต่างจากการรายงานข่าวแบบประเด็นที่มีการเชื่อมสถานการณ์และบริบทโดยรอบเข้าไว้ในการรายงานข่าว ไม่ได้มุ่งเน้นแค่เพียงสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วจบลง แต่ยังรายงานให้เห็นถึงความเป็นมาและความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์จะดำเนินไป โดยไม่ละเลยสังคมโดยรวม

นอกจากนี้จะเห็นว่ากรอกรายงานข่าวทั้งสองแบบนี้ยังแตกต่างกันในแง่ของแนวทางการแก้ปัญหา ดังที่ Iyengar (1991) ได้กล่าวว่าแนวโน้มที่นักข่าวจะสร้างประเด็นทางสังคมจากตัวอย่างเฉพาะและปัจเจกบุคคลต่าง ๆ โดยเรียกว่า กรอกรายงานแบบเหตุการณ์ (Episodic framing) จะส่งเสริมการระบุสาเหตุเชิงความรับผิดชอบ ทั้งต่อสาเหตุของปัญหา (Causal responsibility) และสำหรับการแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ (Treatment responsibility) แก่คนที่ประสบเหตุในการรายงานข่าว ในทางตรงข้าม ข่าวที่ให้ความสำคัญกับกระแสที่กว้างกว่าหรือสถานการณ์ทางสังคม (Thematic framing) ได้รับการมองว่าจะสนับสนุนส่งเสริมความรู้สึกของการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและกระตุ้นให้เกิดการร่วมมือกัน

อย่างไรก็ตาม การรายงานข่าวในปัจจุบันนั้นไม่ได้มีรูปแบบการรายงานที่มุ่งเน้นแบบใดแบบหนึ่งชัดเจนตายตัว กล่าวคือ เมื่อมีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น นักข่าวไม่ได้เลือกนำเสนอเพียงแค่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ยังเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบริบทด้านอื่น ๆ

พร้อมทั้งให้ข้อมูลวิชาการหรือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาประกอบการรายงานข่าวอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำวิธีการวางกรอบเช่นนี้ โดยเรียกว่า ‘การวางกรอบเน้นถึงเหตุการณ์ที่ประเด็น’ มาร่วมเป็นตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้

การวางกรอบเน้นถึงเหตุการณ์ที่ประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา มีการรายงานคล้ายกับการย้ายกล้องออกจากจุดโฟกัส มีความพยายามที่จะเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือบุคคลในข่าวกับสังคมที่เขาอาศัยอยู่ โดยตัวละครเอกยังคงเป็นบุคคลในข่าว และการแก้ไขปัญหาที่มุ่งให้เกิดก็ยังเป็นเรื่องส่วนบุคคลแต่ถ้ามีการนำแนวความคิดของผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้เชี่ยวชาญมานำเสนอ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่าสถานการณ์ดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นกับผู้อื่นในสังคมได้ด้วยเช่นกัน

Shuck และ Vreese (2006) ได้ทำการศึกษาผลการวางกรอบในข่าวการขยายตัวของสหภาพยุโรป (EU) พบว่าการนำเสนอข่าวโดยใช้กรอบแบบ ‘ความเสี่ยง’ และ ‘โอกาส’ ในการนำเสนอเรื่องการขยายตัวของสหภาพยุโรปนั้นส่งผลต่อการสนับสนุนจากประชาชนแตกต่างกัน ผู้อ่านที่ได้อ่านข่าวที่ใช้กรอบ ‘โอกาส’ แสดงความต้องการที่จะสนับสนุนการขยายตัวอย่างชัดเจน ในขณะที่ผู้ที่อ่านข่าวที่ใช้กรอบ ‘ความเสี่ยง’ นั้นแสดงให้เห็นว่าไม่ยินดีนักที่จะสนับสนุนการขยายตัวนี้

Maier (1995) ได้ทำการทดสอบผลของการวางกรอบที่อาจจะเป็นไปได้ของหนังสือพิมพ์ในกรณีสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม เขาใช้กรณีศึกษาคือปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นในเมือง Austin รัฐ Texas โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และพบว่าหนังสือพิมพ์เหล่านั้นละเลยการเชื่อมโยงประเด็นระหว่างการเติบโตของจำนวนประชากรกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ทำให้คนในชุมชนที่อ่านหนังสือพิมพ์ดังกล่าวละเลยและไม่ได้ใส่ใจกับประเด็นดังกล่าวอีกด้วย ผลการวิเคราะห์เนื้อหาของ Maier พบว่าปริมาณที่สังคมจะรับรู้และกล่าวถึงสาเหตุการเกิดปัญหาตามนั้นแปรตามไปกับจำนวนประเด็นที่หนังสือพิมพ์วางไว้ในการเสนอข่าว

Schutz และ Wiedemann (2008) ได้ทำการทดลองว่าการวางกรอบในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับนาโนเทคโนโลยีส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงของผู้อ่านอย่างไร โดยให้กลุ่มตัวอย่างอ่านข้อความที่แสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์ต่างๆ ที่สังคมจะได้รับจากการใช้นาโนเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมประเภทใดบ้างที่สามารถใช้เทคโนโลยีดังกล่าวได้ หลังจากอ่านข่าวเสร็จแล้ว กลุ่มตัวอย่างจะต้องประเมินว่าการใช้นาโนเทคโนโลยีมีโอกาสที่จะเป็นอันตรายต่อ

สุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างไร มีความเสี่ยงด้านวิทยาศาสตร์ และความเสี่ยงอื่นๆ ที่ผู้อ่านไม่รู้จักร หรือไม่ ผลการทดลองพบว่าผู้อ่านประเมินว่านาโนเทคโนโลยีมีความเสี่ยงในทุกๆ ด้านไม่แตกต่างกันแม้ว่าจะได้อ่านเนื้อหาที่เขียนด้วยกรอบที่แตกต่างกัน แต่เมื่อดูผลเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบ ผลประโยชน์และประเภทของอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีดังกล่าว พบว่ามีอิทธิพลร่วมกัน

ผลการศึกษาในอดีตได้แสดงให้เห็นแล้วว่ากรอบในข่าวส่งผลต่อทิศทางในการตัดสินใจของความคิด การตีความและการรับรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ และด้วยอาณาภาพของกรอบที่ส่งผลต่อความคิดของผู้อ่านนี้เอง ทำให้กรอบของข่าวถูกจัดให้เป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการสร้างความหมายในการโต้เถียงทางสังคมและการสร้างความเข้าใจในเรื่องต่างๆ

5. การรับรู้ข่าวสิ่งแวดล้อมและการรับรู้ความเสี่ยง

5.1 การใช้ความคิดเชิงรวบรัด

ความคิดเชิงรวบรัดเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว โดยใช้ความคิดและข้อมูลประกอบเพียงเล็กน้อย ความคิดเชิงรวบรัดเป็นการตัดสินใจที่เราใช้ใน ชีวิตจริงเมื่อต้องประเมินความน่าจะเป็นหรืออรรถประโยชน์ที่คาดหวัง

Kahneman และ Tversky (1973 อ้างถึงใน ดลภพ เหล่าวานิช, 2550: 26) แบ่งประเภทของความคิดเชิงรวบรัดเพื่ออธิบายอคติในการตัดสินใจของมนุษย์อันเนื่องมาจาก ความจำกัดด้านสารสนเทศและความสามารถในการประมวลผลของมนุษย์ ดังนี้

1. Representativeness Heuristic หมายถึง การตัดสินใจโดยการจัดประเภท (Categorization) ให้กับสิ่งเร้าใดๆ ตามลักษณะที่ตรงกับต้นแบบ โดยตีความและให้ความหมาย สิ่งเร้าที่เหมือนต้นแบบ โดยไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ตามหลักการคำนวณทางคณิตศาสตร์

2. Availability หมายถึง การประเมินโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ต่างๆ จากความง่ายในการระลึกถึง หรือ ความคุ้นเคยมากกว่าจะประเมินตามหลักความน่าจะเป็น โดยอาศัย

ความรู้ที่มีอยู่และพร้อมใช้งานมากกว่าการพิจารณาทางเลือกอื่นๆ อย่างรอบคอบ กล่าวได้ว่าเป็น การตัดสินใจโดยอาศัยความง่ายในการจินตนาการหรือการระลึกจากความจำระยะยาว

ทั้งนี้สิ่งเร้าที่เข้าใจง่ายและชัดเจน ย่อมสามารถระลึกได้ดีกว่าสิ่งเร้าที่ยากและคลุมเครือ รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งกว่า ก็ย่อมมีโอกาสในการระลึกได้มากกว่า แต่ในการระลึกก็อาจมาจากสาเหตุอื่นได้ เช่น การเปิดรับสื่อ (Media exposure) สิ่งเพิ่งรับรู้มา (Recency) และความเด่นหรือแปลกกว่าธรรมดา (Salient) โดยเรามักหวาดระแวงภัยคุกคามจากการก่อร้าย เพราะการประโคมข่าว และความเด่นของเหตุการณ์ มากกว่าภัยเงียบที่คุกคามชีวิตเรา เช่น การไม่สนใจหลักโภชนาการ หรือการดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่เป็นประจำ ซึ่งเป็นสาเหตุของการตายมากกว่าการก่อการร้าย

3. Anchoring and Adjustment Heuristics หมายถึง การยึดติดกับค่าที่รับรู้ครั้งแรก ซึ่งอาจไม่ใช่ข้อมูลที่ดี แต่ใช้เป็น 'ฐานคิด' ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงความคิดในภายหลังแต่ก็เป็นไปอย่างมีอคติตามการรับรู้ครั้งแรก หรือหมายถึงแนวโน้มในการตัดสินใจโดยอาศัยการตีความสิ่งเร้าครั้งแรกเป็นจุดอ้างอิง และมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติเพื่อให้ถูกต้องขึ้น ทั้งนี้การตีความในเบื้องต้นเป็นเหมือนการทอดสมอหรือการปักหลักทางความคิด แต่การปรับเปลี่ยนในภายหลังก็ไม่ได้ไกลไปจากจุดเดิมเท่าใดนัก

5.2 การตัดสินใจในภาวะเสี่ยง

การตัดสินใจ (Decision Making) คือ กระบวนการทางเลือกระหว่างทางเลือกต่างๆ ซึ่งเป็นทางเลือกที่คิดว่าผลจะออกมาดีที่สุด เหมาะสมที่สุด และพยายามที่จะสร้างความเสียวใจให้กับตนเองน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ (เจนติมา เกษมวิษญ์, 2550: 16)

Fernandez และ Valdez (1999) ได้สรุปวิธีการตัดสินใจของคนเมื่อต้องเผชิญกับความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

1. ทำให้ข้อมูลง่าย (People Simplify)

ในการตัดสินใจเกือบทุกครั้ง คนจะได้รับข้อมูลมากมาย บางครั้งอาจมากเกินไปว่าที่คนจะสามารถนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลได้เพียงครั้งเดียวในการตัดสินใจ และเมื่อจะต้องรับมือกับข้อมูลที่มีมากเกินไปนั้น คนมักจะเลือกวิธีการทำให้ง่าย แทนที่คนจะฟังฟังข้อมูลและคิดอย่างรอบคอบ คนจะตัดสินใจบนความเคยชิน ประเพณี หรือการสอบถามข้อมูลจากคนรอบข้าง

2. ประเมินโดยง่าย (People use general rules of thumb)

เมื่อคนต้องตัดสินใจเกี่ยวกับความเสี่ยง คนจะใช้หลักฐานเชิงสถิติที่มี โดยส่วนใหญ่ คนจะฟังฟังหลักฐานอ้างอิงต่างๆ ที่สามารถจำได้ว่าเคยรู้ หรือ เคยเห็นมาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดจิตวิทยาที่เชื่อว่าคนจะมีระบบการคิดเชิงรวบรัด (Heuristics) ซึ่งจะช่วยลดความยุ่งยากเมื่อคนต้องตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องตัดสินใจเกี่ยวกับความน่าจะเป็นที่เหตุการณ์อันตรายหรือความเสี่ยงจะเกิดขึ้น

3. มีความโน้มเอียงที่จะประเมินว่าตนเองโชคดีกว่าคนอื่น (People have biased optimism)

คนมักจะมีความมั่นใจในความปลอดภัยของตัวเองมากเกินไป และความมั่นใจเกินไปนี้เองที่ทำให้คนต้องตกอยู่ในอันตรายในที่สุด เพราะคนไม่ได้ตระหนักว่าแท้จริงแล้วคนไม่ได้มีความรู้ และข้อมูลมากพอที่จะตัดสินใจ พร้อมกันนี้ยังมีข้อมูลเพิ่มเติมอีกมากมายที่จำเป็นต้องนำมาประกอบในการตัดสินใจ

4. คนมักจำสิ่งที่เห็น (People remember what they see)

คนส่วนใหญ่มักจะใช้ข้อมูลหรือข่าวเกี่ยวกับความเสี่ยงที่ตนได้รับจากสื่อสารมวลชน พร้อมทั้งสิ่งที่ตนได้รับจากประสบการณ์ส่วนตัว ดังนั้นเมื่อต้องประเมินเกี่ยวกับความเสียหายหรืออันตรายของความเสี่ยง คนจะประเมินจากข้อมูลที่ตนได้รับจากสื่อ หรือ จากจำนวนคนรู้จักที่ตนเห็นว่าประสบภัยธรรมชาติ

5. คนไม่สามารถประเมินถึงสิ่งที่มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า (People cannot readily detect omissions in the evidence they receive)

เรื่องอันตรายหรือปัญหาบางเรื่องไม่สามารถที่จะตรวจสอบความถูกต้องได้โดยคนทั่วไป โดยทั่วไปข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงหรืออันตรายที่เผยแพร่ไปยังสาธารณะนั้นเป็นเรื่องจริง แต่เป็นความจริงเพียงบางส่วนเท่านั้น ซึ่งคนทั่วไปไม่สามารถที่จะระบุได้ว่าข้อมูลที่ตนได้รับนั้นมีบางส่วนขาดหายไป

6. คนต้องการความแน่นอน (Desire for certainty)

คนทั่วไปมักต้องการความแน่นอน และวิธีหนึ่งที่จะลดความกังวลเกี่ยวกับความไม่แน่นอนก็คือ การปฏิเสธความไม่แน่นอนนั้นทิ้งเสีย ดังนั้นหากคนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงมาในแบบใดแบบหนึ่ง เมื่อได้รับข้อมูลใหม่ซึ่งขัดแย้งกับข้อมูลเก่า คนจะเกิดความลังเลและสับสน บางครั้งอาจปฏิเสธที่จะไม่สนใจข้อมูลใหม่ และยึดติดอยู่กับข้อมูลเก่าที่ตนมีอยู่แล้ว

5.3 การเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม

ดังที่ Rogers (1973) ได้กล่าวว่าสื่อมีผลต่อความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้รับสาร พร้อมกันนี้ มีงานวิจัยในอดีตได้สะท้อนให้เห็นแล้วว่าเมื่อต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคน ต้องเริ่มจากการเปลี่ยนทัศนคติก่อน พร้อมกันนี้ทัศนคดียังเป็นต้นกำเนิดของความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรม (Kim and Hunter, 1993a, 1993b อ้างถึงใน Dillard Shen, 2007: 435) อย่างไรก็ตามสื่ออาจมีพลังอำนาจในการเปลี่ยนทัศนคติให้คนเห็นความสำคัญ หรือ ตระหนักถึงอันตรายของปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ แต่สื่ออาจไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของคนได้เพราะอาจมีอุปสรรคบางอย่าง ดังตัวอย่างในงานวิจัยของกษมา ศิริกุล (2548) ที่กล่าวว่าแม้คนจะรับรู้ว่ามีความเสี่ยงอยู่ และมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง แต่เมื่อต้องตัดสินใจว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร พบว่า คนตัดสินใจที่จะเผชิญความเสี่ยงต่อไป แต่จะเพิ่มความระมัดระวังมากขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Barr (2007) ได้สรุปความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมว่า คนจะแสดงพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสามประการ คือ (1) คุณค่าเชิงสิ่งแวดล้อม (2) สถานการณ์ (3) ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา คนจะแสดงพฤติกรรมทางสิ่งแวดล้อม

แบบใดแบบหนึ่งออกมา คนจะมองว่าสิ่งแวดล้อมมีคุณค่า มีความสำคัญก็จะเป็นคนที่ให้ความสนใจและสนับสนุนกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม

6. การรับรู้ความสามารถของตนเองและการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาของประชาชน

จากที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นในเรื่องการรับรู้ความเสี่ยงนั้น จะพบว่าหนึ่งในปัจจัยที่จะทำให้คนตัดสินใจว่าเหตุการณ์ใดเป็นเหตุการณ์ความเสี่ยงหรือไม่นั้น คือ อำนาจควบคุม คือความคิดที่ว่าตนเองสามารถควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงหรืออันตรายที่จะเกิดขึ้นได้ ซึ่งความคิดที่ว่าตนเองสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ หรือสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในของบุคคล อันได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากจะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรอบของข่าวและการรับรู้ความเสี่ยงของผู้อ่านแล้ว ผู้วิจัยยังต้องการศึกษาว่าปัจจัยภายในของผู้อ่าน ซึ่งก็คือการรับรู้ความสามารถของตนเองจะส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงของบุคคลนั้น ๆ หรือไม่

แนวความคิดเรื่องการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น เริ่มต้นจากนักจิตวิทยา อัลเบิร์ต แบนดูรา ซึ่งอธิบายการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเขาเชื่อว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น มีผลต่อการกระทำของบุคคล บุคคลสองคนอาจมีความสามารถไม่ต่างกัน แต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่ต่างกัน สำหรับคนคนเดียวก็เช่นเดียวกัน หากรับรู้ความสามารถของตนเองในสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน ก็อาจจะแสดงพฤติกรรมออกมาแตกต่างกัน

การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การตัดสินใจของบุคคลที่มีต่อความสามารถของเขาในการจัดการและดำเนินการชุดพฤติกรรมบางอย่างที่เป็นสิ่งจำเป็นในการที่จะก่อให้เกิดการกระทำบางอย่างที่ได้วางแผนเอาไว้ การรับรู้ความสามารถของตนเองจึงเป็นเรื่องของการตัดสินใจประเมินความสามารถของตนเองที่จะได้รับหรือเข้าถึงระดับศักยภาพการปฏิบัติตน ในขณะที่ความคาดหวังเกี่ยวกับผลลัพธ์นั้นเป็นประเมินถึงความน่าจะเป็นของสิ่งที่จะเกิดตามมาเมื่อการกระทำนั้นได้ทำไปแล้ว

ความสามารถในการจัดการกับสถานการณ์แวดล้อมตนเองนั้นไม่ใช่เพียงแค่มีความรู้ว่าจะต้องทำอะไร หรือเพียงแค่ปฏิบัติตามรูปแบบพฤติกรรมที่ถูกกำหนดไว้ซึ่งบางคนอาจจะทำได้หรือทำไม่ได้ แท้จริงแล้ว ความสามารถที่จะจัดการกับเรื่องต่าง ๆ นั้นเกี่ยวข้องกับความสามารถที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการกับทักษะด้านการเรียนรู้ สังคมและพฤติกรรมของตนเอง เพื่อบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ที่วางไว้ ความสำเร็จมักจะได้มาก็ต่อเมื่อได้ปฏิบัติและหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ตนมีเพื่อให้สามารถทำตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ ซึ่งต้องมีความมุ่งมั่นและพยายามอย่างไม่ย่อท้อ ผู้ที่มีความสงสัยในความสามารถของตน หรือรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำมักจะมีแนวโน้มที่จะยุติกลางคันเมื่อประสบปัญหา หรือพบว่าสิ่งที่ทำลงไปในตอนต้นนั้นล้มเหลว

การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมดังที่ วิลาสลักษณ์ ชิววลี (2540) ระบุไว้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์

กระบวนการรู้คิด	บุคคลจะตีความสถานการณ์และคาดการณ์ในอนาคตอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับว่าเขาเชื่อในความสามารถของตนเองอย่างไร คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถสูงจะมองสถานการณ์ที่เขาพบว่าเป็นโอกาส ส่วนคนเชื่อว่าตนเองมีความสามารถต่ำหรือด้อยนั้นจะตีความสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนว่าเป็นความเสี่ยง
กระบวนการจูงใจ	แรงจูงใจส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดจากการคิด และความเชื่อในความสามารถของตนก็จะมีบทบาทสำคัญในการคิดที่เป็นพื้นฐานของแรงจูงใจ บุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองและตั้งเป้าหมายไว้สูง จะมีแรงจูงใจในการกระทำและจะปฏิบัติงานได้ดีกว่าคนที่สงสัยในความสามารถของตนเอง
กระบวนการด้านความรู้สึก	การรับรู้ความสามารถของตนสามารถมีผลกระทบต่อประสบการณ์ทางอารมณ์ทางอารมณ์โดยผ่านการควบคุมตนเองทางด้านการคิดการกระทำและความรู้สึกในด้านการคิด
กระบวนการเลือก	บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงกิจกรรมและสภาพการณ์ที่เขาเชื่อว่ายากเกินความสามารถของเขา และบุคคลจะกระทำกิจกรรมและเลือกสิ่งแวดล้อมที่เขาแน่ใจว่ามีความสามารถที่จะจัดการได้

งานวิจัยที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่าคนที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงเกี่ยวกับสถานการณ์อันตรายอย่างใดอย่างหนึ่ง มีแนวโน้มที่จะประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ระแวงระวังมากกว่ากลุ่มที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ

ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีสมมุติฐานว่าผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงนั้น จะรับรู้ความเสี่ยงน้อยกว่าผู้ที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ เนื่องจากเชื่อว่าตนเองมีความสามารถที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำ หรือมีความสามารถที่จะป้องกันตนเองจากสถานการณ์อันตรายต่าง ๆ ได้

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น เกี่ยวข้องกับเรื่องอำนาจหรือความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ คนจะไม่ค่อยรู้สึกเสี่ยงเมื่อเขาคิดว่าเขาสามารถจัดการกับปัญหานั้น ๆ ได้ หรือเป็นเรื่องที่เขาสมัครใจจะเผชิญกับอันตราย

ดังนั้นเมื่อนำมาทดสอบกับการอ่านข่าวที่เขียนขึ้นมาโดยกรอบที่แตกต่างกันนั้น ผู้วิจัยจึงมีสมมุติฐานที่ว่า คนที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะรับรู้ความเสี่ยงต่ำ เมื่ออ่านข่าวที่ใช้กรอบแบบเหตุการณ์ เพราะไม่เห็นความเชื่อมโยงระหว่างตนเองและสถานการณ์ แต่ถ้าเป็นกรอบแบบประเด็น ระดับการรับรู้ความเสี่ยงจะสูงและแปรผันตามระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง เพราะในการรายงานข่าวแบบประเด็นนั้น เป็นการนำเสนอเหตุการณ์ที่มุ่งเน้นให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน และสามารถแก้ไขและป้องกันได้จากความร่วมมือของทุกคนเช่นกัน

นิยามตัวแปร

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพที่มีอยู่รอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือมนุษย์ทำขึ้น และสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกัน

ข่าวสิ่งแวดล้อม หมายถึง ข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ที่รายงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

การวางกรอบ หมายถึง วิธีการรายงานข่าวที่เลือกนำเสนอบางแง่มุมของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านคิดหรือมีมุมมองเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ อย่างไร

การวางกรอบเน้นเหตุการณ์ หมายถึง วิธีการรายงานข่าวที่นำเสนอเฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าใคร ทำอะไร เมื่อไหร่ ที่ไหน อย่างไร โดยไม่กล่าวถึงบุคคลหรือบริบทอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ มุ่งเน้นให้เห็นว่าเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับใครคนใดคนหนึ่งในสังคมเท่านั้น

การวางกรอบเน้นประเด็น หมายถึง วิธีการรายงานข่าวที่นำเสนอประเด็นของเหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมุ่งเน้นการรายงานที่แสดงให้เห็นว่าประเด็นหรือปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีความต่อเนื่องและเกิดขึ้นได้กับทุกคน ไม่ใช่เป็นเพียงเหตุการณ์เฉพาะสำหรับใครคนใดคนหนึ่ง

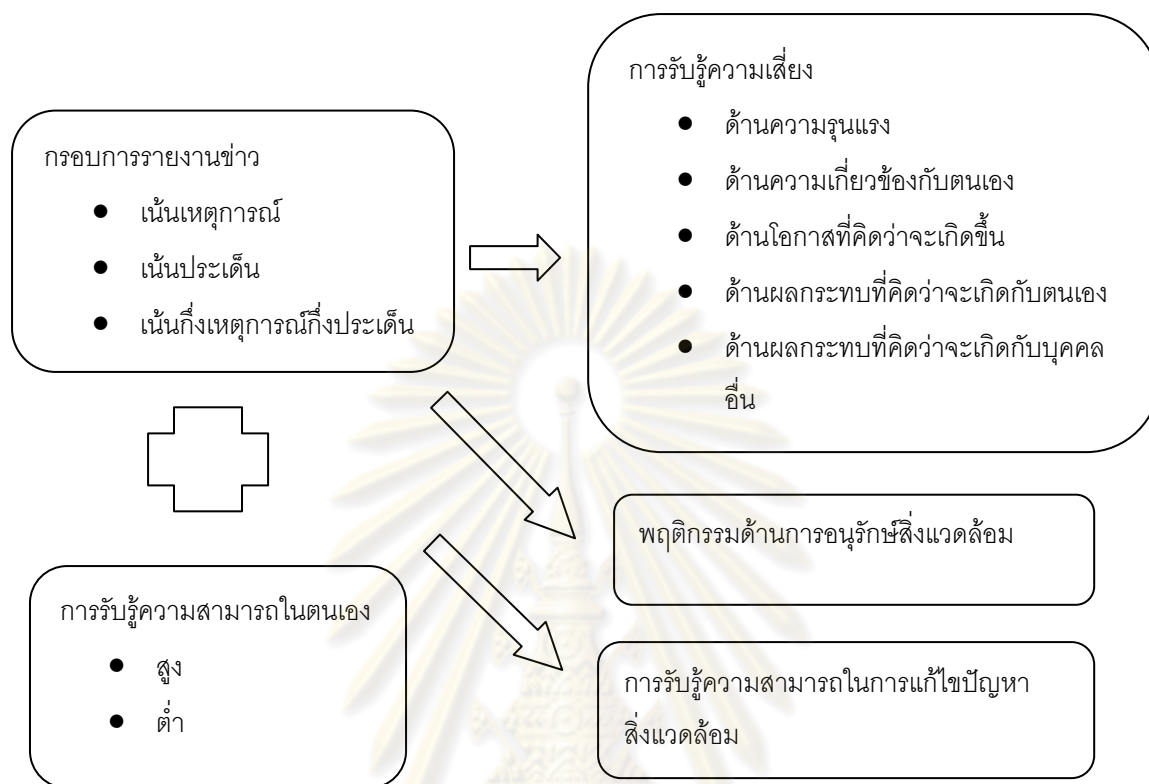
การวางกรอบเน้นถึงเหตุการณ์ถึงประเด็น หมายถึง วิธีการรายงานข่าวที่นำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยนอกจากจะรายงานว่าใคร ทำอะไร เมื่อไหร่ ที่ไหน และอย่างไรแล้ว ยังคงเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลหรือบริบทอื่น ๆ ที่ถึงแม้จะไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์แต่มีส่วนรับผิดชอบหรือมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

การรับรู้ความเสี่ยง หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งประเมินหรือคาดการณ์ว่าตนเองจะเผชิญกับเหตุการณ์อันตรายหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์

การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งประเมินความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาทางสิ่งแวดล้อม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ผลของการวางกรอบในข่าวสิ่งแวดล้อมต่อการรับรู้ความเสี่ยง” ใช้วิธีการทดลอง มีตัวแปรอิสระคือ กรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองของผู้อ่าน โดยให้กลุ่มตัวอย่างอ่านข่าวสิ่งแวดล้อมที่ได้เรียบเรียงขึ้นใหม่โดยใช้กรอบที่แตกต่างกัน แล้วตอบแบบสอบถามเพื่อวัดระดับการรับรู้ความเสี่ยง

กลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้เลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 180 คน จากประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป

การออกแบบการทดลอง

1. ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มการทดลอง ซึ่งมีทั้งสิ้น 6 กลุ่ม โดยแต่ละคนจะถูกสุ่มเข้ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงกลุ่มเดียว ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงการจัดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลอง

	กรอบเน้นประเด็น	กรอบเน้นเหตุการณ์	กรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์ กิ่งประเด็น
ข่าวขยะพิษ	30 คน (กลุ่มที่ 1)	30 คน (กลุ่มที่ 2)	30 คน (กลุ่มที่ 3)
ข่าวพายุฤดูร้อน	30 คน (กลุ่มที่ 4)	30 คน (กลุ่มที่ 5)	30 คน (กลุ่มที่ 6)

กลุ่มที่ 1 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้อ่านข่าวขยะพิษผ่านกรอบเน้นประเด็น

กลุ่มที่ 2 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้อ่านข่าวขยะพิษผ่านกรอบเน้นเหตุการณ์

กลุ่มที่ 3 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้อ่านข่าวขยะพิษผ่านกรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์กิ่งประเด็น

กลุ่มที่ 4 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้อ่านข่าวพายุฤดูร้อนผ่านกรอบเน้นประเด็น

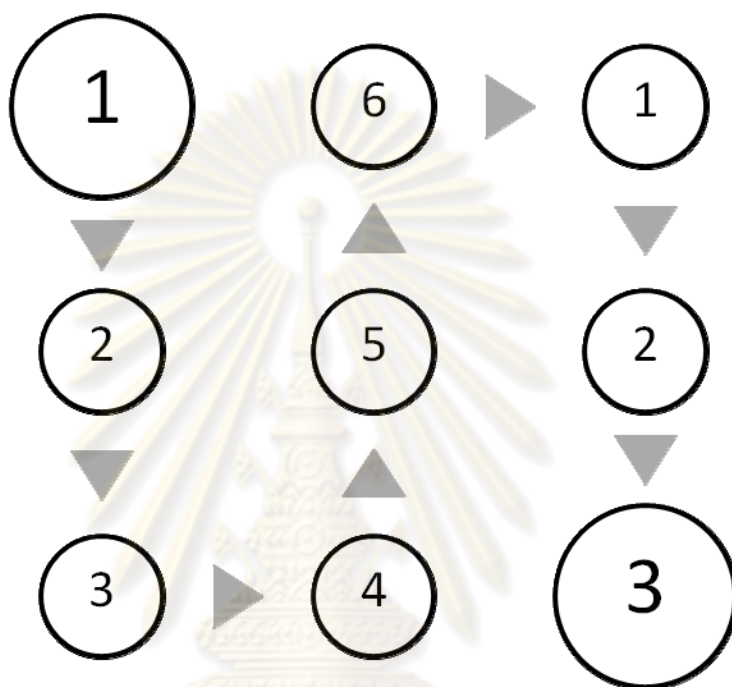
กลุ่มที่ 5 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้อ่านข่าวพายุฤดูร้อนผ่านกรอบเน้นเหตุการณ์

กลุ่มที่ 6 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ได้อ่านข่าวพายุฤดูร้อนผ่านกรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์กิ่งประเด็น

2. วิธีการสุ่มคนเข้ากลุ่มก็คือ แจกข่าวและแบบสอบถามเรียงจากกลุ่มที่ 1 วนไปจนถึงข่าวกลุ่มที่ 6 แล้วเริ่มใหม่ตามระบบนี้จนกว่าจะครบ 180 คนดังแสดงให้เห็นในรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 แสดงวิธีการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

3. เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับชุดแบบสอบถามซึ่งประกอบไปด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ข่าวที่เรียบเรียงขึ้นใหม่ และแบบสอบถามหลังการอ่านข่าวแล้ว กลุ่มตัวอย่างจะใช้เวลาานานเท่าใดก็ได้ในการอ่านข่าวและตอบคำถาม โดยปริมาณเนื้อข่าวและจำนวนคำถามของทุกแบบสอบถามมีเท่ากัน

4. หลังจากทีกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามเสร็จสิ้นแล้ว จึงนำคำตอบที่ได้ไปประมวลผลทางสถิติเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ตัวแปรในการวิจัย

งานวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีตัวแปรต้น 2 ตัว คือ กรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเอง ด้านตัวแปรตาม คือ การรับรู้ความเสี่ยงของผู้อ่าน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ประเภท แนวการแสดงผลพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงตัวแปรต้นและตัวแปรตามในการทดลอง

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
1. กรอบการรายงานข่าว 1.1 กรอบเน้นประเด็น 1.2 กรอบเน้นเหตุการณ์ 1.3 กรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็น 2. การรับรู้ความสามารถของตนเองของผู้อ่าน 2.1 รับรู้ความสามารถสูง 2.2 รับรู้ความสามารถต่ำ	1. การรับรู้ความเสี่ยงของผู้อ่าน 1.1 ด้านความรุนแรงของปัญหา 1.2 ด้านความเกี่ยวข้องกับตนเอง 1.3 ด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้น 1.4 ด้านผลกระทบที่จะเกิดกับตนเอง 1.5 ด้านผลกระทบที่จะเกิดกับบุคคลอื่น 2. ผลของการรับรู้ด้านพฤติกรรม 3. การรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา

วิธีวัดตัวแปร

วัดตัวแปรจากคำตอบในแบบสอบถามที่สร้างขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่จะใช้วัดตัวแปรในการวิจัยนี้มี 3 ส่วนคือ (1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป (2) ข่าวสิ่งแวดล้อมที่นำเสนอโดยกรอบสามแบบที่จัดเป็นตัวแปรจัดกระทำ และ (3) แบบสอบถามหลังการอ่านข่าว

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

เพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประสบการณ์และความสนใจด้าน
สิ่งแวดล้อม และการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ในส่วนคำถามที่ประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเอง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่าง
อ่านประโยคต่างๆ อาทิ 'ฉันสามารถจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมได้' และ 'ฉันสามารถจัดการกับ
ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมได้' แล้วประเมินว่าเห็นด้วยมาก น้อยเพียงใด โดยให้เติม
ตัวเลขคะแนน มีค่าตั้งแต่ 1 หมายถึง น้อยที่สุด ไปจนถึง 10 หมายถึง มากที่สุด หลังจากนั้นผู้วิจัย
จะนำผลคะแนนโดยรวมของแต่ละคนมาหาค่าเฉลี่ย เพื่อแยกกลุ่มตัวอย่างตามการรับรู้
ความสามารถของตนเอง โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 5.00 หมายถึง รับรู้ความสามารถของตนเองด้าน
สิ่งแวดล้อมต่ำ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 5.00 – 10.00 หมายถึง รับรู้ความสามารถของตนเองด้าน
สิ่งแวดล้อมสูง

การแบ่งลักษณะของกลุ่มตัวอย่างตามการรับรู้ความสามารถของตนเอง ทำเพื่อ
ตอบคำถามวิจัยข้อที่ 2 ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองและการวางกรอบในข่าวสิ่งแวดล้อมมี
อิทธิพลร่วมกันหรือไม่ต่อการรับรู้ความเสี่ยงของผู้อ่าน

2. ข่าวสิ่งแวดล้อม

ข่าวสิ่งแวดล้อมที่นำมาเขียนใหม่แบ่งออกเป็น 2 เรื่อง คือ ข่าวขยะอิเล็กทรอนิกส์
และข่าวพายุฤดูร้อน

ผู้วิจัยได้คัดเลือกข่าวที่จะนำมาใช้ทดลองโดยเลือกจากฐานข้อมูลของ
หนังสือพิมพ์มติชนออนไลน์และโปรแกรม NewsCenter ด้วยคำค้น 'ข่าวสิ่งแวดล้อม' 'ปัญหา
สิ่งแวดล้อม' และ 'ภัยธรรมชาติ' โดยเลือกข่าวเกี่ยวกับขยะอิเล็กทรอนิกส์และข่าวพายุฤดูร้อน

หลังจากนั้นนำข่าวที่ได้ทั้งหมด มาเรียบเรียงแล้วเขียนข่าวขึ้นมาใหม่โดยนำเสนอในกรอบสามแบบที่เป็นตัวแปรจัดกระทำ ดังรายละเอียดในตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ 7 แสดงโครงร่างการเขียนข่าวขยะอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นตัวแปรจัดกระทำในการทดลอง

โครงร่างในการเขียนข่าว	กรอบเน้นเหตุการณ์	กรอบเน้นประเด็น	กรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์กิ่งประเด็น
อะไรคือปัญหา	เจ้าหน้าที่ตำรวจสน. หนองกรุง เขตลาดกระบัง ไม่สบาย ถูกนำส่งโรงพยาบาล โดยมีการวินิจฉัยเบื้องต้นว่าอาจมีสาเหตุมาจากสารพิษที่เกิดจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ผิดวิธี	ปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้มีสารพิษปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม	เจ้าหน้าที่ตำรวจเจ็บป่วยจากสารพิษร้ายแรงเนื่องจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ผิดวิธี
ใครที่กำลังตกอยู่ในอันตราย/ใครที่มีความเสี่ยง	เจ้าหน้าที่ตำรวจในสน. หนองกรุง	ประชาชนทั่วไป	เจ้าหน้าที่ตำรวจในสน. หนองกรุง ประชาชนในชุมชน และสิ่งแวดล้อม บริเวณที่เกิดเหตุ
วิธีการแก้ไข/ทางออกของปัญหา	ยังไม่มีข้อสรุป/ไม่ระบุ	ต้องร่วมมือกันกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ให้ถูกวิธี และกระตุ้นให้ผู้ผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ปรับปรุงการผลิตให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น	เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาตรวจสอบพร้อมประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ให้ถูกวิธี
ใครหรือสิ่งใดเป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา	ไม่มีข้อสรุป/ไม่ระบุ	ประชาชน ภาครัฐ และเอกชน	กรมควบคุมมลพิษ และกรุงเทพมหานคร
Duration ของปัญหา			

ตารางที่ 8 แสดงโครงการเขียนข่าวขยะพายุฤดูร้อนเพื่อเป็นตัวแปรจัดกระทำในการทดลอง

โครงการในการเขียนข่าว	กรอบเน้นเหตุการณ์	กรอบเน้นประเด็น	กรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์กิ่งประเด็น
อะไรคือปัญหา	พายุฝนถล่มในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทำให้ป้ายโฆษณาถล่มทับประชาชน	พายุฤดูร้อนมีกำลังแรงและเกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลกระทบจากภาวะโลกร้อนส่งผลให้เกิดฝนตกฟ้าคะนองแทบทุกภาคของประเทศไทย	พายุฝนกระหน่ำทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดทำให้พื้นที่เกษตรกรรมเสียหาย สิ่งสาธารณูปโภคและอาคารบ้านเรือนเสียหาย
ใครที่กำลังตกอยู่ในอันตราย/ ใครที่มีความเสี่ยง	ผู้ใช้รถและถนนขณะเกิดพายุฝน	ประชาชนทั่วไป	ประชาชนทั่วไป
วิธีการแก้ไข/ทางออกของปัญหา	ไม่ได้ระบุ	ยังไม่สามารถระบุได้ แต่ช่วยบรรเทาได้ด้วยการปลูกต้นไม้ เพราะต้นไม้สามารถดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ	สำรวจบ้านเรือนและสิ่งปลูกสร้างให้มั่นคงไม่ควรอยู่ในสถานที่โล่งแจ้ง ระวังไม่เข้าใกล้ป้ายโฆษณาขณะมีฝนฟ้าคะนอง
ใครหรือสิ่งใดเป็นผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา	เจ้าของป้ายรับผิดชอบค่าเสียหายทั้งหมด	ทุกคนสามารถช่วยได้	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยออกประกาศเตือนประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดพายุฤดูร้อน
Duration ของปัญหา			

เมื่อนำข่าวมาเรียบเรียงใหม่ในประเด็นตามตารางข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ควบคุมความยาวของเนื้อหาทุกชิ้นให้มีปริมาณใกล้เคียงกัน คือ ประมาณหนึ่งหน้ากระดาษ A4 เพื่อป้องกันไม่ให้

3. แบบสอบถามหลังการอ่านข่าว

แบบสอบถามหลังการอ่านข่าว จะแบ่งออกเป็นสองชุดตามเรื่องของข่าว คือ แบบสอบถามหลังการอ่านข่าวขยะอิเล็คทรอนิกส์ และแบบสอบถามหลังการอ่านข่าวพายุฤดูร้อน โดยคำถามในแบบสอบถามทั้งสองแบบนี้ จะแบ่งออกเป็นทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

3.1 การรับรู้ความเสี่ยง

ในกลุ่มตัวอย่างที่ได้อ่านข่าวขยะอิเล็คทรอนิกส์จะมีประโยคเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่างๆ เช่น “ปริมาณขยะอิเล็คทรอนิกส์ในประเทศเพิ่มขึ้น”

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ได้อ่านข่าวพายุฤดูร้อนจะมีประโยคเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่างๆ มีตัวอย่างดังนี้ “ความรุนแรงของพายุฤดูร้อนที่เพิ่มสูงขึ้น”

โดยหลังจากกลุ่มตัวอย่างอ่านประเด็นต่างๆ ทั้งหมดแล้วจะต้องประเมินความคิดเห็นตามหัวข้อการรับรู้ความเสี่ยงดังนี้

1. ด้านความรุนแรงของปัญหา
2. ความเกี่ยวข้องกับตนเอง
3. โอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้น
4. ผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเอง
5. ผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่น

การวัดระดับการรับรู้ความเสี่ยงในหัวข้อต่างๆ มีคะแนนดังนี้

1	หมายถึง	น้อยที่สุด
2	หมายถึง	น้อย
3	หมายถึง	ปานกลาง
4	หมายถึง	มาก
5	หมายถึง	มากที่สุด

3.2 ผลของการรับรู้

กลุ่มตัวอย่างที่อ่านข่าวขยะอิเล็กทรอนิกส์จะได้อ่านประโยคต่างๆ เช่น “ฉันจะบอกคนรอบตัวถึงอันตรายของขยะอิเล็กทรอนิกส์”

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่อ่านข่าวพายุฤดูร้อนจะได้อ่านประโยคต่างๆ เช่น “ฉันจะไม่เดินทางไปบริเวณหรือจังหวัดที่เกิดพายุฤดูร้อนบ่อย ๆ”

การวัดระดับผลของการรับรู้ในประโยคข้อต่างๆ มีคะแนนดังนี้

1	หมายถึง	น้อยที่สุด
2	หมายถึง	น้อย
3	หมายถึง	ปานกลาง
4	หมายถึง	มาก
5	หมายถึง	มากที่สุด

3.3 การรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา

กลุ่มตัวอย่างที่อ่านข่าวขยะอิเล็กทรอนิกส์จะได้อ่านประโยคต่างๆ เช่น “ปัญหาสารพิษปนเปื้อนจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ไม่ถูกวิธีสามารถแก้ไขได้”

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่อ่านข่าวพายุฤดูร้อนจะได้อ่านประโยคต่างๆ เช่น “ฉันสามารถช่วยป้องกันการเกิดพายุฤดูร้อนโดยการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม”

การวัดระดับการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาในประโยคต่างๆ มีคะแนนดังนี้

1	หมายถึง	น้อยที่สุด
2	หมายถึง	น้อย
3	หมายถึง	ปานกลาง
4	หมายถึง	มาก
5	หมายถึง	มากที่สุด

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนในด้านการรับรู้ความเสียง
แนวโน้มการปฏิบัติตนเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติ และการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา มีดังนี้

คะแนนระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

คะแนนระหว่าง 1.80 – 2.60 หมายถึง น้อย

คะแนนระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ปานกลาง

คะแนนระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง มาก

คะแนนระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

การทดสอบเครื่องมือ

ก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยจะนำข่าวที่ได้เรียบเรียงขึ้นใหม่ซึ่งจะใช้เป็นเครื่องมือ ไปทดสอบ
ความเที่ยงตรง โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจทานแล้วนำมาแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำ

หลังจากนั้นนำข่าวและแบบสอบถามมาทดลองใช้จริง (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างที่มี
คุณสมบัติเหมือนกับที่ได้วางแผนการทดลองไว้จำนวน 30 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the
Social Sciences) ใช้ One Way ANOVA และ Two Way ANOVA ในการทดสอบหาอิทธิพลหลัก
ของตัวแปรต้น และหาผลเชิงปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรต้นที่มีมากกว่าหนึ่งตัว

การนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองจะสรุปเป็นหัวข้อตามที่ศึกษาโดยใช้การ
บรรยายและตารางประกอบการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ผลของการวางกรอบในข่าวสิ่งแวดล้อมต่อการรับรู้ความเสี่ยง” ใช้วิธีการทดลองเพื่อหาคำตอบในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป และกำลังอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล จำนวน 180 คน เพื่ออ่านข่าวที่รายงานด้วยกรอบสามแบบคือ กรอบแบบเหตุการณ์ กรอบแบบประเด็น และกรอบแบบกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็น

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการทดลองออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สอบถามรายละเอียดทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบไปด้วย (1) ข้อมูลทั่วไป (เพศ อายุ การศึกษา) (2) ความรู้ ประสบการณ์และความสนใจด้านสิ่งแวดล้อม และ (3) การรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านสิ่งแวดล้อม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการทดลองทั้งหมด 180 คน เป็นชาย 79 คน และหญิง 101 คน (ตารางที่ 9) ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 21 – 30 ปี ซึ่งมีจำนวน 106 คน ส่วนระดับอายุรองลงมาคือ ช่วง 15 – 20 ปี มีจำนวน 37 คน รองลงมาคือ ช่วง 51 ปี ขึ้นไป และช่วงอายุระหว่าง 21 – 30 ปี และ ช่วง 41 – 50 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดเท่ากันคือ 12 คน (ตารางที่ 10) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่หรือจบการศึกษาแล้วในระดับปริญญาตรี จำนวนถึง 115 คน รองลงมาคือ การศึกษาระดับปริญญาโท และมีธยมศึกษาตามลำดับ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนตามเพศของกลุ่มตัวอย่าง

	กรอบเน้นเหตุการณ์ (คน)		กรอบแบบประเด็น (คน)		กรอบแบบกึ่งเหตุการณ์ กึ่งประเด็น (คน)	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
อ่านข่าวขยะพิษ	13	17	13	17	16	14
อ่านข่าวพายุฤดูร้อน	11	19	14	16	12	18
รวม	24	36	27	33	28	32
	60		60		60	

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนตามช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงอายุ	กรอบเน้นเหตุการณ์ (คน)		กรอบเน้นประเด็น (คน)		กรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์ กึ่งประเด็น (คน)	
	ขยะพิษ	พายุฤดูร้อน	ขยะพิษ	พายุฤดูร้อน	ขยะพิษ	พายุฤดูร้อน
15 – 20 ปี	5	7	5	7	6	7
21 – 30 ปี	17	18	14	17	21	19
31 – 40 ปี	0	4	4	4	0	1
41 – 50 ปี	6	0	4	0	2	0
51 ปีขึ้นไป	2	1	3	2	1	3
รวม	30	30	30	30	30	30

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนตามระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการศึกษา	กรอบเน้นเหตุการณ์ (คน)		กรอบเน้นประเด็น (คน)		กรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์ กึ่งประเด็น (คน)	
	ขยะพิษ	พายุฤดูร้อน	ขยะพิษ	พายุฤดูร้อน	ขยะพิษ	พายุฤดูร้อน
ประถมศึกษา	0	0	0	0	0	0
มัธยมศึกษา	3	3	3	2	4	4
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	0	0	0	0	0	1
ปริญญาตรี	18	17	19	24	18	19
ปริญญาโท	9	10	8	4	8	6
สูงกว่าปริญญาโท	0	0	0	0	0	0
รวม	60		60		60	

(2) ความรู้ ประสบการณ์และความสนใจด้านสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่จากโทรทัศน์ รองลงมาคือ อินเทอร์เน็ต และหนังสือพิมพ์ ส่วนแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ได้แก่ นิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ บุคคลรอบข้าง และงานนิทรรศการ กิจกรรมนั้นได้รับค่าเฉลี่ยในระดับใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 12)

เมื่อให้กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองว่ามีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดประเมินว่าตนเองมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมระดับปานกลาง มีเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ประเมินว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด (ตารางที่ 13)

ผู้วิจัยยังได้สอบถามถึงประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อม 99 คน และเคยได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติมาแล้ว 77 คน (ตารางที่ 14)

กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่กลุ่มตัวอย่างทำอยู่ ทั้งที่ทำเป็นประจำและบางครั้ง ที่มีจำนวนคนตอบมากที่สุด คือ ปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อไม่จำเป็น และใช้น้ำอย่างประหยัด อันดับรองลงมาคือ ใช้กระดาษทั้งสองหน้า และใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้านกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยทำสูงที่สุดคือ การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 15)

ด้านประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมที่กลุ่มตัวอย่างสนใจนั้น เรื่องภาวะโลกร้อน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.28 รองลงมาคือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 4.10 และภัยธรรมชาติ คือ 3.93 ส่วนเรื่องที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสูญพันธุ์ของสัตว์บางชนิด มีค่าเฉลี่ย 3.32 (ตารางที่ 16)

พร้อมกันนี้ กลุ่มตัวอย่างต้องประเมินระดับความสามารถของตนเองในด้านสิ่งแวดล้อม โดยในแบบสอบถามจะมีประโยคบอกเล่า 7 ประโยค แต่ละประโยคแสดงถึงความสามารถในการจัดการและแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ โดยกลุ่มตัวอย่างจะให้ 10 คะแนน ในประโยคที่ตนเองเห็นด้วยมากที่สุด และ 0 คะแนน เมื่อไม่เห็นด้วยเลย ซึ่งจากทั้งหมด 7 ประโยคนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง มีเพียงประโยค “ฉันสามารถจัดการกับภัยธรรมชาติได้” ที่มีคนเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย คือ 3.96 (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 12 แสดงประเภทสื่อและแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

แหล่งข้อมูล	ชายะพิษ (คน) (ร้อยละ)	พายุฤดูร้อน (คน) (ร้อยละ)
หนังสือพิมพ์รายวัน	57 (63.3)	54 (60)
นิตยสาร	35 (38.9)	35 (38.9)
สื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เช่น พ็อกเก็ตบุ๊ก แผ่นพับ เอกสารแจก	32 (35.6)	24 (26.7)
โทรทัศน์	76 (84.4)	81 (90)
วิทยุ	29 (32.2)	28 (31.1)
อินเทอร์เน็ต	65 (72.2)	65 (72.2)
โรงเรียน	16 (17.8)	23 (25.6)
บุคคลรอบข้าง	30 (33.3)	30 (35.6)
งานนิทรรศการ กิจกรรม	30 (33.3)	30 (33.3)
อื่น ๆ โปรดระบุ	4 (4.4)	0 (0)
รวม	90 (100)	90 (100)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 แสดงการประเมินความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม	ชายะพิษ	พายุฤดูร้อน
มากที่สุด	0	1 (1.1)
มาก	17 (18.9)	18 (20.0)
ปานกลาง	66 (73.3)	57 (63.3)
น้อย	6 (6.7)	13 (14.4)
น้อยที่สุด	1 (1.1)	1 (1.1)
รวม	90 คน	90 คน

ตารางที่ 14 แสดงประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง

ผลกระทบจาก...	ชายะพิษ		พายุฤดูร้อน	
	เคย (ร้อยละ)	ไม่เคย (ร้อยละ)	เคย (ร้อยละ)	ไม่เคย (ร้อยละ)
ปัญหาสิ่งแวดล้อม	71 (78.9)	19 (21.1)	28 (31.1)	62 (68.9)
ภัยธรรมชาติ	33 (36.7)	57 (63.3)	44 (48.9)	46 (51.1)
รวม	90 คน		90 คน	

ตารางที่ 15 แสดงประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เรื่อง	เคยทำ (แต่ปัจจุบัน ไม่ได้ทำแล้ว)		ทำอยู่ (ทั้งที่ทำประจำ และ บางครั้ง)		ไม่เคยทำ	
	ชายะพิษ	พายุฤดู ร้อน	ชายะพิษ	พายุฤดู ร้อน	ชายะพิษ	พายุฤดู ร้อน
ปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อไม่จำเป็น	5	4	85	86	0	0
ใช้น้ำอย่างประหยัด	5	6	81	83	4	1
ขับรถด้วยความเร็วไม่เกิน 90 กม./ชม.	11	7	47	43	32	40
ลดการใช้รถยนต์ส่วนตัวเมื่อไม่จำเป็น	11	7	58	55	21	28

เรื่อง	เคยทำ (แต่ปัจจุบันไม่ได้ทำแล้ว)		ทำอยู่ (ทั้งที่ทำประจำ และ บางครั้ง)		ไม่เคยทำ	
	ขยะพิษ	พายุฤดูร้อน	ขยะพิษ	พายุฤดูร้อน	ขยะพิษ	พายุฤดูร้อน
งดใช้ลิฟท์เมื่อไม่จำเป็น	9	14	69	65	12	11
ใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	10	10	76	69	4	11
ใช้กระดาษทั้งสองหน้า	10	10	79	79	1	1
คัดแยกขยะก่อนทิ้ง	20	22	45	48	25	20
ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติกเวลาซื้อของ	14	15	49	44	27	31
เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	13	24	38	23	39	45
อื่นๆ	1	0	3	3	87	87
รวม						

ตารางที่ 16 แสดงประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจ

เรื่อง	ขยะพิษ		พายุฤดูร้อน	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.
ภัยธรรมชาติ	3.93	.790	3.93	.845
ภาวะโลกร้อน	4.32	.668	4.24	.769
มลพิษในสิ่งแวดล้อม อาทิ อากาศเสีย น้ำเน่า	3.84	.748	3.74	.855
การสูญพันธุ์ของสัตว์บางชนิด	3.49	1.030	3.16	.970
ปริมาณพื้นที่ป่าไม้ลดจำนวนลง	3.91	.967	3.79	.957
พลังงานธรรมชาติ อาทิ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ กำลังลดจำนวนลง	3.80	.939	3.82	.931
การขาดแคลนน้ำจืด	3.32	1.179	3.38	1.087
ปริมาณขยะที่เพิ่มสูงขึ้น	3.74	.906	3.69	.956
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate change)	4.08	.782	4.12	.819
อื่นๆ (โปรดระบุ)	.00	.000	.00	.000

ตารางที่ 17 การรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านสิ่งแวดล้อม

ประเด็น	ขณะฟัง		พายุฤดูร้อน	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.
ฉันสามารถจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมได้	6.06	1.910	5.83	1.950
ฉันสามารถจัดการกับภัยธรรมชาติได้	3.96	2.288	3.38	2.320
ฉันสามารถจัดการกับผลกระทบที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมได้	5.43	2.061	5.27	2.004
ฉันสามารถจัดการกับผลกระทบที่เกิดจากภัยธรรมชาติได้	4.57	2.034	4.66	2.318
ฉันสามารถแก้ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมได้	5.06	2.030	5.29	2.122
ฉันสามารถดำเนินชีวิตประจำวันของฉันต่อไปได้ แม้มีการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม	6.60	2.171	6.59	2.355
ฉันสามารถที่จะแก้ปัญหาที่เกิดจากสภาวะสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง	5.71	1.844	5.53	2.189

จากตารางข้างต้นที่แสดงให้เห็นถึงข้อมูลทั่วไป และความสนใจด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 6 กลุ่มที่แบ่งตามหัวข้อข่าวและลักษณะของกรอบนั้นมีความคล้ายคลึงกัน ไม่มีกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ตอนที่ 2 ผลการทดลองเพื่อทดสอบสมมติฐาน

เมื่อกลุ่มตัวอย่างอ่านข่าวจบแล้ว จะต้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ทั้งที่ปรากฏและไม่ปรากฏในข่าวที่ตนได้อ่าน ซึ่งคำตอบที่ได้จากการตอบคำถามส่วนนี้มุ่งทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 กรอบการรายงานข่าวส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ความเสี่ยงของผู้อ่านใน 5 ด้าน

- 1.1 ผู้อ่านที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมที่รายงานในกรอบต่างชนิดกัน รับรู้ความเสี่ยงด้านความรุนแรงต่างกัน
- 1.2 ผู้อ่านที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมที่รายงานด้วยกรอบต่างชนิดกัน รับรู้ความเสี่ยงด้านความเกี่ยวข้องกับตนเองต่างกัน
- 1.3 ผู้อ่านที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมที่รายงานด้วยกรอบต่างชนิดกัน รับรู้ความเสี่ยงด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้นต่างกัน
- 1.4 ผู้อ่านที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมที่รายงานด้วยกรอบต่างชนิดกัน รับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเองต่างกัน

1.5 ผู้อ่านที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมที่รายงานด้วยกรอบต่างชนิดกัน รับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดขึ้นกับบุคคลอื่นต่างกัน

ด้านความรุนแรง

ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นเหตุการณ์ ผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นประเด็น และผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็น รับรู้ความเสี่ยงของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับขยะพิษและพายุฤดูร้อนว่ามีความรุนแรงไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการรับรู้ความเสี่ยงด้านความรุนแรงของผู้อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบทั้ง 3 แบบ

	กรอบเน้นเหตุการณ์		กรอบเน้นประเด็น		กรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็น		F	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
รับรู้ความเสี่ยงด้านความรุนแรง	4.22	0.519	4.27	0.596	4.18	0.571	0.413	0.662

$P < 0.05$

ด้านความเกี่ยวข้องกับตนเอง

ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นเหตุการณ์ ผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นประเด็น และผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็น รับรู้ความเสี่ยงของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับขยะพิษและพายุฤดูร้อนด้านความเกี่ยวข้องกับตนเอง ไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการรับรู้ความเสี่ยงด้านความเกี่ยวข้องกับตนเองของผู้อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบทั้ง 3 แบบ

	กรอบเน้นเหตุการณ์		กรอบเน้นประเด็น		กรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็น		F	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
รับรู้ความเสี่ยงด้านความเกี่ยวข้องกับตนเอง	3.26	.791	3.29	.826	2.98	.824	2.702	.070

$P < 0.05$

ด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้น

เมื่อทำการแปลผลทางสถิติแล้วพบว่า ผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นเหตุการณ์ ผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นประเด็น และผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์ที่ประเด็นรับรู้ความเสี่ยงของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับขยะพิษและพายุฤดูร้อนด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อทำการทดสอบทางสถิติเป็นรายคู่ด้วยสถิติแบบ LSD พบว่า กรอบเน้นประเด็นแตกต่างจากกรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์ที่ประเด็น และกรอบเน้นเหตุการณ์แตกต่างจากกรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์ที่ประเด็น แต่กรอบเน้นเหตุการณ์และกรอบเน้นประเด็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 20

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการรับรู้ความเสี่ยงด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้นของผู้อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบทั้ง 3 แบบ

	กรอบเน้นเหตุการณ์		กรอบเน้นประเด็น		กรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์ที่ประเด็น		F	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
การรับรู้ความเสี่ยงด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้น	3.78	.645	3.86	.713	3.48	.712	5.041	.007*

P<0.05

ด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเอง

จากผลการทดลองพบว่า ผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นเหตุการณ์ ผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นประเด็น และผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์ที่ประเด็นรับรู้ความเสี่ยงของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับขยะพิษและพายุฤดูร้อนด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อดูผลการทดสอบ Post Hoc ด้วยสถิติแบบ LSD แล้วพบว่า ผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์ที่ประเด็นรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเองแตกต่างจากผู้ที่อ่านข่าวในกรอบอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 21

ตารางที่ 21 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดขึ้นกับตนเองของผู้อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบทั้ง 3 แบบ

	กรอบเน้นเหตุการณ์		กรอบเน้นประเด็น		กรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์กิ่งประเด็น		F	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
การรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดขึ้นกับตนเอง	3.32	.757	3.37	.820	3.03	.831	3.168	.044*

$P < 0.05$

ด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดขึ้นกับบุคคลอื่น

จากผลการทดลองพบว่าผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นเหตุการณ์ ผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นประเด็น และผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์กิ่งประเด็นรับรู้ความเสี่ยงของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับขยะพิษและพายุฤดูร้อนด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดขึ้นกับบุคคลอื่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 22

ตารางที่ 22 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดขึ้นกับบุคคลอื่นระหว่างผู้อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบทั้ง 3 แบบ

	กรอบเน้นเหตุการณ์		กรอบเน้นประเด็น		กรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์กิ่งประเด็น		F	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
การรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดขึ้นกับบุคคลอื่น	3.95	.627	3.87	.656	3.72	.736	1.873	.157

$P < 0.05$

สรุป

จากผลการทดลองข้างต้น จึงสรุปได้ว่ากรอบการรายงานข่าวที่แตกต่างกันทำให้ผู้อ่านรับรู้ความเสี่ยงของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้อ่านในด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้นและผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดขึ้นกับตนเองแตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามกรอบที่แตกต่างกันในการรายงานข่าวสิ่งแวดล้อมไม่ทำให้ผู้ที่อ่านข่าวในกรอบเน้นเหตุการณ์ ผู้ที่อ่านข่าวในกรอบเน้นประเด็น และผู้ที่อ่านข่าวในกรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็นรับรู้ความเสี่ยงของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้อ่านในด้านความรุนแรง ด้านความเกี่ยวข้องกับตนเอง และด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่นแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 กรอบการรายงานข่าวส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้อ่าน กล่าวคือ ผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมที่รายงานด้วยกรอบต่างชนิดกันจะมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการทดลองพบว่า ผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นเหตุการณ์ ผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นประเด็น และผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็นมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 23

ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบแนวโน้มที่จะปฏิบัติตนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบทั้ง 3 แบบ

	กรอบเน้นเหตุการณ์		กรอบเน้นประเด็น		กรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็น		F	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
แนวโน้มที่จะปฏิบัติตนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.85	.731	3.76	.666	3.74	.693	.372	.690

$P < 0.05$

สรุป

จากตารางข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่ากรอบที่ใช้ในการรายงานข่าวสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันไม่ทำให้ผู้อ่านมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตนเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 กรอบการรายงานข่าวส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ความสามารถในการแก้ไข ปัญหาของผู้อ่าน กล่าวคือ ผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมที่รายงานด้วยกรอบต่างชนิดกัน จะรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาแตกต่างกัน

จากผลการทดลองพบว่าผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นเหตุการณ์ ผู้ที่อ่าน ข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นประเด็น และผู้ที่อ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์ทั้ง ประเด็นรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังจะเห็น ได้จากตารางที่ 24

ตารางที่ 24 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาระหว่างผู้อ่านข่าว สิ่งแวดล้อมในกรอบทั้ง 3 แบบ

	กรอบเน้นเหตุการณ์		กรอบเน้นประเด็น		กรอบเน้นกิ่ง เหตุการณ์กิ่ง ประเด็น		F	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
รับรู้ความสามารถในการแก้ไข ปัญหา	3.32	.577	3.24	.528	3.24	.527	.455	.635

$P < 0.05$

สรุป

จากตารางข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่ากรอบการรายงานที่แตกต่างกันจะไม่ทำให้ ผู้อ่านรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ดังจะเห็นว่าผู้ที่อ่านข่าว ในกรอบเน้นเหตุการณ์ ผู้ที่อ่านข่าวในกรอบเน้นประเด็น และผู้ที่อ่านข่าวในกรอบเน้นกิ่งเหตุการณ์ กิ่งประเด็นรับรู้ความสามารถในระดับเดียวกัน

จากผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 1 - 3 นั้น ทำให้สรุปได้ว่า กรอบการรายงาน ข่าวที่แตกต่างกันทำให้ผู้อ่านรับรู้ความเสี่ยงแตกต่างกันเพียงบ้างด้านกล่าวคือ ผู้ที่อ่านข่าวใน กรอบที่แตกต่างกันจะรับรู้ความเสี่ยงด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้น และด้านผลกระทบที่คิดว่าจะ เกิดกับตนเองแตกต่างกัน แต่กรอบการรายงานข่าวที่แตกต่างกันก็ไม่ทำให้ผู้อ่านรับรู้ความเสี่ยงใน

บ้างด้านแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ที่อ่านในกรอบที่แตกต่างกันจะรับรู้ความเสี่ยงด้านความรุนแรงด้านความเกี่ยวข้องกับตนเอง และด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่นไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้แล้วกรอบการรายงานที่แตกต่างกันไม่ทำให้ผู้ที่อ่านข่าวมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 กรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของผู้อ่านมีผลเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อการรับรู้ความเสี่ยงของผู้อ่าน กล่าวคือ ผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำจะรับรู้ความเสี่ยงต่างกัน ในกรอบการรายงานแบบเดียวกัน

4.1 ผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำที่ได้ อ่านข่าวในกรอบเดียวกันจะรับรู้ความเสี่ยงด้านความรุนแรงของปัญหาแตกต่างกัน

4.2 ผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำที่ได้อ่านข่าวในกรอบเดียวกันจะรับรู้ความเสี่ยงด้านความเกี่ยวข้องกับตนเองแตกต่างกัน

4.3 ผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำที่ได้อ่านข่าวในกรอบเดียวกันจะรับรู้ความเสี่ยงด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้นแตกต่างกัน

4.4 ผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำที่ได้อ่านข่าวในกรอบเดียวกันจะรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเองแตกต่างกัน

4.5 ผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำที่ได้อ่านข่าวในกรอบเดียวกันจะรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่นแตกต่างกัน

ด้านความรุนแรง

จากผลการทดลองพบว่ากรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านความรุนแรงในผู้อ่าน ดังจะเห็นได้ว่าผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำและผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงนั้นรับรู้ความเสี่ยงด้าน

ความรุนแรงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแม้ว่าจะอ่านข่าวในกรอบแบบเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากตาราง

ตารางที่ 25 แสดงการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านความรุนแรง

แหล่ง	ผลรวมกำลังสอง	องศาอิสระ	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง	ค่า F	Sig.
กรอบการรายงานข่าว	.338	2	.169	.528	.591
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	.197	1	.197	.616	.434
กรอบการรายงานข่าวและประเภทข่าว	.275	2	.137	.429	.652
ค่าแก้ไข	55.698	174	.320		
รวม	3269.961	180			

$P < 0.05$

ด้านความเกี่ยวข้องกับตนเอง

จากผลการทดลองพบว่าผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำและผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงนั้นรับรู้ความเสี่ยงด้านความรุนแรงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแม้ว่าจะอ่านข่าวในกรอบแบบเดียวกัน ดังนั้นกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านความเกี่ยวข้องกับตนเอง ดังจะเห็นได้จากตาราง

ตารางที่ 26 แสดงการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านความเกี่ยวข้องกับตนเอง

แหล่ง	ผลรวมกำลังสอง	องศาอิสระ	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง	ค่า F	Sig.
กรอบการรายงานข่าว	3.207	2	1.603	2.391	.095
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	.290	1	.290	.433	.512
กรอบการรายงานข่าวและประเภทข่าว	.330	2	.165	.246	.782
ค่าแก้ไข	116.703	174	.671		
รวม	1936.212	180			

$P < 0.05$

ด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้น

จากผลการทดลองพบว่าผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำและผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตัวเองสูงนั้นรับรู้ความเสี่ยงด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแม้ว่าจะอ่านข่าวในกรอบแบบเดียวกัน ดังนั้นกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้น ดังจะเห็นได้จากตาราง

ตารางที่ 27 แสดงการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้น

แหล่ง	ผลรวมกำลังสอง	องศาอิสระ	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง	ค่า F	Sig.
กรอบการรายงานข่าว	4.973	2	2.487	5.164	.007*
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	.447	1	.447	.929	.336
กรอบการรายงานข่าวและประเภทข่าว	.221	2	.110	.229	.795
ค่าแก้ไข	83.785	174	.482		
รวม	2562.972	180			

P<0.05

ด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเอง

จากผลการทดลองพบว่าผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำและผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตัวเองสูงนั้นรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแม้ว่าจะอ่านข่าวในกรอบแบบเดียวกัน ดังนั้นกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านความผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเอง ดังจะเห็นได้จากตาราง

ตารางที่ 28 แสดงการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเอง

แหล่ง	ผลรวมกำลังสอง	องศาอิสระ	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง	ค่า F	Sig.
กรอบการรายงานข่าว	3.998	2	1.999	3.050	.050*
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	.133	1	.133	.202	.653
กรอบการรายงานข่าวและประเภทข่าว	.120	2	.060	.092	.912
ค่าแก้ไข	114.037	174	.655		
รวม	2008.484	180			

$P < 0.05$

ด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่น

จากผลการทดลองพบว่าผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำและผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตัวเองสูงนั้นรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแม้ว่าจะอ่านข่าวในกรอบแบบเดียวกัน ดังนั้นกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านความผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่น ดังจะเห็นได้จากตาราง

ตารางที่ 29 แสดงการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่น

แหล่ง	ผลรวมกำลังสอง	องศาอิสระ	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง	ค่า F	Sig.
กรอบการรายงานข่าว	1.856	2	.928	2.027	.135
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	.730	1	.730	1.594	.208
กรอบการรายงานข่าวและประเภทข่าว	.117	2	.058	.127	.880
ค่าแก้ไข	79.680	174			
รวม	2748.100	180			

$P < 0.05$

สรุป

จากผลการทดสอบสมมติฐานที่ 7 นี้ แสดงให้เห็นว่ากรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองของผู้อ่านไม่มีผลเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อการรับรู้ความเสี่ยงของผู้อ่านในทุกๆ ด้าน อย่างไรก็ตามพบว่าผู้ที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำและผู้ที่มีความสามารถของตนเองสูงรับรู้ความเสี่ยงในบางเหตุการณ์อันตรายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องี่อ่านแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาผลรวมแล้วกลับไม่พบว่าค่าเฉลี่ยของความเสี่ยงในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha < 0.05$ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่ากรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อการรับรู้ความเสี่ยงของผู้อ่าน

สมมติฐานที่ 5 กรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อแนวโน้มการปฏิบัติตนด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้อ่าน กล่าวคือ ผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำจะมีแนวโน้มการแสดงพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการทดลองพบว่าผู้่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและผู้่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังจะเห็นได้จากตาราง

ตารางที่ 30 แสดงการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อแนวโน้มการแสดงพฤติกรรมด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้่าน

แหล่ง	ผลรวมกำลังสอง	องศาอิสระ	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง	ค่า F	Sig.
กรอบการรายงานข่าว	.339	2	.169	.345	.708
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	.213	1	.213	.435	.511
กรอบการรายงานข่าวและประเภทข่าว	.530	2	.265	.540	.584
ค่าแก้ไข	85.289	174	.490		
รวม	2664.177	180			

$P < 0.05$

สมมติฐานที่ 6 กรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลเชิงปฏิสัมพันธ์ต่อการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา กล่าวคือ ผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำจะรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาแตกต่างกัน

จากผลการทดลองพบว่า ผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงและผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำจะรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 31 ดังนั้นกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของผู้อ่านไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของผู้อ่าน

ตารางที่ 31 แสดงการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของผู้อ่าน

แหล่ง	ผลรวมกำลังสอง	องศาอิสระ	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง	ค่า F	Sig.
กรอบการรายงานข่าว	.215	2	.107	.363	.696
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	1.082	1	1.082	3.662	.057
กรอบการรายงานข่าวและประเภทข่าว	.065	2	.033	.110	.896
ค่าแก้ไข	51.408	174	.295		
รวม	1979.224	180			

$P < 0.05$

สรุป

จากผลการทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 4 – 6 ซึ่งให้เห็นว่ากรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองของผู้อ่านไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อการรับรู้ความเสี่ยงในทุกด้าน คือ ด้านความรุนแรง ด้านความเกี่ยวข้องกับตนเอง ด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้น ด้านผลกระทบที่คิดว่า จะเกิดกับตนเอง และด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่น นอกจากนี้แล้วกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองของผู้อ่านยังไม่มีอิทธิพลร่วมกันต่อแนวโน้มการปฏิบัติตนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของผู้อ่านด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ผลของการวางกรอบในข่าวสิ่งแวดล้อมต่อการรับรู้ความเสี่ยง” ใช้วิธีเก็บข้อมูลวิจัยด้วยวิธีทดลองซึ่งสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. กรอบการรายงานข่าวสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันทำให้ผู้อ่านรับรู้ความเสี่ยงด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้นและด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเองแตกต่างกัน
2. กรอบการรายงานข่าวสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันทำให้ผู้อ่านรับรู้ความเสี่ยงด้านความรุนแรง ความเกี่ยวข้องกับตนเอง หรือผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่นไม่แตกต่างกัน
3. กรอบการรายงานข่าวที่แตกต่างกันทำให้ผู้อ่านมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างกัน
5. ผลการทดลองไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความสามารถของตนเองในผู้อ่านที่ส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยง แนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา

อภิปรายผล

อิทธิพลของกรอบการรายงานข่าวต่อการรับรู้ความเสี่ยง

ข่าวสิ่งแวดล้อมที่รายงานโดยกรอบที่แตกต่างกันทำให้ผู้อ่านรับรู้เหตุการณ์อันตรายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ได้อ่านในด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้นและผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเองแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามพบว่าผู้อ่านรับรู้เหตุการณ์อันตรายไม่แตกต่างกันในด้านความรุนแรง ความเกี่ยวข้องกับตนเองหรือผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่นแม้ว่าจะอ่านข่าวในกรอบที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้หลังจากที่ได้อ่านข่าว ผู้อ่านประเมินแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 32 แสดงผลการทดลองอิทธิพลของกรอบต่อการรับรู้ความเสี่ยงในด้านต่างๆ

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ผลการทดลอง
กรอบ	การรับรู้ความเสี่ยง	
1. กรอบเน้นเหตุการณ์	1. ด้านความรุนแรง	ไม่แตกต่าง
2. กรอบเน้นประเด็น	2. ด้านโอกาสที่คิดว่าจะเกิดขึ้น	แตกต่าง*
3. กรอบเน้นถึงเหตุการณ์ถึงประเด็น	3. ด้านความเกี่ยวข้องกับตนเอง	ไม่แตกต่าง
	4. ด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเอง	แตกต่าง*
	5. ด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่น	ไม่แตกต่าง
	แนวโน้มการแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ไม่แตกต่าง
	การรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา	ไม่แตกต่าง

จากตารางข้างต้นเห็นว่าความแตกต่างของทั้งสามกรอบส่งผลต่อการรับรู้ 'ความเป็นไปได้' ที่เหตุการณ์อันตรายจะเกิดขึ้นทั้งโดยทั่วไปและต่อตนเอง

Price และ Tewsky (1997 อ้างถึงใน Jessica L. Durfee, 2006: 463) อธิบายว่ากรอบมีผลต่อกระบวนการตัดสินใจและการรับรู้ โดยกรอบจะทำงานเป็นสองขั้นตอน คือ ขั้นแรกขณะที่ผู้รับสารกำลังรับสาร เนื้อเรื่องที่ถูกทำให้โดดเด่นโดยกรอบแต่ละแบบจะไปเฝ้าความคิดหรือความเชื่อบางอย่างที่ผู้รับสารมีอยู่ และขั้นต่อไปเมื่อความคิดหรือความเชื่อเหล่านั้นถูกกระตุ้น ก็จะทำให้เป็นเรื่องง่ายที่จะดึงข้อมูลหรือความคิดเหล่านั้นมาใช้ในการตัดสินใจที่ตามมา ดังนั้นแล้วกรอบการรายงานข่าวจึงกระตุ้นความคิด ความรู้สึกหรือคุณค่าบางอย่าง และส่งเสริมให้เกิดความคิด หรือ ทศนคติบางอย่างในทิศทางที่กรอบกระตุ้นแล้วท้ายสุดผู้รับสารก็จะตัดสินใจไปในทิศทางเดียวกับกรอบ

งานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการศึกษากรอบที่ปรากฏในการสื่อสารมวลชนหลากหลายแบบ อาทิ กรอบเน้นความได้เปรียบ กรอบเน้นความเสียเปรียบ กรอบเชิงวิทยาศาสตร์ กรอบเชิง

อนุรักษสิ่งแวดลอม กรอบเชิงเศรษฐกิจ กรอบต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีผลไม่ทางใดก็ทางหนึ่งต่อการตัดสินใจของคน กรอบแต่ละชนิดก็ส่งผลที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะ หรือ ความโดดเด่นของกรอบนั้น ดังที่ McLeod และ Detenber (1999) สํารวจพบว่าการใช้กรอบของผู้ประท้วงที่แตกต่างกันส่งผลต่อการรับรู้ของผู้รับสารแตกต่างกัน หรือในงานวิจัยของ Shah และ Domke (1995 อ้างถึงใน กระสุน สกุลโพณ, 2544: 33) ที่พบว่าในการรายงานข่าวเกี่ยวกับสาธารณสุขผ่านกรอบจริยธรรม และกรอบทางสังคม ผลการทดลองพบว่า คนที่ได้อ่านข่าวผ่านกรอบจริยธรรม จะตีความการสาธารณสุขว่าเป็นประเด็นทางจริยธรรมมากกว่าคนที่ได้รับผ่านกรอบสังคม

กรอบที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ กรอบเน้นเหตุการณ์ กรอบเน้นประเด็น และ กรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็น ซึ่งแต่ละกรอบต่างมีจุดเหมือนและจุดต่างในหลายประการ ลักษณะร่วมประการหนึ่งของกรอบทั้งสามคือ การนำเสนอให้เห็นว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือภัยธรรมชาติมีความรุนแรง ข่าวสิ่งแวดล้อมที่รายงานผ่านทั้งสามกรอบชี้ให้เห็นถึงความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือภัยธรรมชาติ ในข่าวขยะพิษ ชี้ให้เห็นว่าสารพิษปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์นั้นส่งผลให้มีผู้เจ็บป่วย ด้านข่าวพายุฤดูร้อน ชี้ให้เห็นว่าพายุฤดูร้อนส่งผลให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต รวมทั้งอาคารบ้านเรือนพังเสียหาย

ดังนั้นเมื่อกลุ่มตัวอย่างประเมินการรับรู้ความรุนแรงของเหตุการณ์อันตรายที่เกี่ยวข้องกับข่าวที่ตนได้อ่าน ผลการรับรู้จึงไม่แตกต่างกัน พร้อมระบุตรงกันว่าอันตรายต่างๆ อาทิ เรื่องสารพิษปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ได้มาตรฐาน และ พายุฤดูร้อนส่งผลให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตมีความรุนแรงในระดับสูง เหตุการณ์อันตรายเหล่านี้ล้วนส่งผลโดยตรงต่อชีวิต ความเป็นอยู่ของคน สารพิษที่ปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมท้ายสุดย่อมส่งผลต่อชีวิตมนุษย์ และอาจทำให้เจ็บป่วยหรือเสียชีวิตได้

ความแตกต่างของทั้งสามกลุ่มในเรื่องบริบททำให้ผู้อ่านประเมินความเป็นไปได้ที่โอกาสจะเกิดขึ้นแตกต่างกัน โดยผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าผู้ที่อ่านข่าวผ่านกรอบเน้นประเด็น และผู้ที่อ่านข่าวผ่านกรอบเน้นเหตุการณ์ประเมินโอกาสว่าอันตรายอื่นๆ จะเกิดขึ้นได้สูงกว่าผู้อ่านที่อ่านข่าวผ่านกรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการทดลองของความสัมพันธ์ระหว่างกรอบและการรับรู้ความเสี่ยงด้านโอกาสดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อคนต้องตัดสินใจเกี่ยวกับ 'ความเป็นไปได้' ที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้น

ผู้อ่านจะนึกถึงเรื่องที่เคยรู้ หรือ นึกได้ง่ายว่าเป็นเรื่องที่มีโอกาสเกิดขึ้น ซึ่งการรายงานข่าวสิ่งแวดล้อมโดยกรอบเน้นประเด็นมีการนำเสนอข้อมูลเชิงสถิติที่บอกความถี่ และพยากรณ์แนวโน้มเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจึงทำให้ผู้อ่านประเมินความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์อันตรายนั้นจะเกิดขึ้นสูงกว่าการรายงานข่าวผ่านกรอบแบบอื่นๆ พร้อมกันนี้อาจเป็นไปได้ว่าการให้ข้อมูลเชิงสถิติในกรอบเน้นประเด็นทำให้ผู้อ่านสามารถที่จะระลึกถึงข้อมูลเหล่านั้นได้ง่าย และใช้คาดการณ์ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์อื่นๆ ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดการคิดเชิงรวบรัด (Heuristics) ที่ Kahneman และ Tversky (1973 อ้างถึงใน ดลภพ เหล่าวานิช, 2550: 28) ระบุว่า คนจะประเมินโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ต่างๆ จากความง่ายในการระลึกถึงหรือความคุ้นเคย

นอกจากผู้อ่านข่าวผ่านกรอบเน้นประเด็นจะรับรู้โอกาสที่เหตุการณ์อันตรายจะเกิดขึ้นได้สูงแล้ว ผู้อ่านข่าวผ่านกรอบเน้นเหตุการณ์ก็รับรู้โอกาสดังกล่าวสูงใกล้เคียงกัน ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า แม้กรอบเน้นเหตุการณ์จะเน้นความเป็นปัจเจก และเรื่องเฉพาะบุคคล แต่การรายงานข่าวด้วยคุณลักษณะนี้อาจเร้าอารมณ์ผู้อ่าน นอกจากนี้แล้วการบรรยายสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอาจกระตุ้น 'ภาพ' ที่อยู่ในระบบความคิดของผู้อ่าน แล้วส่งผลให้ประเมินว่าเหตุการณ์อันตรายจะเกิดขึ้นสูง Kahneman และ Tversky (1973) ซึ่งนำเสนอแนวคิดการใช้ความคิดเชิงรวบรัด (Heuristic) ได้กล่าวว่าเมื่อคนต้องตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น คนจะนึกถึงเรื่องที่เคยรู้หรือ เรื่องที่นึกได้ทันทีว่าเป็นเรื่องที่มีโอกาสเกิดขึ้น คนจะใช้เรื่องเหล่านั้นเป็นเหมือนตัวอย่างในการตัดสินใจความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกันว่าจะเกิดขึ้นอีก ภาพเหตุการณ์ที่บรรยายอย่างชัดเจนผ่านกรอบเน้นเหตุการณ์อาจไปกระตุ้นให้ผู้อ่านนึกถึงเรื่องที่เคยเกิดขึ้นแล้วประเมินความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์ที่เหมือนกันจะเกิดขึ้น

พร้อมกันนี้ข้อมูลทางสถิติในกรอบแบบเน้นประเด็นนี้เองที่ทำให้เมื่อคนต้องประเมินความน่าจะเป็น คนจะใช้ค่าที่ได้รับรู้ในครั้งแรกเป็นค่าตั้งต้นเพื่อใช้ในการประเมินความน่าจะเป็นต่อไป ดังที่ Valdez และ Fernandez (1999) ได้ระบุว่าเมื่อคนต้องประเมินถึงโอกาสที่เหตุการณ์อันตรายจะเกิดขึ้นนั้นคนจะใช้ความคิดเชิงรวบรัด ซึ่งคนมักมีแนวโน้มที่จะนำค่าตั้งต้นที่ตนรับรู้มาพื้นฐานอ้างอิงในการประเมินความน่าจะเป็นของเหตุการณ์

แต่สำหรับกรอบเน้นถึงเหตุการณ์ถึงประเด็นที่ให้รายละเอียดเพิ่มเติมของสถานการณ์กลับทำให้ผู้อ่านประเมินโอกาสที่เหตุการณ์อันตรายจะเกิดขึ้นต่ำนั้นอาจเป็นเพราะ

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ไม่ได้ให้รายละเอียดแนวโน้มว่าเหตุการณ์อันตรายนี้อะไรหรือ เหตุการณ์อื่นๆ จะเกิดขึ้นอีกหรือไม่ และถึงแม้มีการพูดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ไม่มีการบรรยาย เหตุการณ์อย่างละเอียดเท่ากับการรายงานข่าวผ่านกรอบเน้นเหตุการณ์ ดังนั้นจึงทำให้ผู้อ่าน ประเมินโอกาสที่เหตุการณ์อันตรายเป็นไปได้ต่ำกว่าการอ่านข่าวผ่านกรอบเน้นประเด็นและ กรอบเน้นเหตุการณ์

พร้อมกันนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายคำถามในแบบสอบถามพบว่า เรื่องที่ผู้อ่านทั้ง สามกลุ่มประเมินว่ามีโอกาสเกิดขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติล้วนเป็นเรื่องด้านสุขภาพ อาทิ เรื่องอาการเจ็บป่วยเรื้อรังจากสารพิษปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการกำจัดขยะ อิเล็กทรอนิกส์ผิดวิธี พายุฤดูร้อนส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และทำให้เกิดการแพร่ของ โรคระบาด ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่ปัญหาในเนื้อหาข่าว ดังจะเห็นได้ว่าในข่าวขยะพิษมีการบรรยาย ถึงผลกระทบที่เกิดจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ผิดวิธีที่จะทำให้สารพิษในส่วนประกอบ อิเล็กทรอนิกส์ปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม ทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษและอาจเกิดสารตกค้างในระบบ นิเวศ และย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ทางด้านข่าวพายุฤดูร้อนมีการระบุว่า การเกิดพายุฤดูร้อนจะส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและอาจทำให้เกิดการแพร่ระบาดของ โรคต่างๆ ได้

จะเห็นว่ากรอบการรายงานข่าวส่งผลบางประการต่อการรับรู้ของผู้อ่านดังที่เคยมี การวิจัยมาก่อนหน้านี้ จากรายละเอียดข้างต้นจะเห็นว่าประเด็นที่ผู้อ่านรับรู้ต่างกันนั้นเป็นเรื่องที่ ปรากฏในข่าวอย่างโดดเด่น เพราะข่าวทั้งสองต่างรายงานถึงความเสียหายที่เกิดกับชีวิตและ ทรัพย์สินของคนซึ่งเกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ แต่รายงานในกรอบที่ต่างกัน

นอกจากกรอบที่แตกต่างกันในด้านบริบทนี้จะส่งผลต่อการประเมินโอกาสที่ เหตุการณ์อันตรายเป็นไปได้แล้ว ความแตกต่างดังกล่าวนี้ยังส่งผลต่อการตัดสินใจว่า เหตุการณ์นั้นมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อตนเองในทิศทางเดียวกันอีกด้วย

อย่างไรก็ตามสำหรับการรับรู้ว่ามีโอกาสที่จะเกิดขึ้นกับบุคคล อื่นนั้น ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างกรอบและการรับรู้ความเสี่ยง คือ กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าคุณอื่น ๆ จะได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์อันตรายเป็นไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้เมื่อนำผลการทดลองด้าน ผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเอง และผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่น พบว่ากลุ่มตัวอย่าง

ประเมินโอกาสที่ตนเองจะประสบกับเหตุการณ์อันตรายน้อยกว่าโอกาสที่คนอื่นจะประสบเหตุการณ์อันตราย ผลนี้พิสูจน์ให้เห็นว่าคนเรามักจะเชื่อว่าตนเองจะโชคดีกว่าผู้อื่นตามแนวคิด Just World belief ที่กล่าวว่ามนุษย์มักเชื่อว่าตนเองเป็นผู้ที่ประพฤติดี ปฏิบัติดีดังนั้นแล้วเหตุการณ์อันตรายต่างๆย่อมไม่มีทางเกิดขึ้นหรือส่งผลในแง่ลบต่อตัวเอง ดังนั้นเมื่อผู้อ่านต้องตัดสินใจเกี่ยวกับความเสี่ยงต่างๆว่าจะส่งผลต่อผู้อื่นอย่างไร ผู้อ่านจึงประเมินว่าผู้อื่นย่อมได้รับผลกระทบสูงกว่าตน

แม้ว่ากรอบทั้งสามแบบจะแตกต่างกันในบริบทแวดล้อมของเหตุการณ์ในข่าว นั่นคือ กรอบเน้นเหตุการณ์จะเน้นความเป็นเหตุการ์เฉพาะ ส่วนกรอบเน้นประเด็นจะเน้นความเป็นสาธารณะ และกรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็นจะเป็นการนำเสนอเหตุการณ์เฉพาะและเชื่อมโยงเข้ากับสังคมแวดล้อม กรอบทั้งสามไม่ได้ทำให้ผู้อ่านประเมินการรับรู้ความเสี่ยงด้านความเกี่ยวข้องกับตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้อ่านที่อ่านข่าวผ่านกรอบทั้งสามแบบประเมินว่าตนเองมีส่วนร่วมหรือเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์อันตรายในระดับปานกลางเหมือนกัน แต่เมื่อดูค่าระดับความแตกต่างทางสถิติ ได้ผลคือ Sig. ที่ 0.070 ซึ่งนับว่าใกล้ค่าที่จะทำให้แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig = 0.05) นอกจากนี้แล้วผลที่ได้ในส่วนความเกี่ยวข้องกับตนเองนี้ยังมีผลไปในทิศทางเดียวกับการรับรู้ความเสี่ยงด้านผลกระทบที่คิดว่าจะเกิดกับตนเอง (Sig = 0.044) โดยผู้ที่อ่านข่าวในกรอบเน้นเหตุการณ์ และผู้ที่อ่านข่าวในกรอบเน้นประเด็นรับรู้ว่าจะตนเองมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์อันตรายนั้นมากกว่าผู้ที่อ่านข่าวในกรอบเน้นกึ่งเหตุการณ์กึ่งประเด็น

แม้ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่ากรอบส่งผลต่อความคิด และการรับรู้ของคน แต่ความแตกต่างของกรอบกลับไม่ทำให้คนมีพฤติกรรมแตกต่างกัน เนื่องจากในบางครั้งคนเราก็ไม่ได้แสดงพฤติกรรมสอดคล้องกับทัศนคติเสมอไป ซึ่งอาจจะมีสาเหตุจากหลายปัจจัย Barr (2007) ได้สรุปความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมว่า คนจะแสดงพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสามประการคือ (1) คุณค่าเชิงสิ่งแวดล้อม (2) สถานการณ์ (3) ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ดังนั้นเมื่อคนจะแสดงพฤติกรรมทางสิ่งแวดล้อมแบบใดแบบหนึ่งออกมา คนจะมองว่าสิ่งแวดล้อมมีคุณค่า มีความสำคัญ ก็จะเป็นคนที่ให้ความสนใจและสนับสนุนกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้คนจะประเมินสถานการณ์ของตนเองกับพฤติกรรมนั้นๆ ซึ่งหมายถึงเรื่องทางประชากรศาสตร์ และความรู้และประสบการณ์ที่มีต่อพฤติกรรมทางสิ่งแวดล้อม และท้ายสุดปัจจัยทางด้านจิตวิทยา คือ รับรู้ว่าพฤติกรรมนั้นเป็นที่

ยอมรับ หรือต้องการของสังคม พร้อมทั้งแรงจูงใจทั้งจากภายใน และภายนอกที่จะแสดงพฤติกรรมทางสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นแนวโน้มที่คนจะแสดงพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใด ปัจจัยหนึ่ง ถึงแม้รอบทำให้คนรับรู้โอกาสที่ตนเองจะประสบกับเหตุการณ์อันตรายแตกต่างกัน แต่การทำงานของกรอบเพียงลำพังอาจไม่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังที่ กษมา ศิริกุล (2548) ค้นพบว่าการนำเสนอข่าวความเสี่ยงที่มีองค์ประกอบด้านความรุนแรงและโอกาสที่จะประสบต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของประชาชน แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ตระหนักรู้ว่าตนเองกำลังเผชิญกับความเสี่ยง แต่ประชาชนก็ยังตัดสินใจที่จะดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ที่มีโอกาสทำให้ประสบกับความเสี่ยงต่อไป เนื่องจากความเป็นในการดำเนินในชีวิตประจำวันที่บางครั้งไม่สามารถหลีกเลี่ยงอันตรายต่างๆ ได้ รวมทั้งความเชื่อของคนที่ว่าบางครั้งอำนาจในการควบคุมสถานการณ์อันตรายต่างๆ นั้นเป็นเรื่องเกินอำนาจที่ตนเองมีอยู่ ดังนั้นจึงไม่คิดว่าตนเองจะสามารถแก้ปัญหาหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงได้

ท้ายสุดกรอบการรายงานข่าวยังไม่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของผู้อ่านอีกด้วย ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าการที่คนรับรู้ว่าคุณสามารถแก้ไขปัญหานั้น เกิดจากการรับรู้ว่าการกระทำนั้นๆ มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา และรับรู้ว่าการกระทำใดๆ ของตนจะสามารถส่งผลให้ปัญหาค่อยๆ ไปได้ ซึ่งในการรายงานข่าวสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติผ่านกรอบทั้งสามแบบนี้ ไม่ได้ส่งผลให้ผู้อ่านเกิดการรับรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกัน

อิทธิพลร่วมระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและกรอบการรายงานข่าวต่อการรับรู้ความเสี่ยง พฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

แนวคิดเรื่องการรับรู้ความเสี่ยงระบุว่าผู้ที่รับรู้ความสามารถในตัวเองต่ำจะรับรู้ความเสี่ยงได้สูงกว่าผู้ที่รับรู้ความสามารถของตัวเองสูง และผู้ที่รับรู้ความสามารถสูงจะประเมินว่าตนเองจะตกอยู่ในสถานการณ์อันตรายต่างๆ ต่ำกว่าผู้ที่รับรู้ความสามารถของตัวเองต่ำ อย่างไรก็ตามการรับรู้ความเสี่ยงอาจเปลี่ยนแปลงได้หากผู้ที่รับรู้ความสามารถของตัวเองต่ำได้รับทราบ

ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ที่ชี้แจงให้เห็นว่าตนเองสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการกับอันตรายต่างๆ และสามารถปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้

แต่ผลการทดลองชี้ให้เห็นว่าไม่ว่าผู้ที่รับรู้ความสามารถในตัวเองต่ำจะอ่านข่าวสิ่งแวดล้อมในกรอบแบบใด กลุ่มตัวอย่างก็ยังคงรับรู้ความเสี่ยงสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งสามกลุ่ม พร้อมกันนี้ผู้อ่านที่รับรู้ความสามารถของตัวเองต่ำทั้งหมดมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่ำกว่าผู้ที่รับรู้ความสามารถของตัวเองสูง

Bandura (1997) ระบุว่าคนเราจะรับรู้ความสามารถของตนเองจากแหล่งข้อมูล 4 แบบด้วยกัน คือ (1) การประสบความสำเร็จจากการกระทำ (2) การสังเกตตัวเอง (3) การพูดชักจูงและแรงกระตุ้นจากสังคม (4) สภาวะทางกายและอารมณ์ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าข้อมูลที่ผู้อ่านได้รับจากข่าวนั้นอาจมีพลังไม่มากพอที่จะเปลี่ยนหรือชักจูงให้ผู้อ่านรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากคนจะรับรู้ว่ามีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาหรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย การให้ข้อมูลเพื่อสร้างแรงจูงใจเป็นเพียงหนึ่งในสาเหตุเท่านั้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากรอบการรายงานข่าวสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันนี้ ส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงของผู้อ่านแตกต่างกัน โดยเฉพาะในเรื่องการประเมินความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์อันตรายจะเกิดขึ้นทั้งโดยทั่วไปและต่อตนเอง แต่อิทธิพลของกรอบที่มีต่อการรับรู้ของผู้อ่านนี้ยังไม่สามารถที่จะทำให้ผู้อ่านมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน หรือรับรู้ความสามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้พร้อมกันนี้แล้วระดับของการรับรู้ความสามารถในตนเองก็ไม่มีผลเชิงปฏิสัมพันธ์ที่จะทำให้ผู้อ่านรับรู้ความเสี่ยง แสดงพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือรับรู้ความสามารถที่จะแก้ไขปัญหาแตกต่างกัน

จึงอาจกล่าวได้ว่าแม้กรอบจะสามารถเปลี่ยนทัศนคติของผู้อ่านได้ แต่ลำพังข้อมูลที่ได้จากข่าวนั้นอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้คนแสดงพฤติกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้นการรณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อมอาจต้องเริ่มจากการให้ข้อมูล เพื่อให้ผู้อ่านรับรู้ถึงอันตรายและความเป็นไปได้ของโอกาสที่ีจะเกิดขึ้น แล้วอาจจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมและเป็นการเรียนรู้ว่าตนเองสามารถทำกิจกรรมนั้นๆ ได้เพื่อสร้างการรับรู้ความสามารถในตนเองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่สูงขึ้น และท้ายสุดจะก่อให้เกิดความคิดที่ว่าสิ่งนั้นทำแล้วดี ทำแล้วสามารถ

ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่นๆ ในสังคม ซึ่งความคิดนี้จะเป็นแรงจูงใจภายในที่จะทำให้คนแสดงพฤติกรรมต่อไปในระยะยาว

ข้อเสนอแนะเพื่อการสื่อสารความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม

ผลจากการทดลองเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกรอบการรายงานข่าวและการรับรู้ความเสี่ยงพบว่ากรอบที่เน้นประเด็นและเน้นเหตุการณ์ทำให้ผู้อ่านประเมินโอกาสที่เหตุการณ์อันตรายจะเกิดขึ้นได้สูง นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มว่ากรอบทั้งสองลักษณะนี้จะทำให้ผู้อ่านประเมินว่าตนเองมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือ ส่วนรับผิดชอบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติสูงอีกด้วย

ผลจากการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคตได้ดังนี้

1. การรายงานข่าวความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องนำเสนอข้อมูลเชิงสถิติ และเน้นประเด็นความเป็นส่วนร่วม เพื่อกระตุ้นให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีโอกาที่จะประสบกับเหตุการณ์อันตราย ซึ่งมีส่วนกระตุ้นให้ผู้อ่านแสดงพฤติกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
2. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน อาจทำได้โดยการนำเสนอข้อมูลที่รอบด้าน ซึ่งให้เห็นอันตรายที่ชัดเจน และแสดงว่าทุกคนในสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องและจะได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าว พร้อมกันนี้รัฐบาลหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอาจจัดกิจกรรมรณรงค์ที่ทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ว่าตนเองมีส่วนและสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นการสร้างแรงจูงใจจากภายในที่จะทำให้คนปฏิบัติตนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น และถาวร

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. การทดลองครั้งนี้วัดการรับรู้ความเสี่ยงทันทีหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างอ่านข่าวเสร็จ ในงานวิจัยครั้งต่อไปอาจเพิ่มการวัดระดับการรับรู้ความเสี่ยงอีกครั้งหลังจากที่ผู้อ่านได้อ่านไปแล้วระยะเวลาหนึ่งเพื่อศึกษาว่า เวลา มีผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงหรือการตัดสินใจหรือไม่

2. อาจแบ่งประเภทของประชากรที่ใช้ในการทดลองใหม่ โดยมีการนำระดับการรับรู้ความเสี่ยงระหว่างผู้ทำงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ประชาชนทั่วไป และนักสิ่งแวดล้อมมาเปรียบเทียบระดับการรับรู้ความเสี่ยงว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระสุน สกุลโพณ. กรอบในเนื้อหาเชิงลบของหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับรัฐบาล ช่วงปลายสมัยรัฐบาล
บรรหาร ชวลิต และ ชวน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวารสารสนเทศ
ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

กษมา ศิริกุล. ผลของการนำเสนอข่าวความเสี่ยงที่มีองค์ประกอบด้านความรุนแรง และ โอกาสที่
จะประสบกับความเสี่ยงต่อการตัดสินใจของประชาชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2548.

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารเพื่อโลกสวย : บทเรียนจากการสื่อสารเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมใน
ชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549.

เจนติมา เกษมวิชญ์. การนำเสนอเรื่องภาวะโลกร้อนในเว็บไซต์ภาษาไทยและการรับรู้ความเสี่ยง
ของผู้รับสาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสาร
สนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

ดลภพ เหล่าวานิช. ปัจจัยที่นำมาสู่การใช้ความคิดเชิงรวบรัดในการตัดสินใจทางการเมือง.
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะ
นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

พารีดดา เตชะวรินทร์เลิศ. ความสัมพันธ์ระหว่างความู้เท่าทันสื่อ กับการได้รับอิทธิพลด้านการ
กำหนดความสำคัญแก่ข่าวสาร และการเลือกกรอบในการตีความข่าวสาร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะ
นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

รสนันท์ สรรสะอาด, กระบวนการคัดเลือกและนำเสนอเนื้อหาด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

วิลาสินี พิพิธกุล. บทบาทของหนังสือพิมพ์ในการสื่อสารเรื่องความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม กรณีมลพิษจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

ศุจีรา สุวีรานนท์. ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของกระบวนการทำงานของนักข่าวสายสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวารสารสนเทศ ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สมควร กวียะ. วารสารศาสตร์เชิงนิเวศ. ใน พิเศษฐ์ ขวลาธัช, วิ่งไปกับข่าว ก้าวไปกับโลก, หน้า 318. กรุงเทพมหานคร: อินฟอร์มีเดีย บุ๊คส์, 2546.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (บรรณาธิการ). สื่อสารมวลชนเบื้องต้น : สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ภาษาอังกฤษ

Adeola, F.O. Nativity and Environmental Risk Perception: An Empirical Study of Native-Born and Foreign-Born Residents of the USA. Human Ecology Review 14 (2007): 13-25.

Bandura, A. Self-efficacy. New York: W.H. Freeman and Company, 1997.

Barr, S. Factor Influencing Environmental Attitudes and Behaviors: A U.K. Case Study of Household Waste Management. Environmental and Behavior 39 (July 2007): 435- 473.

- Cox, R. Environmental Communication and Public Sphere. Thousand Oaks, CA: Sage, 2006.
- Durfee, J. L. "Social Change" and "Status Quo" Framing Effects on Risk Perception. Science Communication 27 (June 2006): 459 – 495.
- Entmann, R. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. Journal of Communication 43 (1993): 51-58.
- Hannigan, J. Environmental Sociology. London: Routledge, 2006.
- Lupton, D. Risk. London: Routledge, 1999.
- McCullagh, C. Media Power: A Sociological Introduction. Houndmills: Palgrave, 2002.
- Price, V. Tewksbury, D. and Powers, E. Switching trains of thought: The Impact of news frames on readers' cognitive responses. Communication Research 24 (October 1997): 481 – 506.
- Sachsman, D. B., Simon, J., and Valenti, J. A. Risk and the environment reporters: A four-region analysis. Public Understanding of Science 13 (2004): 399 – 416.
- Scheufele, D. A. Agenda-Setting, Priming, and Framing revisited: Another look at cognitive effects of political communication. Mass Communication and Society (2000): 297 – 316.
- Taylor-Gooby, P. and Zinn, J. O. Risk in social science. Oxford: Oxford University Press, 2006.

The Great Plains/Rocky Mountain Hazardous Substance Research Center. Perception of Environment Risk in Three El Paso Communities. [Online]. 1995. Available from: <http://www.engg.ksu.edu/HSRC/96Proceed/byrd.html> [2009, 19 August]

Werner J. Severin, W.J. and James W. Tankard, Jr. Communication theories: origins, methods, and uses in the mass media. New York: Addison Wesley Longman, 2001.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข่าวที่ใช้ในการทดลอง

ขยะเหม็น ดร. ป่วยยกสน. Very episodic

บ่อขยะพ่นพิษหาม 4 ดร.ส่งรพ.หลังฟูบคาโรงพัก

เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2552 เจ้าหน้าที่ตำรวจสน.ฉลองกรุง เขตลาดกระบัง จำนวน 4 นาย ถูกนำส่งโรงพยาบาล เนื่องจากหน้ามืดและอาเจียนจนหมดสติ เพื่อนร่วมงานสันนิษฐานว่าสาเหตุน่าจะมาจากก๊าซพิษที่ลอยมาจากกองซากขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ได้รับการกำจัดตามมาตรฐานบริเวณข้างโรงพัก

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ด.ต. ศุภชัย นาคสุข ผบ.หมู่ (ป.) ด.ต. นฤพล เขมา ส.ต.อ. สมเกียรติ์ จันทร์กumar พนักงานวิทย์ และ จ.ส.ต. สมมาตย์ เพิ่มพูล ซึ่งมีอาการวิงเวียนศีรษะและอาเจียนอย่างหนักจนหมดสติขณะปฏิบัติหน้าที่ ถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลนวนินทร์ เบื้องต้นแพทย์ลงความเห็นว่าการตรวจทั้ง 4 นายอาจพักผ่อนไม่เพียงพอ และให้พักรักษาตัวที่รพ.เป็นเวลา 1 คืน

อย่างไรก็ตาม ด.ต. ศุภชัย ได้ให้สัมภาษณ์ถึงสาเหตุของอาการเจ็บป่วยของตนว่า “ขณะที่ปฏิบัติหน้าที่บนสถานีผมได้กลิ่นเหม็นของขยะลอยเข้ามา มันเหม็นแปลก ๆ ไม่เหมือนขยะทั่วไป ผมก็ไม่คิดอะไร เลยเดินไปเปิดเครื่องกรองอากาศ แต่ซักพักก็เริ่มแสบจมูกและแน่นหน้าอก ตอนแรกนึกว่าเป็นเพราะเหนื่อยเพราะนอนไม่พอ แต่พอนั่งพักแล้วไม่ดีขึ้น เลยคิดว่ากลิ่นขยะที่ลอยมาน่าจะเป็นกลิ่นขยะสารพิษปะปน เพราะตอนได้กลิ่นรู้สึกแสบจมูกปวดหัว และแน่นหน้าอกมาก”

ด้าน ส.ต.อ. สมเกียรติ์ กล่าวว่า ปกติแล้วขณะเวลาทำงานจะได้กลิ่นเหม็นจากภูเขาขยะลอยมาอยู่เป็นประจำ แต่ในช่วงหลังกลิ่นแรงขึ้นกว่าเดิมมาก จึงคิดว่ากลิ่นดังกล่าวน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอาการป่วยดังกล่าว นอกจากนี้ยังเพิ่มเติมด้วยว่านายตำรวจคนอื่นก็มีอาการปวดหัวเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะ จ.ส.ต. สมมาตย์ที่มีอาการอาเจียนอย่างหนักจนต้องนำตัวส่งรพ.

ขณะที่ พ.ต.อ.สณปก บุญยะกัลมพิ ผกก.สน.ฉลองกรุง กล่าวว่า ก่อนหน้านั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจหลายนายมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน และเป็นลมหลายครั้ง เนื่องจากต้องสูดกลิ่นเหม็นของกองขยะพิษข้างโรงพัก “ขยะตรงนั้นส่วนมากเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ได้รับการดูแลและกำจัดที่ถูกต้องเลยคิดว่ากลิ่นที่ลอยออกมาอาจจะมีภาระเหยของสารพิษปนเปื้อนมากับกลิ่นเหม็นของขยะด้วย ตอนนี้ผมจึงได้ประสานงานไปยังหัวหน้าเขตลาดกระบังให้รีบเข้ามาดำเนินการแก้ไขแล้ว”

ขยะเหม็น ดร. ป่วยยกสน. หวั่นก๊าซพิษทำชาวบ้านอันตราย Somewhat episodic

บ่อขยะพ่นพิษ ดร. ฉลองกรุงป่วยยกโรงพัก จนท. สิ่งแวดล้อมเกรงเป็นก๊าซพิษ หวั่นชาวบ้านใกล้เคียงเดือดร้อน

เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2552 เจ้าหน้าที่ตำรวจสน.ฉลองกรุง เขตลาดกระบัง จำนวน 4 นาย ถูกนำส่งโรงพยาบาล เนื่องจากหน้ามืดและอาเจียนจนหมดสติ เพื่อร่วมงานสันนิษฐานว่าสาเหตุน่าจะมาจากก๊าซพิษที่ลอยมาจากกองซากขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ได้รับการกำจัดตามมาตรฐานบริเวณข้างโรงพัก พ.ต.อ.สนงปก บุญยะกมล ผกก.สน.ฉลองกรุง กล่าวว่า ก่อนหน้านี้มีตำรวจหลายนาย มีอาการแสบจมูก เจ็บคอ เวียนศีรษะ โดยบางรายปรากฏผื่นขึ้นตามร่างกายด้วย

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ด.ต. ศุภชัย นาคสุข ผบ.หมู่ (ป.) ด.ต. นฤพล เขมา ส.ต.อ. สมเกียรติ จันทกุมาร พนักงานวิทยุ และ จ.ส.ต. สมมาตย์ เพิ่มพูล ซึ่งมีอาการวิงเวียนศีรษะและอาเจียนอย่างหนักจนหมดสติ ถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลนวมินทร์ เบื้องต้นแพทย์ลงความเห็นว่าเป็นเพราะพักผ่อนไม่เพียงพอจึงให้พักรักษาตัวที่รพ. 1 คืน

หลังจากเหตุการณ์ดังกล่าวได้มีการลงพื้นที่ตรวจสอบบริเวณโดยรอบของสน.พบว่าบริเวณใกล้กับสถานีตำรวจมีกองภูเขาขยะอิเล็กทรอนิกส์ขนาดใหญ่ ซึ่งมีโครงการจะใช้สร้างอาคารที่พักสำหรับเจ้าหน้าที่ แต่ไม่สามารถเริ่มก่อสร้างได้เพราะไม่สามารถกำจัดขยะออกจากพื้นที่ได้ และซากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ยังส่งกลิ่นเหม็นคล้ายมีสารเคมีปะปน กระทบการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและชุมชนโดยรอบสน.ตลอดมา

ด้านนายมงคล กองดี เจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อม สำนักงานเขตลาดกระบัง กล่าวถึงพื้นที่ดังกล่าวว่า เป็นบ่อขยะเก่า ซึ่งกำจัดด้วยวิธีฝังกลบที่ต้องใช้ระยะเวลานานในการย่อยสลาย โดยจะต้องวางท่อระบายน้ำเสียและท่อระบายก๊าซ เพื่อป้องกันการระเบิดของก๊าซมีเทนที่เกิดจากการย่อยสลายทับถมของขยะและซากพืชซากสัตว์ ซึ่งหากสูดดมเข้าไปนานๆ จะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน และหมดสติได้

ขณะที่เจ้าหน้าที่จากกรมควบคุมมลพิษรายหนึ่ง ให้ข้อมูลว่า ก๊าซมีเทนที่เกิดจากการฝังกลบขยะเป็นก๊าซติดไฟไว้มาก เมื่อเกิดการลุกไหม้แล้วจะไม่สามารถดับลงได้ จนกว่าก๊าซจะหมดไป แม้จะดับไฟจากพื้นผิวด้านบนได้แต่ไฟจะยังคุกรุ่นอยู่ภายในกองขยะ เมื่อเวลาผ่านไปจะลุกไหม้ขึ้นใหม่ได้อีก ซึ่งก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนโดยรอบ ทั้งนี้ที่ผ่านมารกรมควบคุมมลพิษเคยประสานไปยังกรุงเทพมหานครให้หาทางจัดการกับขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้้อย่างถูกต้องและเร่งด่วน เพราะเป็นขยะที่ก่อให้เกิดสารพิษปะปนในอากาศ และสามารถไหลซึมลงสู่พื้นดินได้ ซึ่งจะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

กรมควบคุมมลพิษ คาดการณ์ว่าขยะอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยจะมีมากถึง 128,220 ตันในปี 2553 ปัจจุบันขยะอิเล็กทรอนิกส์มีอัตราการเพิ่มสูงขึ้นเป็น 3 เท่าของขยะมูลฝอยในชุมชน โดยเฉพาะขยะประเภทคอมพิวเตอร์

โทรศัพท์มือถือ ที่มีการเปลี่ยนรุ่นอยู่ตลอดเวลา ทำให้มีการเลิกใช้และถูกทิ้งเป็นขยะสะสมมาก พร้อมทั้งนี้ได้มีการเปิดเผยจาก “กรีนพีซ” องค์กรด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ‘ขยะอิเล็กทรอนิกส์’ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ประกอบไปด้วยสารเคมีที่เป็นพิษ และอุปกรณ์ที่ทำจากโลหะที่เลิกใช้แล้วจำนวนมากหลายล้านตันถูกทิ้งทุกปี โดยไม่ผ่านกระบวนการกำจัดและรีไซเคิลที่ปลอดภัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรีนพีชเตือนขยะพิษล้นโลก (Very thematic)

กรมควบคุมมลพิษ เผย ตัวเลขขยะไอทีปี 53 ทะลุ 1.2 แสนตัน ระบุ “เน็ตบุ๊กส์-มือถือ” ตัวดี หัว่นสารพิษตกค้าง ด้านยูเอ็นจับมือบ.คอมพ์ชั้นนำ เน้นผลิตชิ้นส่วนเป็นมิตรสิ่งแวดล้อม เล็ง รณรงค์ปชช.ร่วม “รีไซเคิล”

“กรีนพีช” องค์กรด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเปิดเผยว่า ‘ขยะอิเล็กทรอนิกส์’ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ประกอบไปด้วยสารเคมีที่เป็นพิษ และอุปกรณ์ที่ทำจากโลหะที่เลิกใช้แล้วจำนวนหลายล้านตันถูกทิ้งทุกปี โดยไม่ผ่านกระบวนการกำจัดและรีไซเคิลที่ปลอดภัย

รายงานของกรีนพีชระบุว่า การนำขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ไปรีไซเคิลหรือกำจัดอย่างเหมาะสมไม่ได้พัฒนาไปไหนเลยในขณะที่ยอดขายของอุปกรณ์เหล่านี้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่กรมควบคุมมลพิษ คาดว่าขยะอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยจะมีมากถึง 128,220 ตันในปี 2553 ปัจจุบันขยะอิเล็กทรอนิกส์มีอัตราการเพิ่มสูงขึ้นเป็น 3 เท่าของขยะมูลฝอยในชุมชน โดยเฉพาะขยะประเภทคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ที่มีการเปลี่ยนรุ่นอยู่ตลอดเวลา ทำให้มีการเลิกใช้และถูกทิ้งเป็นขยะสะสมมาก

นส. ชนิตา กานตานนท์ นักวิชาการระดับ 6 กรมควบคุมมลพิษ กล่าวว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นตัวเร่งหนึ่งให้สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ตกทุน แล้วกลายเป็นขยะเร็วขึ้น โดยเฉพาะเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล และโทรศัพท์มือถือ ซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนเครื่องบ่อยที่สุด ซึ่งในปีที่ผ่านมาเพียงปีเดียว มียอดจำหน่ายโทรศัพท์มือถือมากกว่า 1,000 ล้านเครื่อง โดยในโทรศัพท์มือถือ 1 เครื่อง มีอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบประมาณ 500-1,000 ชิ้น ซึ่งส่วนใหญ่มีส่วนผสมของสารที่เป็นอันตราย เช่น ตะกั่วปรอท แคดเมียม และเบริลเลียม รวมทั้งสารหน่วงการติดไฟชนิดอื่น

“โลหะหนักดังกล่าวสลายตัวได้ยาก หากเข้าสู่ร่างกายมนุษย์ทางห่วงโซ่อาหารจะกระทบต่อระบบเยื่อสมอง สารตะกั่วซึ่งใช้มากในแบตเตอรี่ มีฤทธิ์ทำลายระบบประสาทส่วนกลาง ระบบโลหิต การทำงานของไต การสืบพันธุ์ พิษสามารถสะสมได้ในสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดผลเฉียบพลันหรือเรื้อรังได้ในพืชและสัตว์ ส่วนปรอทที่มักพบในจอแบน ถ้าวัวไหลลงสู่แหล่งน้ำจะตกตะกอนและสะสมในสิ่งมีชีวิตได้ง่าย ส่วนสารหนูที่ใช้ในแผงวงจรไฟฟ้าของโทรศัพท์มือถือและคอมพิวเตอร์นั้น โดยตัวมันเองก็เป็นสารพิษอันตราย มีผลทำลายระบบประสาท ผิวหนัง และระบบการย่อยอาหาร หากได้รับปริมาณมากอาจทำให้ถึงตายได้” นส.ชนิตา กล่าว

ผู้สื่อข่าวรายงานว่าสำหรับปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่กำลังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยนั้น องค์กรสหประชาชาติได้ริเริ่มโครงการ ‘Solving the E-Waste Problem : StEP’ เพื่อแก้ปัญหาเรื่องขยะอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้ความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน อาทิ บริษัทไมโครซอฟท์ ฮิวเลตต์แพคการ์ด และเดลล์ เพื่อให้บริษัทผู้ผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ปรับปรุงการผลิตนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

ทั้งนี้ในส่วนของภาคประชาชน วิธีการรับมือกับปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์มีด้วยกัน 2 วิธี คือ การใช้ซ้ำ และการรีไซเคิลที่ถูกต้อง การใช้ซ้ำคือการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้ว และไม่ต้องการนำกลับมาใช้อีก ไปซ่อมแซม แล้วบริจาคให้กับผู้ที่ขาดแคลน ส่วนการรีไซเคิล เป็นการนำส่วนที่ยังเป็นประโยชน์ของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มาแยกส่วนประกอบและเอาวัตถุที่มีค่าออกมา อาทิ เงิน ทองคำขาว และทองแดง เป็นต้น โดยก่อนทิ้งขยะอันตรายเหล่านี้ ควรคัดแยกออกจากขยะทั่วไป เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถนำไปกำจัดอย่างปลอดภัย และป้องกันไม่ให้เกิดสารพิษรั่วไหลปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พายุฤดูร้อนถล่มยับ ป้ายโฆษณาพังทับสยอง (very episodic)

ชาวกรุงซ็อค พายุฤดูร้อนกระหน่ำเมือง ป้ายโฆษณาขนาดยักษ์ถล่ม “มอไซค์” รับจ้างสังเวย 1 ศพ

กลางดึกคืนวันที่ 11 มีนาคม 2552 ได้มีพายุฤดูร้อนพัดถล่มเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลอย่างหนัก โดยมีฝนตกหนักติดต่อกันหลายชั่วโมงและฟ้าผ่าเป็นระยะ ๆ พร้อมมีลมกระโชกแรง จนทำให้ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ด้านแรงลมไม่ไหว พังลงมาทับรถยนต์และผู้เคราะห์ร้ายที่อยู่บริเวณดังกล่าว

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า พ.ต.ต.รังสรรค์ คำสุข สารวัตรเวร สภ.บางพลี จ.สมุทรปราการ ได้รับแจ้งเหตุว่าพายุฤดูร้อนที่มีลมกระโชกแรงได้ทำให้ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ริมถนนเทพารักษ์ปากซอยโทรอัมพ์ ถล่มทับคนตายและรถยนต์เสียหายหลายคัน เมื่อนำกำลังไปตรวจสอบ พบป้ายขนาดใหญ่โฆษณาอะไหล่รถจักรยานยนต์ พังล้มลงมาทับร่างนายฉลาด แก้ววาด อายุ 41 ปี อาชีพขี่รถ จยย.รับจ้างหน้าปากซอยดังกล่าว และมีผู้บาดเจ็บอีกรายหนึ่งคือนายพงษ์สัน ลากเจริญ อายุ 29 ปี อาชีพขี่ จยย.รับจ้างวินเดียวกันซึ่งถูกนำส่ง รพ.บางพลีก่อนหน้าแล้ว นอกจากนี้ยังมีรถยนต์ที่จอดอยู่ในซอยพังเสียหายยับเยิน 3 คัน

จากการสอบสวนพบว่า ก่อนเกิดเหตุได้มีพายุฝนตกลงมาอย่างหนัก และลมพัดอย่างรุนแรงจนทำให้ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ด้านแรงลมไม่ไหว พังลงมาทับรถยนต์ที่จอดอยู่ในบริเวณดังกล่าวพังยับเยิน โดยนายพงษ์สัน วิ่งหนีไม่ทัน ป้ายโฆษณาขนาดยักษ์จึงล้มทับร่างจนเสียชีวิตในที่เกิดเหตุ

ผู้สื่อข่าวรายงานว่าจากนั้นนายสมชัย ฤกษ์เกษม อายุ 37 ปี เจ้าของป้ายเดินทางเข้าพบพนักงานสอบสวน และให้การว่า ป้ายดังกล่าวก่อสร้างมานานร่วม 2 ปีแล้ว โดยให้บริษัทแห่งหนึ่งเช่าโฆษณาอะไหล่รถ จยย. โดยนายสมชัยพร้อมที่จะรับผิดชอบค่าเสียหายทั้งหมด เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงบันทึกปากคำไว้เป็นหลักฐาน ก่อนปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อรวบรวมพยานหลักฐาน และคุมตัวมาดำเนินคดีต่อไป

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พายุฤดูร้อนถล่มยับ ตจว.อ่วม กทม.ไม่นานยหน้า ป้ายโฆษณาทับดับสยอง (somewhat episodic)

กรมอุตุฯ เตือน ปชช. ระวังลูกเห็บตก กทม. ระวังป้ายโฆษณาและเสาไฟฟ้า

เมื่อเย็นวานเกิดพายุฝนถล่มในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยฝนตกหนักติดต่อกันเป็นเวลานานหลายชั่วโมง พร้อมทั้งมีลมพัดกระโชกแรง เป็นอุปสรรคต่อการใช้ท้องถนน ด้วยความแรงของพายุฝนที่กระหน่ำตกลงมาและแรงลมกระโชกนี้ทำให้ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ล้มทับผู้เคราะห์ร้ายและรถยนต์บริเวณดังกล่าว มีผู้เสียชีวิต 1 ราย และบาดเจ็บ 1 ราย รถยนต์เสียหาย 3 คัน

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า พ.ต.ต.รังสรรค์ คำสุข สารวัตรเวร สภ.บางพลี จ.สมุทรปราการ ได้รับแจ้งเหตุว่าพายุฤดูร้อนที่มีลมกระโชกแรงได้ทำให้ป้ายโฆษณาริมถนนเทพารักษ์ ปากซอยโทรอัมพ์ ถล่มทับคนจนเสียชีวิตและรถยนต์เสียหาย เมื่อนำกำลังไปตรวจสอบ พบป้ายโฆษณาอะไหล่รถจักรยานยนต์ พังล้มลงมาทับร่างนายฉลาด แก้ววาท อายุ 41 ปี อาชีพขี่รถ จยย.รับจ้างหน้าปากซอยดังกล่าว และมีผู้บาดเจ็บอีกรายหนึ่งคือนายพงษ์สัน ลากเจริญ อายุ 29 ปี อาชีพขี่ จยย.รับจ้างวินเดียวกันซึ่งถูกนำส่ง รพ.บางพลีก่อนหน้านี้แล้ว นอกจากนี้ยังมีรถยนต์ที่จอดอยู่ในซอยพังเสียหายยับเยิน 3 คัน

กรมอุตุนิยมวิทยาออกประกาศเตือนประชาชนทั่วประเทศระวังอันตรายจากภัยธรรมชาติอันเกิดจากพายุฤดูร้อนซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ของทุกปี โดยสภาพอากาศในช่วงที่เกิดพายุฤดูร้อนจะแปรปรวนอย่างฉับพลัน เกิดพายุฝนฟ้าคะนอง ฝนตกหนัก ฟ้าผ่า ลมกระโชกแรง และอาจมีลูกเห็บตกในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ในพื้นที่ไม่กว้างนัก แต่มักสร้างความเสียหายให้กับสิ่งปลูกสร้างและพื้นที่เกษตรกรรมจำนวนมาก

รายงานข่าวแจ้งอีกด้วยว่าประชาชนในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับความเดือดร้อนจากพายุฤดูร้อน โดยเมื่อคืนที่ผ่านมาได้เกิดพายุฝนพัดถล่มอย่างหนักนานนับชั่วโมง ส่งผลให้ต้นยางยักษ์ขนาด 5 คนโอบอายุกว่า 200 ปี ที่วัดกระดังงาบูรพาราม จ. สิงห์บุรี ถูกพายุพัดหักโค่นลงมาทับเมรุเผาศพพังทั้งหลัง มูลค่าความเสียหายประมาณ 2 แสนบาท ขณะที่บ้านเรือนชาวบ้านในพื้นที่ ถูกพายุพัดหลังคาสังกะสีปลิวกว่า 90 หลังคาเรือน และมีเสาไฟฟ้าหักโค่นทำให้ไฟฟ้าดับ สร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านอย่างหนัก

ทั้งนี้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ได้ออกประกาศเตือนประชาชนให้เตรียมรับมือกับภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่มักเกิดขึ้นเป็นประจำในช่วงฤดูร้อน โดยแนะนำให้สำรวจบ้านเรือนและสิ่งปลูกสร้างให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง แข็งแรง และเมื่อเกิดพายุฝนฟ้าคะนอง ควรหลบเข้าที่พังกอาศัย ไม่ควรอยู่ในสถานที่โล่งแจ้ง เพราะเสี่ยงต่อการโดนสิ่งของปลิวใส่ หรือต้นไม้ใหญ่หักโค่นล้มทับ หากอาศัยตามชุมชนเมืองควรระมัดระวังป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ที่ติดตั้งทั่วไปตามอาคารสูงต่างๆ ซึ่งมักโค่นพังเวลาโดนลมพัดแรง ทำให้มีผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตแทบทุกปี

ผู้เชี่ยวชาญและนักวิทยาศาสตร์กล่าวว่า สภาพอากาศที่แปรปรวนนอกจากจะก่อให้เกิดภัยพิบัติมากขึ้นแล้วยังจะทำให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่สม่ำเสมอ ซึ่งอาจนำไปสู่ภาวะการขาดแคลนอาหารในอนาคต และก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บแบบใหม่ตามมา

พายุฤดูร้อนถล่ม สัญญาณวิกฤตโลกร้อน (very thematic)

นักวิชาการชี้ ภาวะโลกร้อน ต้นเหตุ พายุถล่มกรุง หวั่นระยะยาว ขาดแคลนอาหาร-เกิดโรคใหม่

กรมอุตุนิยมวิทยาออกประกาศเตือนประชาชนทั่วประเทศระวังอันตรายจากลมกระโชกแรง อันเป็นผลมาจากการเกิดพายุฤดูร้อน ซึ่งมักมาในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม โดยสภาพอากาศในช่วงที่เกิดพายุฤดูร้อนจะแปรปรวนอย่างฉับพลัน เกิดพายุฝนฟ้าคะนอง ฝนตกหนัก ฟ้าผ่า ลมกระโชกแรง และอาจมีลูกเห็บตกในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ในพื้นที่ไม่กว้างนัก แต่มักสร้างความเสียหายให้กับสิ่งปลูกสร้างและพืชผลทางการเกษตรจำนวนมาก

นายอานนท์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ผู้อำนวยการศูนย์เครือข่ายงานวิเคราะห์วิจัยและฝึกอบรมการเปลี่ยนแปลงของโลกแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สตาร์ท) ให้สัมภาษณ์ถึงอัตราการเกิดพายุในประเทศไทยในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ว่า พายุขนาดเล็กในอ่าวไทยเกิดขึ้น 60 ลูก ต่อ 30 ปี แต่ปัจจุบันลดเหลือ 40 ลูก ต่อ 30 ปี ส่วนพายุขนาดใหญ่ เช่น ใต้ฝุ่น และไซโคลน มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จากเดิมที่เคยเกิดขึ้น 3 ลูก ในเวลา 30 ปี เพิ่มขึ้นเป็น 7 ลูก ในเวลา 30 ปี ซึ่งต้องวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงลึกให้มากยิ่งขึ้น

“สถิติพายุนี้ เป็นหนึ่งในตัวบ่งชี้ที่บอกว่าโลกได้รับผลกระทบจากภาวะโลกร้อน ซึ่งก่อนหน้านี้ คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ไอพีซีซี) เคยระบุว่า สถิติการลดลงของพายุขนาดเล็กและการเพิ่มขึ้นของพายุขนาดใหญ่ เป็นตัวแปรสำคัญที่บอกว่า เราได้รับผลกระทบจากภาวะโลกร้อนแล้ว” นายอานนท์ กล่าว

ด้านนายธนวัฒน์ จารุพงษ์สกุล หัวหน้าหน่วยศึกษาภัยพิบัติและข้อสนเทศเชิงพื้นที่ ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า สภาพอากาศที่แปรปรวนนอกจากจะก่อให้เกิดภัยพิบัติมากขึ้นแล้วยังจะทำให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่สม่ำเสมอซึ่งอาจนำไปสู่ภาวะการขาดแคลนอาหารในอนาคต และก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บแบบใหม่ตามมา

“ภาวะโลกร้อนจะยังคงดำเนินอยู่ไปอีกร้อยปี เพราะปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเป็นหนึ่งในตัวการก่อให้เกิดภาวะโลกร้อนนั้น เพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา แม้เราจะหยุดเผาทุกสิ่งทุกอย่าง ก็ไม่สามารถหยุดภาวะโลกร้อนได้ ทางหนึ่งที่สามารถช่วยบรรเทาภาวะโลกร้อนและทำได้ง่ายที่สุด คือ การปลูกต้นไม้ เพราะต้นไม้ช่วยดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศให้น้อยลง” นายธนวัฒน์ กล่าว

ภาคผนวก ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

ส่วนที่ 1

คำชี้แจง

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพรอบตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและมนุษย์ได้ทำขึ้น เช่น ต้นไม้ น้ำตก แม่น้ำ ภูเขา อาคาร รถยนต์ ถนน

ปัญหาสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม อันเป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์ และส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย เช่น มลพิษในอากาศ น้ำเสีย สารเคมีปนเปื้อนในดิน

ภัยธรรมชาติ หมายถึง อันตรายที่เกิดจากธรรมชาติเป็นผู้กระทำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด พายุไซโคลน พายุฝน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป โปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับตัวคุณมากที่สุด

- เพศ ( ) หญิง ( ) ชาย
- อายุ ( ) 15 - 20 ปี ( ) 31 - 40 ปี
( ) 21 - 30 ปี ( ) 41 - 50 ปี
( ) 31 - 30 ปี ( ) 51 ปี ขึ้นไป
- ระดับการศึกษาสูงสุด (ถ้าปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ ให้ตอบระดับการศึกษานั้น ๆ)
( ) ประถมศึกษา ( ) มัธยมศึกษา
( ) อนุปริญญาหรือเทียบเท่า เช่น ปวช.ปวส. ( ) ปริญญาตรี
( ) ปริญญาโท ( ) สูงกว่าปริญญาโท
- สถานที่พักอาศัย ณ ปัจจุบัน
เขต/อำเภอ ..... จังหวัด .....

ตอนที่ 2 ประสพการณ์และความสนใจด้านสิ่งแวดล้อม โปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับตัวคุณมากที่สุด

- คุณได้รับข้อมูลเรื่องสิ่งแวดล้อมจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
( ) หนังสือพิมพ์รายวัน ( ) นิตยสาร
( ) สื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เช่น พ็อกเก็ตบุ๊ก แผ่นพับ เอกสารแจก ( ) โทรทัศน์
( ) วิทยุ ( ) อินเทอร์เน็ต
( ) โรงเรียน ( ) บุคคลรอบข้าง

- ( ) งานนิทรรศการ กิจกรรม
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ .....
2. คุณคิดว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมในระดับใด
- ( ) มากที่สุด ( ) มาก
- ( ) ปานกลาง ( ) น้อย
- ( ) น้อยที่สุด
3. คุณเคยได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือไม่
- ( ) ไม่เคย ( ) เคย คือ .....
4. คุณเคยได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติหรือไม่
- ( ) ไม่เคย ( ) เคย คือ .....
5. คุณมีประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเหล่านี้หรือไม่

เรื่อง	เคยทำ (แต่ปัจจุบันไม่ได้ทำแล้ว)	ทำอยู่ (ทั้งที่ทำประจำและบางครั้ง)	ไม่เคยทำ
1. ปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อไม่จำเป็น			
2. ใช้น้ำอย่างประหยัด			
3. ขับรถด้วยความเร็วไม่เกิน 90 กม./ชม.			
4. ลดการใช้รถยนต์ส่วนตัวเมื่อไม่จำเป็น			
5. งดใช้ลิฟท์เมื่อไม่จำเป็น			
6. ใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม			
7. ใช้กระดาษทั้งสองหน้า			
8. คัดแยกขยะก่อนทิ้ง			
9. ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติกเวลาซื้อของ			
10. เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม			
11. อื่น ๆ			

6. ประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมใดที่ท่านให้ความสนใจ

เรื่อง	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ภัยธรรมชาติ					
2. ภาวะโลกร้อน					
3. มลพิษในสิ่งแวดล้อม อาทิ อากาศเสีย น้ำเน่า ดินเป็นพิษ					

4. การสูญเสียพันธุ์ของสัตว์บางชนิด					
5. ปริมาณพื้นที่ป่าไม้ลดจำนวนลง					
6. พลังงานธรรมชาติ อาทิ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ กำลังลดจำนวนลง					
7. การขาดแคลนน้ำจืด					
8. ปริมาณขยะที่เพิ่มสูงขึ้น					
9. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate change)					
10. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 3 การรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านสิ่งแวดล้อม

โปรดระบุตัวเลขคะแนน 1-10 สำหรับประเด็นต่อไปนี้ ให้ 10 หมายถึง คุณเห็นด้วยมากที่สุด และ 1 หมายถึง คุณเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ประเด็น	ระดับคะแนน
1. ฉันสามารถจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมได้	8
2. ฉันสามารถจัดการกับภัยธรรมชาติได้	7

ประเด็น	ระดับคะแนน
1. ฉันสามารถจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมได้	
2. ฉันสามารถจัดการกับภัยธรรมชาติได้	
3. ฉันสามารถจัดการกับผลกระทบที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมได้	
4. ฉันสามารถจัดการกับผลกระทบที่เกิดจากภัยธรรมชาติได้	
5. ฉันสามารถแก้ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมได้	
6. ฉันสามารถดำเนินชีวิตประจำวันของฉันต่อไปได้ แม้มีการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม	
7. ฉันสามารถที่จะแก้ปัญหาที่เกิดจากสภาวะสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง	

ส่วนที่ 2

แบบสอบถามหลังการอ่านข่าว “พายุฤดูร้อน”

ตอนที่ 2.1 การรับรู้ความเสี่ยง

คำสั่ง ใส่ตัวเลข 1, 2, 3, 4, 5 ในช่อง ระดับความรุนแรงของปัญหา ความเกี่ยวข้องกับตนเอง โอกาสที่คุณคิดว่า จะเกิดขึ้น ผลกระทบที่คุณคิดว่าจะเกิดขึ้นกับตนเอง ผลกระทบที่คุณคิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่น

- 1 หมายถึง น้อยที่สุด
- 2 หมายถึง น้อย
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 4 หมายถึง มาก
- 5 หมายถึง มากที่สุด

ตัวอย่าง

เรื่อง	ระดับความรุนแรงของ ปัญหา	ความเกี่ยวข้องกับตนเอง	โอกาสที่คุณคิดว่า จะเกิดขึ้น	ผลกระทบที่คุณคิดว่า จะเกิดขึ้นกับตนเอง	ผลกระทบที่คุณคิดว่า จะเกิดกับบุคคลอื่น
1. ความรุนแรงของพายุฤดูร้อนที่เพิ่มสูงขึ้น	5	4	5	3	4
2. ความถี่ของการเกิดพายุฤดูร้อนที่เพิ่มสูงขึ้น	4	4	4	4	4
3. พายุฤดูร้อนทำลายสิ่งสาธารณูปโภค	4	4	5	3	3

เรื่อง	ระดับความรุนแรงของ ปัญหา	ความเกี่ยวข้องกับตนเอง	โอกาสที่คุณคิดว่า จะเกิดขึ้น	ผลกระทบที่คุณคิดว่า จะเกิดขึ้นกับตนเอง	ผลกระทบที่คุณคิดว่า จะเกิดกับบุคคลอื่น
1. ความรุนแรงของพายุฤดูร้อนที่เพิ่มสูงขึ้น					
2. ความถี่ของการเกิดพายุฤดูร้อนที่เพิ่มสูงขึ้น					
3. พายุฤดูร้อนทำลายสิ่งสาธารณูปโภค					
4. พายุฤดูร้อนส่งผลให้มีผู้บาดเจ็บและ เสียชีวิต					
5. พายุฤดูร้อนทำให้น้ำท่วมเขตชุมชน					

6. พายุฤดูร้อนทำให้น้ำท่วมในเขตเกษตรกรรม					
7. พายุฤดูร้อนส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน อาทิ โรคทางเดินอาหาร ความเครียด					
8. พายุฤดูร้อนทำให้เกิดการแพร่ของโรคระบาด					
9. พายุฤดูร้อนทำให้เกิดภาวะขาดแคลนอาหาร					

ตอนที่ 2.2 ผลของการรับรู้

คำสั่ง ใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

เรื่อง	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ฉันจะไม่เดินทางไปบริเวณหรือจังหวัดที่เกิดพายุฤดูร้อนบ่อย ๆ					
2. ฉันจะเฝ้าติดตามข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการเกิดของพายุฤดูร้อน					
3. ฉันจะปฏิบัติตามคำแนะนำและตักเตือนของเจ้าหน้าที่รัฐ และผู้เชี่ยวชาญเมื่อเกิดพายุ					
4. ฉันจะเลือกวัสดุในการก่อสร้างอาคารให้ได้มาตรฐานที่จะไม่เสียหายเมื่อเกิดพายุฤดูร้อน					
5. ฉันจะไม่อยู่ใกล้ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่เวลามีลมพัดแรง					
6. ฉันจะอยู่ในที่พักอาศัยที่แข็งแรงขณะเกิดพายุฤดูร้อน					
7. ฉันจะเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับภัยของพายุฤดูร้อนให้กับครอบครัวและเพื่อน ๆ เพื่อหาทางป้องกันภัยจากพายุฤดูร้อน					
8. ฉันจะเผยแพร่คำแนะนำและตักเตือนของเจ้าหน้าที่รัฐ และผู้เชี่ยวชาญเมื่อเกิดพายุให้กับครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน					

ตอนที่ 2.3 การรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา

คำสั่ง ใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

เรื่อง	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ผลกระทบจากการเกิดพายุฤดูร้อนสามารถควบคุมได้					
2. ฉันสามารถช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาจากพายุฤดูร้อน					
3. ฉันสามารถช่วยป้องกันการเกิดพายุฤดูร้อนโดยการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม					
4. ฉันสามารถให้คำแนะนำ และขอความร่วมมือเมื่อเกิดพายุฤดูร้อนแก่คนรอบข้างได้					
5. ฉันสามารถช่วยรณรงค์เรื่องการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดพายุฤดูร้อน					
6. การป้องกันการเกิดพายุฤดูร้อนต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่รัฐ และผู้เชี่ยวชาญ					
7. ทุกคนในสังคมสามารถช่วยกันป้องกันการเกิดพายุฤดูร้อนได้					

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2

แบบสอบถามหลังการอ่านข่าว "ขยะพิษ"

ตอนที่ 2.1 การรับรู้ความเสี่ยง

คำสั่ง ใส่ตัวเลข 1, 2, 3, 4, 5 ในช่อง ระดับความรุนแรงของปัญหา ความเกี่ยวข้องกับตนเอง โอกาสที่คุณคิดว่า
จะเกิดขึ้น ผลกระทบที่คุณคิดว่าจะเกิดขึ้นกับตนเอง ผลกระทบที่คุณคิดว่าจะเกิดกับบุคคลอื่น

- 1 หมายถึง น้อยที่สุด
- 2 หมายถึง น้อย
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 4 หมายถึง มาก
- 5 หมายถึง มากที่สุด

ตัวอย่าง

เรื่อง	ระดับความรุนแรงของ ปัญหา	ความเกี่ยวข้องกับตนเอง	โอกาสที่คุณคิดว่า เกิดขึ้น	ผลกระทบที่คุณคิดว่าจะ เกิดขึ้นกับตนเอง	ผลกระทบที่คุณคิดว่าจะ เกิดกับบุคคลอื่น
1. ปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ภายในประเทศเพิ่มขึ้น	4	3	4	3	4
2. ประเทศไทยกลายเป็นแหล่งทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ จากประเทศพัฒนาแล้ว	4	2	2	1	2

เรื่อง	ระดับความรุนแรงของ ปัญหา	ความเกี่ยวข้องกับตนเอง	โอกาสที่คุณคิดว่า เกิดขึ้น	ผลกระทบที่คุณคิดว่าจะ เกิดขึ้นกับตนเอง	ผลกระทบที่คุณคิดว่าจะ เกิดกับบุคคลอื่น
1. ปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศ เพิ่มขึ้น					
2. ประเทศไทยกลายเป็นแหล่งทิ้งขยะ อิเล็กทรอนิกส์จากประเทศพัฒนาแล้ว					

3. การกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ได้มาตรฐาน					
4. การสร้างสถานที่กำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ใกล้พื้นที่ชุมชน					
5. สารพิษปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ผิดวิธี					
6. การไม่คัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ก่อนทิ้ง					
7. มลพิษทางอากาศจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ได้มาตรฐาน					
8. อาการเจ็บป่วยชั่วคราวจากสารพิษปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ผิดวิธี เช่น ปวดหัว แสบจมูก หน้ามืด					
9. อาการเจ็บป่วยเรื้อรังจากสารพิษปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ผิดวิธี เช่น มะเร็ง ความดันโลหิตสูง โลหิตจาง					
10. การเสียชีวิตจากสารพิษปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ผิดวิธี					
11. กระแสนิยมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์รุ่นใหม่ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้คนทิ้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์รุ่นเก่ามากขึ้น					

ตอนที่ 2 ผลของการรับรู้

คำสั่ง ใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

เรื่อง	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ฉันจะคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ก่อนนำไปทิ้ง โดยจะทิ้งขยะที่เป็นพิษเฉพาะในแหล่งทิ้งเท่านั้น					
2. ฉันจะนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ใช้แล้วไปบริจาคให้กับผู้ขาดแคลนเพื่อจะได้ลดจำนวนขยะอิเล็กทรอนิกส์					

3. ฉันจะเลือกซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตจากวัสดุที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม					
4. ฉันจะบอกคนรอบตัวถึงอันตรายของขยะอิเล็กทรอนิกส์					
5. ฉันจะบอกคนรอบตัวให้คัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ก่อนนำไปทิ้ง					

ตอนที่ 3 การรับรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา

คำสั่ง ใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

เรื่อง	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ปัญหาสารพิษปนเปื้อนจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ไม่ถูกวิธีสามารถแก้ไขได้					
2. เมื่อฉันพบผู้ป่วยจากสารพิษในขยะอิเล็กทรอนิกส์ฉันสามารถให้คำแนะนำในการดูแลตนเองแก่เขาได้					
3. ฉันสามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ก่อนทิ้งให้สังคมรับรู้					
4. ฉันสามารถช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์แก่ครอบครัว เพื่อน และสังคมได้					
5. ฉันสามารถมีส่วนร่วมในการรณรงค์การกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ให้สังคมได้รับรู้					
6. ฉันเชื่อว่าทุกคนในสังคมสามารถช่วยกันกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างถูกวิธี					
7. ฉันเชื่อว่าถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่รัฐ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับขยะอิเล็กทรอนิกส์สามารถแก้ปัญหาสารพิษปนเปื้อนจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้					

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวชุมทอง นพพันธ์ เกิดช่วงต้นปี ที่ฤดูหนาวเริ่มคลายความเย็น และฤดูร้อนเดินทางมาถึง ไม่ชอบเรียนคณิตศาสตร์แต่สนใจฟิสิกส์ ชื่นชอบเรื่องราวเพื่อฝัน มีความสุขกับการได้อ่านหนังสือ และนั่งมองสายน้ำไหล

ชุมทองเชื่อมั่นในความสามารถของมนุษย์ ไม่ว่าจะเพศไหน วัยใด เชื้อชาติใด ทุกคนต่างมีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียม และมีภาระหน้าที่ในการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อม ทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกคน ที่อยู่บนโลกใบนี้ต่างเชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างไร้ทางจะตัดขาดกันได้ ถ้าสิ่งใด สิ่งหนึ่งถูกทำร้าย หรือทำลาย ทำยสูญผลของการกระทำนั้นย่อมกระทบต่อโลกใบนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย